

1914-1915

1914-1915

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાક ૧૨૭૪૦ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ જાણીતું નિર્મિતિ

વિષય ક્ર. ૧૨૧

નવરાત્ર નિર્ઝરિણી.

નવરાત્રીમાં ગવાતા ગરબા-પદો, છંદો વિ. નો
પ્રત્યેક નવરાત્ર મહોત્સવ મંડળીને ઉપયોગી
તથા શ્રી અગસ્ત્યપુર નવરાત્ર મહોત્સવ
મંડળી માટે ખાસ
સંગ્રહ.

સંગ્રાહક તથા પ્રકાશક—
ભટ્ટ ગિરિજાશંકર રેવાશંકર.
ઉત્તર ગુજરાત; પોષ્ટ આગલોડ.
મું. અગસ્ત્યપુર.

આવૃત્તિ ૧ લી

પ્રત ૧૦૦૦

સર્વ હક્ક સ્વાધીન.

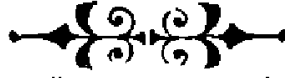
સંવત ૧૯૮૧.

સને ૧૯૨૫.

જ્યેષ્ઠ

જુન.

મૂલ્ય રૂા ૧-૦-૦

-શિખરિણી-

રમ્યું છે જોણે આ અકલ્પ દશ્યાદશ્ય સઘળે,
ખરે છે તહેને તો જગ-જીવનની ચિન્ત હ્રદયે;
દીધા નેહ જોણે નવલ નવલા દન્ત ધવલા,
ન શું એ દેવાની, ફક્ત મધુરવાં આજ રમલા ?

यस्माज्जातं जगत्सर्वं, यस्मिन्नेव विलीयते ।

येनेदं धार्यते सर्वं, तस्मै विश्वात्मने नमः ॥ १ ॥

થયું જેમાંથી આ સર્વ,
અને જેમાં વિલીન થાતું,

ધરાયું વિશ્વ આ જેથી,
પ્રથમ તહેને હું પ્રણમું છું. ૧

(નાથાલાલ રે. ભટ્ટ)

નવરાત્ર નિર્ઝરિણી

સ્વ. ભટ્ટ રેવાશંકર વેણીરામ.

જન્મ :

સ. ૧૯૨૪ ના માગશીર્ષ સુ. ૧૨.

સ્વર્ગવાસ :

સં. ૧૯૭૫ ના મહા સુદ ૧૨ ને બુધવાર.

। समर्पणम् ।

ઓ. પૂનિત-મહદ્ ઉપકારી-પિતાજી !

વરસાવજ્યો ઉભય તહમે અહીં અમીધારા.

પુસ્તક મળવાનું ઠેકાણું:—

ભટ્ટ ગિરિજાશંકર રેવાશંકર.

C/o ધી સાબરકાંઠા બોર્ડિંગ હાઉસ.

મંભાદેવી, મુંબઈ. ૨.

આ પુસ્તક ચડ અગીવારી લેનમા આવેલ શ્રી જ્ઞેન ભાસ્કરોદય પ્રીન્ટીંગ
પ્રેસમાં મનસુખલાલ હીરાલાલ લાલને ભટ્ટ ગિરિજાશંકર
રેવાશંકર માટે જાણું મુંબઈ ન. ૩

પ્રસ્તાવના.

આ નાનકડું ગુંથાણું ગુર્જર સાહિત્યને ચરણે ધરતાં મ્હને અતિ આનંદ થાય છે, કારણ કે બીજા મોટા આવા સંગ્રહો તો ઘણા છે, છતાં ચાહુ ગરબાઓનો આ ચુનંદો અને એક આદર્શ નવરાત્ર મહોત્સવ મંડળીને રૂએ અને શોભાવે એવો લઘુ સંગ્રહ અતિ પ્રિય થઈ પડશે, એમ મ્હને પૂર્ણ ખાતરી છે, અને જ્યારે આપણા શિષ્ટ સાહિત્યમાં આપણું પ્રાચીન લોક-સાહિત્ય પોતાને યોગ્ય એવું સ્થાન નક્કી કરી શક્યું નથી તેવા વખતે તો વળી ખાસ વધારે ઉપયોગી થઈ પડશે એમ લાગે છે.

લોક-સાહિત્ય લખનારાઓ ખાસ કરીને મહાન્ લેખકો તેમજ કવિઓ નથી હોતા. સામાન્યમાં સામાન્ય પ્રજાજનને પણ કુદરતી દ્રશ્ય, સંસારલીલા, અને તન્મયી ભક્તિ ગાતો કરી મુકે છે, અને તે વખતે તેજે ગાય છે તે આપણું લોકસાહિત્ય અથવા લોકગીત. માત્ર પિંગળની અને ઉચ્ચ ભાષાની દ્રષ્ટિએ જોનારા તેને અશિષ્ટ ગણે છે, અને તહેના સુંદર ભાવોની ચેષ્ટા કરે છે, પણ તેઓને યહુ ઓછી ખચર હોય છે કે એ લોકસાહિત્યની પાછળ કેટલો ઇતિહાસ, કેટલી ભક્તિ, કેવો પ્રેમ, કેવી શ્રદ્ધા છુપાઈ રહ્યાં છે.

આ સંગ્રહમાંનાં પદો મ્હોટે ભાગે લોકગીત જેવા છે, અને ભકતોના હૃદયની સાચી પ્રતિરૂતિઓ છે. અલગત, તેમાં કદિ કદિ તન્મયતાના આવેશ માં આલેખાએલાં અતિશયોકિતપૂર્ણ વચનો છે, કદિ કદિ શક્તિ સિવાય બીજા છાંટના પૂજકો પ્રતિ અસહિષ્ણુતાની ગંધ આવે છે, કેટલેક ઠેકાણે વાક્યોનો સંબંધ પ્રેરપ્રેર જળવાતો નથી, કોઈ ઠેકાણે શું કહેવાનું છે તે પણ પૂરું સમજાતું નથી; અને તેને લાંબે અર્થ કંઈક અસ્પષ્ટ રહે છે, શબ્દોના ભાવ પ્રેરપ્રેર જળવાતા નથી, વિગત ત્રુટિઓ છે. પણ તેથી કરી તે પદોની કિંમત ઓછી છે એવું સિધ્ધ થતું નથી. આ ત્રુટિઓ તેના મૂળ લેખકોની નથી, પરંતુ એક કંઈથી બીજે કંઈ ચ્હડતાં થયેલ વિરૂતિઓ માત્ર છે. આવી ત્રુટિઓ કેટલેક અંશે દૂર કરવાનો કેટલેક ઠેકાણે પ્રયાસ કર્યો છે અને કેટલેક ઠેકાણે તો અર્થાનર્થના અને રસ ઉડી જવાના ભયથી મૂળજ કાયમ રાખ્યું પડ્યું છે.

હવે આવાં સમગ્ર પ્રજ્ઞનાં ભાવનામય અને તેના રોજના જીવનક્રમમાં ઉતરેલાં પણ, જુદે જુદે ઠેકાણે વેરાયલાં, છિન્ન સિન્ન થઇ ગયેલાં, ફક્ત લોકોને જીલને ટેરવેજ રમતાં, અને પૂર્વે જેની કોઈ છાપેલી આવૃત્તિ બહાર ન પડી હોય તેવાં પદ-પુષ્પોને એકત્રિત કરી તેની એક સુંદર હારમાળા બનાવવી એ કામ કેટલું વિકટ અને મુશ્કેલ છે, તે અનુભવ વિના મહેલાઈથી સમજાય તેવું નથી. આ સંગ્રહ કરતાં પણ એવી અનેક મુશ્કેલીઓ નડી છે પરંતુ તેમાંથી બહાર નીકળી આ સંગ્રહ પ્રસિધ્ધ થાય તેવી સ્થિતિમાં મૂકતા સર્વશક્તિનો જેટલો ઉપકાર માનીએ તેટલો ઓછો છે.

આ ગરબા પદો વિં ૦ માં સાહિત્ય અને જ્ઞાનની દ્રષ્ટિએ અતિ ઉત્કૃષ્ટ એવા કેટલાક અશો અવશ્ય છે અને તેથી આ સંગ્રહ માત્ર દેવી ઉપાસકો માટેજ છે એમ નથી, પણ જુદા જુદા પદાનુયાયીઓ માટે પણ ઉપયોગી છે. દેવ-દેવીઓનાં જુદા જુદા પદો પ્રમાણે પૃથક નામો એ માત્ર એકજ અનંત અને ચૈતન્ય શક્તિનાંજ જુદા જુદા રૂપે અને દ્રષ્ટિએ કરેલાં આલેખનો માત્ર છે. અથા નામને ઠેકાણે દરેક જણ પોતાના ઇષ્ટનું નામ મૂકી તે જરૂર ગાઇ શકે છે અને હૃદયનાંદ મેળવી શકે છે. સમજવાનું એટલુંજ કે અંબા અને બીજા દેવ કોઇ જુદા નથી, જુદાઇ તો આપણામાં છે, આથી કેવલાવ કે મત તાણી કલેશનું કારણ રાખવાનું રહેતું નથી.

*

*

*

આવા મુયોગ્ય વખતે મૂર્તિપૂજા જેવો ખાસ ઉપયોગી વિષય તદ્દન અસ્પૃશ્ય રાખવો એ ફીક નથી. આવે વખતે મદાત્મા ગાંધીજીના નીચેના વિચારો ઉપયોગી થઈ પડશે તેથી મૂકું છું “મૂર્તિને જીતના અર્થમાં લઇએ તો હું મૂર્તિભજક છું. મૂર્તિને ધ્યાન કરવાના કે માન આપવાના કે સ્મરણ કરાવવાના સાધન અર્થે લઇએ તો હું મૂર્તિપૂજક છું. મૂર્તિ એટલે આકૃતિ માત્ર એટલોજ અર્થ નથી. જેઓ પુસ્તકની પણ આંધળી પૂજા કરે તે મૂર્તિ પૂજક એટલે જીતપરસ્ત છે. જીતિનો પ્રયોગ કર્યા વિના, સાગસારનો વિવેક કર્યા વિના, અર્થ તપાસ્યા વિના વેદમાં કહેલું ગણાય તે બધું માનવું તે મૂર્તિ પૂજા છે, ત્યાજ્ય છે, એટલે જીત પરસ્તી છે. જે મૂર્તિને જોઈ તુલસીદાસ પુલકિત ગાત્ર થતા, ઇશ્વરમય-રામમય બનતા તે આકૃતિને પૂજવાથી શુદ્ધ મૂર્તિપૂજક હોઇ વંદનીય અને અનુકરણીય હતા.

“વહેમ માત્ર જીત પરસ્તી એટલે નિંદ્ય મૂર્તિ પૂજા છે. જેઓ ગમે તે રિવાજને ધર્મ માને છે તેઓ નિંદ્ય મૂર્તિપૂજક છે, એથી તેવી જગાએ હું

મૂર્તિભંજક છું. મ્હને શાસ્ત્રનાં પ્રમાણ ટાંકીને કોઈથી અસત્યને સત્ય, કૂરતાને દયા, વૈરભાવને પ્રેમ નહીં કરી બતાવી શકાય. તેથી તે રીતે હું મૂર્તિભંજક છું.

“મ્હને વેદાદિને વિષે સપૂર્ણ અને સ્વભાવિક રીતે આદર છે; હું પાપાણુમાં પણ પરમેશ્વર જોઈ શકું છું તેથી સાધુ પુરૂષોની પ્રતિમાઓ પ્રત્યે મ્હારું મસ્તક એની મેળે ઝૂકે છે, તેથી હું મ્હને પોતાને મૂર્તિપૂજક માનું છું.

“એટલે ગુણ દોષ બાહ્ય કાર્યમાં છે તેના કરતાં વિશેષ અંતરના ભાવમાં છે. દોષ પણ કાર્યની પરીક્ષા ત્હેના કર્તાના ભાવથી થાય છે. તેજ માતાનો વિદારી સ્પર્શ પુત્રને નરકવાસ કરાવે છે; તેજ માતાનો નિર્વિકારી સ્પર્શ પુત્રને સ્વર્ગ અપાવે છે. છરીનો દ્વેષભાવે મુકાએલો કાપ પ્રાણુ હરે છે; તેજ છરીનો પ્રેમભાવે મુકાએલો કાપ પ્રાણુ દે છે. બીલાડીના તેજ દાંત ઉંદરના ધાતક છે; બીલાડીના તેજ દાંત ત્હેના બચ્ચાના રક્ષક છે.

“ દોષ મૂર્તિની પૂજામાં નથી, દોષ અણુસમજલરી પૂજામાં છે. ” મૂર્તિપૂજા જે દ્રષ્ટિબિન્દુથી ત્હેને જોઈ છે તે દ્રષ્ટિએ અત્યંત જરૂરી છે તે દ્રષ્ટિથી પર ચ્છં તપાસીએ તો જરૂર જેવું રહેતું નથી, જેને શિખરે પહોંચવું છે ત્હેને ત્યાં પહોંચવાના રસ્તાની પ્રથમાંગે જરૂર રહેવાની. શિખરે પહોંચ્યા પછી કદાચ તે રસ્તાની ત્હેને જરૂર ન રહે તે સમજી શકાય તેવું છે પણ તળેટીમાં ઉભો રહેલો મનુષ્ય શિખરે પહોંચવા રસ્તાની જરૂરીયાત ન કદપે તે સમજી શકાય તેવું નથી, સિવાય ત્હેની પાસે બીજી કોઈ રીતે ઉડીને જવા જેટલી શક્તિ હોય. ઇશ્વર નિરાકાર સ્વયંભૂ, નિરંજન, નિર્વિકલ્પ, સત્ય, સનાતન, સર્વવ્યાપી, સર્વશક્તિમાન છે પણ તે નિરાકારના તેવા સ્વરૂપનું ધ્યાન ધરવું એ સહેલી વાત નથી, અને દરેક માણસો નિરાકારનું ધ્યાન કરી શકતા નથી. મૂર્તિ ઇશ્વર તો નથીજ પણ ઇશ્વરના અંશ તરીકે આપણે સ્વીકારેલી-કલ્પેલી પ્રતિમા તો જરૂર છે. એક મિત્રનું ચિત્રપટ તે મિત્ર સ્વયં તો નથીજ પણ તે મિત્રની પ્રતિકૃતિ તો જરૂર છે, તે દ્વારા આપણે થોડું ઘણું પણ સાન્ત્વન શોધી શકીએ છીએ. મૂર્તિ એ ધ્યાનનું સાધન છે. જેને ધ્યાન સ્વયંસિદ્ધ થયું નથી પણ જે પ્રયોગ કરે છે ત્હેને મૂર્તિની-આકૃતિની જરૂર છે. પ્રથમ આંખ ખુલ્લી રાખી મૂર્તિમાં મન સ્થિર કરવાની શક્તિ ખોલવવી કે અમુક અમુક પ્રકારની સ્થિતિ, આયુધ વિ.

અમુક અમુક ધારણ કરેલી વસ્તુ-મૂર્તિમાં મહાઈ ધ્યાન છે. જ્યારે આ પ્રયોગ બહુ વાર અજમાવાય છે ત્યારે તે સ્વયંસિદ્ધ થાય છે. તે જ્યારે પ્રેમપરાકાષ્ટા એપહોંચે છે, ત્યારે મન સ્થિર થતાં તુરતજ એ છમ્મી-પ્રતિમાહૃદયમાં સાકાર જણાવા માંડે છે. પછી બાહ્યની જરૂર નથી. પણ તેથી અંતરમાં જવા માટે બાહ્યની જરૂરજ નથી એ વાત ઉપસખ્ધ થતી નથી.

અજગ-અખંડ શ્રદ્ધા એજ સાક્ષાત્કાર છે. શ્રદ્ધા વગરની પગ્મ એ માત્ર ટાયલાંજ સમજવાના છે, માટેજ શ્રદ્ધા કેળવવી જોઈએ.

એ રીતે મૂર્તિ-મંદિરો વિગતની જરૂર-અનિવાર્ય જરૂર છે એમ સમજાય છે, કારણ સ્વાભાવિકજ મંદિરમાં દાખલ થતાં માણસના મનમાં વિચાર થાય છે-થવાજ જોઈએ કે ‘ આ દેવસ્થાન દિવ્ય પુરુષનું વાસના રૂપે નિવાસસ્થાન છે. ’ ત્યાં ત્હેની દ્રષ્ટિ દિવ્ય ઉપરજ ઢળે છે, ત્હેનું મન ધડીબર દુન્યવી પ્રપંચોથી મુક્ત મેળવી આનંદ ભોગવે છે. સત્ય, તે ઉત્પત્તિ કરવા તરફ અચૂક પ્રેરાય છે, પોતાની ત્રુટિ કષ્ટક અશે સ્લમજે છે ને તેને દૂર કરવાનાં કદાચ વન પણ લઈ લે છે. આ એ સ્થગનો પ્રભાવ છે. હાત્તનાં દેવમંદિરો આવા ઉચા આદશ ને પોષે એવાં છેજ એવાં મ્હારો લેશ માત્ર આગ્રહ નથી, છતાં ત્હેનો અદર્શ આજ છે-હોયોજ જોઈએ એમ તો મ્હાઈ જરૂર માનવું છે.

બાકી અમુક કોટીના માણસોને એની જરૂર ન હોવાથી સામાન્ય જનસમાજને પણ એ એક બીનજરૂરી વસ્તુમાત્ર છે એમ કરવું બૂઝલરેણું છે. અલખત, ત્હેમાં જે સડા-પોલ-પેસી ગયા છે, ત્હેને નાખૂદ કરવાંજ જોઈએ, પણ એ સડો કાઢવા જતા-રોગને નસ્તર મૂકી કાઢવાને બદલે રોગીનેજ મારવો એમાં સામાન્ય જનસમાજનું અહિતજ મ્હને તો ઉઘાડું જણાય છે. ને એવા માણસોને દિવ્યજ્ઞાનનો વાત અકુમાનુસાર શિખવવા જતા ત્હેને કદાચ એક લડકર વ્યક્તિ બનાવી દેવામાં આવે છે, અને તેવા મનુષ્યો “ ન ઇધરકે ન ઉધરકે ” એવી અતોમ્રષ્ટસ્તોમ્રષ્ટઃ ની અધમ દશામાં આવી જાય છે, માટે વિચારોનો ફેલાવો કરતાં ખુબ સમજીને અને સામાન્ય જનસમાજ ત્હેને કેવી રીતે બીજશે એનો પૂરો વિચાર બાધી પછીજ તે બહાર પાડવા શ્રેયસ્કર છે.

હું જોઉ છું ને જણાવું છું કે અત્યારે જરૂર આપણામાં સંડો પેઠો છે. મૂર્તિપૂજા અને ત્હેના નામે દેવસ્થાનો ઘણાંપે અસુરસ્થાનો પણ બન્યાં છે,

વિઠ્ઠાં શકા નથી, પણ તેથી એ આખી ને આખી સંસ્થાજ નષ્ટ કરવી જોઈએ-થવી જોઈએ, એ સૂચન મહારે ગળે નથી ઉતરતું. માટે એવા નવિન વિચારોના ઉપદેશોએ સ્વીકારવું જોઈએ કે તેઓ માત્ર મૂર્તિપૂજા અને દેવસ્થાનોની ખામીઓ સુધારવા વિષેજ કહે છે, નહિ કે તે આખી સંસ્થાને ઉરાડી દેવા. યસ.

આપણે જે વાત ન માનતા હોઈએ તે સહન કરવાની શક્તિ તો કેળવવીજ જોઈએ. મૂર્તિપૂજા, જુદા જુદા દેવોની પૂજા, જુદા જુદા મતો ધરાવવા વિઠ વાતોથી આપણે આપણી સહિષ્ણુતાને ખીલવવાની છે કે “લક્ષે રસ્તા અમારા જુદા જુદા છે, છતાં પણ જેમ નૃણામેકો ગમ્યઃ તેમ અમારું અંતિમ ધ્યેય એક છે, તો શા માટે અંદર અંદર એકના વિચારોનો ઝોળો ધીજી વિરુદ્ધ વિચારના ઉપર લાદવાનું અપદૃત્ય કરવું, અને દુષ્કાં દ્વેષ વિઠ નો આશ્રય લઈ ઘડીબર માટે અમુર બની જવું ?”

*

*

*

કોઈ એક નિશ્ચિત આદર્શ અને અંધારણુ વગરની ધણીએ શુભ પ્રવૃત્તિઓ સંસ્થાઓ પડી લાગે છે, વેરાઈ જાય છે, તુટી જાય છે, એ સત્ય સુભાગ્યે આપણે સમજતા થયા છીએ, અને આ સત્યનું દર્શન એજ શ્રી અગસ્ત્ય-પુર નવગત્ર મહોત્સવ મંડળીની ઉત્પત્તિ અને અંધારણુ પૂર્વકની સ્થાપનાનું મૂળ કારણ. સર્વશક્તિ તહેને ચિરાયુ આપે, અને નિત્ય નતન બનાવે એવી અનંત કરણની મહેન્દ્ર છે.

મહારા નમ્ર મતાનુસાર કોઈ પણ નવગત્ર મહોત્સવ મંડળી જે પાતાને ત્યાં ગવાતા ચુનંદા ગરબાઓ, પદો વિઠ નો વાર્ષિક ક્રમ જે એકજ સરખો પ્રતિવર્ષ માટે જાળવી રાખે તો તે મંડળી આદર્શ અને અનુકરણીય બની શકે છે; કારણ, પ્રતિવર્ષ એકજ પદ્ધતિસરના અને એકજ ગવાતા ગરબા મંડળીના દરેક જણને ઠંઠસથ થાય છે, અને તેથી દરેક જણ બરાબર તાલસર ગાઈ તથા ફરી શકવાથી ચાચર શોભી અને ગાજી ઉઠે છે, અને મહારા આ દૃઢ મંતવ્યેજ મહારામાં શ્રી અગસ્ત્યપુર નવગત્ર મહોત્સવ મંડળી માટેજ પ્રથમ એવો રોજનો ચાલુ ક્રમ પુસ્તકાકારમાં તૈયાર કરવાની પ્રેરણા સ્ફુરાવી, અને તેનોજ આ પરિપાક છે. આ પદ્ધતિ જાણ્યે કે અજાણ્યે જાળવી રાખવા માટે ખરેખર ! રા. જોશી માધવરામ શિવરામને ધન્યવાદ ઘટે છે, કે તેઓએ મંડળીની શરૂઆતથીજ મહોત્સવમાં ગવરાવાતા ગરબાઓનો વાર્ષિક લગભગ એકજ ક્રમ આમહુપૂર્વક રાખી-રખાવી મંડળીને આદર્શ બનાવવા અનેકાનેક

પ્રયત્ન કર્યા છે. તહેમનો અવાજ ભારે અને મીઠો હોઈ મંડળીને પોતાની પાછળ જુઠાવી લેવાની એ કળાનું એમણે ઠીક અનુશીલન કર્યું છે. જગદંબા એ કળાનું એમને દીર્ઘાયુ બક્ષે. મંડળી પણ ઉત્સાહી હોવાથી એ આનંદ બેવટાય છે. માતા ! મંડળીને શ્રી, ધી આપો, એજ ઇચ્છા.

આ સંગ્રહમાંના કેટલાક નજ નિવારી શકાય તેવા દોષોનું સર્વમાન્ય નિવારણ અને સંગ્રહમાં જાળે એવાં બીજાં પદો ગરબાઓ જેમની પાસે હોય-જેમના ધ્યાનમાં હોય, તહેમને તે જણાવવા નમ્ર પ્રાર્થના છે કે જેથી બીજા આક્રિષ્ટિમાં તે દોષોના નિવારણ સાથે બીજાં સુયોગ્ય પદો પણ મુજી શકાય.

સંગ્રહમાં રાગ રાગિણીઓની વિવિધતા સાચવવા બનતો પ્રયાસ કર્યો છે, અને એક ગગ-રાહ પાછળ તેજ રાગનાં જેટલાં હાથ તેટલા સાથે મુક્યા છે, જેથી રસ સચવાઈ રહે, અને પદો ગરબાઓ વિં ના ગુણ ધ્યાન પરત્વે વિભાગ પાડી સંકલ્પના સુદર બતાવવા પણ પ્રયાસ કર્યો છે.

આ સંગ્રહ તૈયાર કરવામાં અંગિકાકાવ્ય, વદનભટ્ટ શક્તિકાવ્ય, આપણી શ્રી ધનવન્તર કાવ્યસુધા, રત્નાચિંતામણી વિં બુદ્ધ બુદ્ધ શક્તિ પદ સંગ્રહોની સહાય લેવી પડી છે, અને તે માટે તે તે સંગ્રહોના વિદ્વાન્ કર્તાઓનો હું મહદ્ આભારી છું, તેમજ બીજા જેમણે જેમણે હરકોઈ વિષયમાં પ્રકટ-અપ્રકટ શારીરિક તેમજ માનસિક સહાય કરી છે તેમનો આ અથળે ઉપકૃત છું.

આ પુસ્તક વાંચવું શરૂ કર્યા પહેલાં શુદ્ધિપત્રકમાં બતાવેલી શુદ્ધિ મુજબ પ્રથમ શુદ્ધિકરણ કરી પછીજ તે વાંચવું ઠીક પડશે.

મુદ્ર-સંશોધનની પ્રતી કાળજી રાખેલ હોવા છતાંએ દ્રષ્ટિદોષથી કોઈ બુલો રહી ગઈ હોય તો તે સુધારી વાંચવા નમ્ર પ્રાર્થના છે.

સંવત ૧૯૮૧.
જ્યેષ્ઠ શુદ્ધ ૧-શનિવાર.
મુંબઈ.

} ભટ્ટ ગિરિભાઈશંકર રેવાશંકર.

રસાસ્વાદ.

લોકગીતના આ સંગ્રહમાં સાહિત્ય અને જ્ઞાનના પણ કેટલાક અંશો છે, એમ પ્રસ્તાવનામાં જણાવીને તહેને તારવી કાઢી સ્પષ્ટ કરવાનું કામ મહત્તે સોંપવામાં આવ્યું. ચાલો, ત્યારે હવે આપણે એ ફરજના બોળને બને તેટલો હળવો કરી તહેનો રસાસ્વાદ આપીએ.

પાનું ૧

સુજલામ્ સુફલામ્

*** માતરમ્ ।

અહીં માતાને જન્મભૂમિના રૂપમાં ઉતારી છે. આ દ્રષ્ટિએ તે સોનું પોષણ કરે છે, અને તેથી તે રૂપમાં પણ તહેને વંદન છે. જનની જન્મ-ભૂમિશ્ચ સ્વર્ગાદપિ ગરીયસી તેથી માતૃભૂમિની સેવામાં પણ એ માતાનીજ સેવા સમાયેલી છે, એવો ભાવ એમાં છે, અને તેથીજ આ દ્રષ્ટિએ સંગ્રહની ખોટ પૂરવા એને સ્થાન આપ્યું છે.

પાનું ૨૨

ક્ષણભંગુર આ દેહ છે, જેનો નહિ વિશ્વાસ,
પણમાંહી તે ડગમગે, રહે મનમાં સહુ આશ.

(માટે)

જાતો રહમજી લેવો અમદય સમયનો લહાવ-ચાલો०

આમાં સમય કેટલો કીમતી છે એ જણાવ્યું છે. કાયા કાચો કુંપો છે, ને કંઈ પણ તે કુટી જશે તહેની ખમર નથી, તો સમયનો લહાવો લેતાં ચુકવાનું નથી.

પાનું ૨૮.

દશ અવતાર ધર્યાં તેં દેવી, મ્હોટા રાક્ષસ માર્યા,
ભૂમિ તણા તેં ભાર ઉતાર્યા, શત્રુને સંહાર્યા રે મા-જયદેવી

*

*

*

મચ્છ, કચ્છ, વારાહ, ને નૃસિંહ, વામન રૂપ વિકરાળી,
પરશુરામ, રઘુરામ, કૃષ્ણ ને, બુદ્ધ, કલિક (વિ.માં) કાળીરે મા-જય०

ગીતાજીમાં કૃષ્ણ રૂપે ગાયેલા **યદા યદા હિ ધર્મસ્ય તથા પરિત્રા-
નાય સાધુનામ્** વિ. શ્લોકો પ્રમાણે જ્યારે જ્યારે અધર્મી માણસો પૃથ્વીને બોળ
રૂપ થઈ નરરાક્ષસો બન્યા છે, ત્યારે ત્યારે ત્હમે તેઓને સહારી ભૂમિના
ભાર ઉતાર્યા છે. વળી ‘માત તાતને રૂપે દેવી’ માત પિતાની સેવા કરવા
સૂચવતો આ કેવો આદેશ છે ? આમાં માતનાતની સેવા કરવામાં સાચી દેવી-
સેવા સમાયેલી છે તે બતાવ્યું છે. કેવા ભાવ ઉતાર્યા છે, સુંદર છતાં સાદી
અને ગ્રામ્ય ભાષામાં !

પાનું ૪૦-૪૩

‘તું નિઃશંક, હું તો રક, કર્મવંક, અંક લોપી અજવાળોરે’—અને
કરે ગાન, તાન, માન, માત ધ્યાન, ઉમગ અગ રગ મ્હાતારે’

વિન્ લીટીઓમાં કવિએ ઝમક અલંકારનું સરસ દ્રષ્ટાન્ત મૂક્યું છે.

પાનું. ૫૩.

નીતિરૂપ અનુપમ કાલિદા જો,
તીવ્ર તેજ ત્હમાં વળણાય;
હૈયાકુટા હીણા સમજે નહિ જો,
ત્હોને સદા કાલિકા મા ખાય. આછ૦

કેવો કટાક્ષ છે એ પાવાગઢના પતાર્ધ રાવળ ઉપર ! ત્હોણે ખરેખર
સ્ત્રી માત્રમાં જગદ્ગતની વિભૂતિ ન જોઈ, કુદ્રષ્ટિ કરી, અને નીતિ નેવે મૂકી,
‘જાણ્યો છળ કરી છેડલોગે.’ તો શી દશા આવી ત્હોની ? તપાસો. પતાર્ધ રાવ-
ળનું દ્રષ્ટાન્ત આપણને શિખવે છે કે જે નીતિ મૂકશે ત્હોની ભુંડી દશા કરનાર
કોઈ શક્તિ-કોઈ કાલિકા-કોઈ ચડી-પંખી ગમે તે રૂપમાં પણ જગત્માં
હાજર છે.

એજ પાને

પૂજનો આદર્શ:—
પામર જીવ પૂજ હું શી કરું જો,
સર્વ ત્હારું સરજેલુ માય;
અમૃત પાઈ ટાળો મુજ આપદા જો,
વાયુ ધૂપ સમાન વહાય—આમ.
ત્હારા તેજ આગળ દીપ શું કરે જો,

મર્મ જાણી માજી કરો વહાલ,
કર્મ હીણો કરું સુઝતું નથી જો,
માજી ત્હારો હું નહાતેને જાળ-આધ૦

શી ત્રિવિધી પૂજા કરું ? ત્હારી, મા ! ત્હેં બધું તૈયારજ રાખ્યું છે. સુગંધીયુક્ત મંદ મંદ મીઠો મધુર પવન વહે છે, તે ઘૂપની ગરજ સારી રહ્યો છે. સૂર્ય, ચંદ્ર એ ત્હારાજ પ્રકાશ અને પ્રકાશ એજ તું. પછી દીપ કોના આગળ ધરવો ? સર્વ જગતનું ભરણ પોષણ કરનાર; ત્હને હું શું નૈવેદ્ય ધરવાનો ? આમાં આ સૂચના ગર્ભિત છે, “ જ્યાં ત્હારી આસપાસમાં ત્હારા બંધુઓમાં અજ્ઞાન-અધકાર છવાયો છે ત્યાં જ્ઞાનદીપ પ્રકટાવ. જ્યાં ત્હારા ભાઈ મલીન વાતાવરણમાં રહે છે, ત્યાં સુગંધીયુક્ત મીઠી હવાની અમી ચખાડ. જ્યાં ત્હારા દેશબધુઓના રૂપમાં હું ભુખે મરું છું, ત્યાં મ્હને નૈવેદ્ય ધરાવ. જ્યાં ત્હારા ભાઈ નહાતા ઘોતા નથી, ત્યાં તેવા ગંદા કપવાળા મ્હને તું ગંગામુના જેવા શુદ્ધ જળે સ્નાન કરાવ આ મ્હારી સેવા છે, ને તે તુ કર. આ અમૃત છે, તે તું પી, અને ત્હારી આપદાઓ તો નષ્ટજ છે.” શો પૂજનો આદર્શ છે ! મૂર્તિપૂજામાં શું આ ભાવો ન ખડા કરી શકાય ? કોણ કહી શકે વ્યાજબી રીતે કે આ દષ્ટિએ મૂર્તિપૂજા વર્જ્ય છે ?

પાનું ૬૩

મુક્ત બાધીને આપા જગતમેં, ઉસ દિનકી મુજે ખગર નહિ.

* * *

આમ અચાનક પડશે કાયા, યમ જીવ લઈ જશે તત્કાલ,

ઉસ દિન મેરા ખુરા હાલ હય,.....

તારણ તુમ હય એકી જગતમેં, તેરા નામકી પકડી ઢાલ.

આ અને આવાં બીજાં પદો ગૂજરાતી અને હિન્દી ભાષાની સગાઈ (વૃજભાષા) નું માપ દેખાડે છે કે તે સબંધ કેવો મીઠો મધુર, રૂઢ અને અતુટ છે. આશુ નિર્મીતજ છે, અને મરવાનું છેજ, માથે તો મૃત્યું ઘંટ વાગી રહ્યો છે, ત્યાં તારણ તુ એકજ છે. ત્હારા નામની ઢાલથી ભલભલા હુમલાઓથી ટ્રેક બચી ગયા છે, ત્હારા નામે માર નથી પડ્યા.

વળી

સાચું સ્મરણ અંબામાનું આ સંસાર સઘળો ખોટો,

છે છે છે છેરે ભાઈ નથી નથીરે ભાઈ જેમ પાણીનો પરપોટો.

સસારનું મિથ્યાત્વ કેવી સાદાઈમાં ?

જેવી તરેહની બુદ્ધિ આપશે
તેવી તરેહની હું ચાલીશ ચાલ;

ધીયો યોનઃ પ્રચોદયાત્ ગાયત્રીના એ મંત્રાર્થ કેવો સ્પષ્ટાર્થમાં છે.

કુમાર્ગથી મતિ અમારી વિમુખી રાખો,
તે સત્કૃતિ મહી વિભુજી ! સદાય યોજો,

પાનું ૬૮

બાળક દોષિત છતાં માના આગળ નિર્દોષ છે. કારણ કે માતા તહેને શિષ્યામણુ આપે છે પણ તરછોડતી નથી. ઘડીક લપડાક મારી રડાવે છે પણ પાછી છાતી સરસુ આપી ધવરાવે છે.

“ અડસઠ તીર્થ માને ચરણે ” એ કેવો આદર્શ છે. પુત્રામાટે ? પોતાનાં ઘરડા તે અશક્ત માઆપને ભુરા હવાડે ઘેર નિરાધાર તે નિસેવ દશામાં હોડી તીર્થક્ષેત્રોમા પ્રભુને શોધવા જતા પુત્રોને શું આ ઓછી ચાલુક છે?

પાનું ૬૯

પરમતના શ્રાવણે પોતાની અવગણના કરતા જાણી તેમને પરમત-નિદાના પાતકનુ ફક્ત આપવાનો પ્રયત્ન ગોઠવવા જતા પોતેજ નિન્દાની રુદ્ધ કાડી છે, એ વાંચી તે લખનારાઓની અસહિષ્ણુતા અને છીછરાપણાની દયા આવે છે.

અનસૂયાનુ આખ્યાન એ સતીત્વના પ્રભાવનું ખ્યાન છે.

શકર સ્વામીનું આખ્યાન એ શ્રદ્ધાના જ્વલંત ફલનો દાખલો છે.

આવાં આવાં તો ખીજા સંગ્રહમાં અનેક છે, અને જુની જુની દ્રષ્ટિથી જોનારાઓને જુદે જુદે રૂપે અને ગુણે દેખાય છે. યથા શક્તિમતિ કંગેલ આ પ્રયંધનો રસાસ્વાદ બધા જરૂર લેશે એ આશાથી વિરમું છું.
इति ॐ

જ્યેષ્ઠ શુદ્ધ ૭૩.

સં ૧૯૮૧

નાથલાલ રેવાશંકર ભટ્ટ

સાંકળીયું.

વિષય

પૃષ્ઠ

૧ ધ્યાન મંત્રો:—

૧ થી ૬

૧ વન્દેમાતરમ્	૧
૨ સ્વર્ગ ચક્રં વિં મંત્રો.	૧
૩ દેવ્યપરાધક્ષમાપન સ્તોત્ર	૨
૪ આર્તિ	૪
૫ કર્પૂર-મંત્ર	૬
૬ મન્ત્રપુષ્પાંજલિ મંત્ર	૬

૨ સ્તુતિનાં સ્તવન:—

૭ થી ૧૮

૧ દુઃખાળા દેવ! વિધ્નહરણુ લભોદર	૭
૨ સ્મર સદા ભરપૂર	૮
૩ અમ ઘેર આવોને આજ	૮
૪ અંબા જોયાની આડીરે	૯
૫ અંબા જોયાના કોડરે	૯
૬ વધામણુ મોડલો મા અબાને	૧૦
૭ સિદ્ધે ચહડી આવજો અલબેલી	૧૧
૮ પૂજન વિધિ માનજો મહંભાયા	૧૨
૯ વિનતિ સુણોને અંબે માવડી	૧૩
૧૦ જાગો મા જાગોરે જમત જનની	૧૪
૧૧ આજ અતિ આનંદ થકી હું	૧૪
૧૨ શ્રેષ્ઠ તું સર્વદા જ્યેષ્ઠ તું સર્વદા	૧૫
૧૩ પ્રીતે ચાલો સહુ આવાર	૧૬
૧૪ સુતીએ ઓ માત મેરી	૧૭
૧૫ જપું છું અંબે જાપમાં	૧૭
૧૬ આવો મિત્રો આવો માને	૧૮
૧૭ કરીએ પ્રીતે પ્રણામ કૃપાળુ અંબે	૧૮

૩ સંગીતાવલિ.૧:-

(ચાલ ધીમી)

૧૯ થી ૩૪

૧ નારાયણી નમીએ આજ નેહથી	૧૯
૨ અલખેલીરે! આઘ ભવાની માતા	૧૯
૩ જગજનનીરે! મૈયા ગચ્છરવાળી	૨૦
૪ નમી પાયે પહું છખીલી છેલડીરે	૨૧
૫ શોભે આરાસુર ચોક બહુ	૨૨
૬ મેરૂ શિખરની ઉપરેરે, ગળી	૨૩
૭ શું મનહર સુશબ્દ ગગન	૨૪
૮ ચાલો ચાલો છખીલા	૨૫
૯ ઓ અંબામા! અલખેલીરે	૨૬
૧૦ ખેડો બાક બુડો તારોરે	૨૬
૧૧ શ્રી સંખલપુર રાણી સાહેબ	૨૭
૧૨ ત્હારી ભુક્તિ જોયા જોવીરે	૨૮
૧૩ સદાય કરો આરાસુરવાળી	૨૯
૧૪ સેવોને માત સંખલપુર રાણી	૩૦
૧૫ પ્રથમ અગિકાનું ધ્યાન ત્હમે	૩૧
૧૬ આઘશક્તિ તુજને નમુ હો	૩૩

૪ સંગીતાવલિ ૨:-

(ચાલ મધ્યમ)

૩૫ થી ૫૪

૧ અલખેલી મોરી અંબે માત	૩૭
૨ માએ સોનાની માડવી બનાવી	૩૭
૩ ધન્ય અંબારે લાલ (૨) વસીયાં	૩૮
૪ સુણો અલખેલી અંબે માતરે	૪૦
૫ બહુ ઓપે આરાસુર આઠરે	૪૦
૬ શુદ્ધિ આપોને માત બહુચરારે	૪૪
૭ સંખલપુર સાચી મા બહુચરા	૪૪

વિષય

પૃષ્ઠ

૮ ગાઉં છું ગણપતિરાય	૪૫
૯ દેવી ! દર્શન ઘોને દયાળી	૪૭
૧૦ ચાલો દર્શન જઈએ	૪૯
૧૧ રૂડા મરખે રમે છે દેવી અબિકા જો	૫૦
૧૨ અંખે માતના પ્રતાપથી નથી કમીજો	૫૧
૧૩ આઘ આરાસુરી અંખે નમુજો	૫૨
૧૪ દીયો દર્શન અષ્ટભુજધારી	૫૪

૧ સંગીતાવલિ ૩:—

૩૫ થી ૬૦

(ચાલ ઉતાવળી)

૧ ચાચર મોતીડે વધાવું અંખામાનો	૫૭
૨ નામ ઉપર જઈ વારી નારાયણીના	૫૭
૩ કોણ છે કળીમાં સાચું બાળા વિના	૫૭
૪ રંગમાં આંખડી રાતી આજ માની	૫૮
૫ ગોખની શોભા સારી અંખામાના	૫૮
૬ રંગમાં રંગમાં રંગમાં રંગમાં બાળી	૫૮
૭ રંગે રમે આનંદે રમેરે આજ	૫૯
૮ દૈત્યોને રણમાં રોળ્યારે આજ	૫૯
૯ હવે અમે અમારે ઘેર જઈએ	૬૦

થાળ-છંદ-સ્તુતિ:—

૬૧ થી ૭૪

૧ ભાવતાં હોને મેયારે ભોજન મન	૬૩
૨ અંખામા ! તહાર દર્શન દુર્લભ	૬૩
૩ જુઓ માણ હું કહું તે સાંભળો	૬૪
૪ સાચું સમરણ અંખામાનું	૬૫
૫ મહારી અરજ સુણો અંખામા	૬૬
૬ અરે તું કેમ જાય ભુલભુલ	૬૮
૭ અંખે મારે હું તહારે પારે શિષ	૬૮
૮ જોવો તેવો પણ તહારો શ્રી અંખે	૬૯
૯ પ્રેમલ જ્યોતિ તહારો દાખવી	૬૯
૧૦ ત્રિપુરા ! તારે શરણ આવ્યો	૭૦

વિષય	પૃષ્ઠ
૧૧ અબા ભવાની ! દર્શન ત્હારાં	૭૦
૧૨ જગત્ માજી ! તું લે ધારી	૭૧
૧૩ મહારાં માજી ! કરોને મહારાં કાજરે	૭૧
૧૪ એ દુઃખ મેરો હરોરે	૭૨
૧૫ જનનીને જોવા જમ્યેરે	૭૨
૧૬ તુહી માયા તુહોં રાયારે	૭૩
૧૭ મા અબા ને રમવા નીસર્યા	૭૩

૭ ગરબા સંગ્રહ:—

૭૫ થી ૧૦૮

૧ સોત્રાંકીનો ગરબો	૭૭
૨ હેમા હડીનો ગરબો (કલીયુગનો પરચો કહ્યો)	૮૧
૩ હેમા હડીનો ગરબો ૨ (જળો દુંદીયા ત્હારો ઢંગ)	૮૫
૪ પતાઇ રાવળનો ગરબો	૮૬
૫ અનસૂયાનો ગરબો	૧૦૦
૬ શકર સ્વામીનું આખ્યાન	૧૦૨
૭ કાલિકાનો ગરબો	૧૦૫

૮ પ્રકીર્ણ:--

૧૦૯ થી ૧૧૯

૧ નમુ હું માત અન્નબેલી !	૧૧૧
૨ રૂડી પ્રર્ણિમાની રાત	૧૧૧
૩ તુ છે જગ-અધિષ્ઠાત, દયાળી !	૧૧૨
૪ આરાસુર કેરા રાણી શાણી	૧૧૨
૫ જગતૂમાં એકજ સુંદર	૧૧૩
૬ જનનીનો મહિમા	૧૧૪
૭ અગસ્ત્યપુર વિષે હોરી	૧૧૭
૮ અગસ્ત્ય પિતાની આર્તિ	૧૧૮

નવરાત્ર નિર્ઝરિણી

ધ્યાન^૧ મંત્રો.

॥ ॐ ॥

नवरात्र निर्जरिणी.

ध्यान मंत्रो.

१.

॥ वन्दे मातरम् ॥

[राग-अभीष ओशी. ताळ दीपयंदी]

वन्दे मातरम्

सुजलाम् सुफलाम् मलयजशीतलाम्

शस्यश्यामलाम् मातरम् ।

शुभ्रज्योत्स्नां पुलकित यामिनीम्

फुलकुसुमित द्रुमदल शोभिनीम्

मुहासिनीं सुमधुरभाषिणीम्

मृखदाम् वरदाम् मातरम् ।

वन्दे मातरम् ।

२

(शार्ङ्ग-राग)

खड्गं चक्रगदेषु चापपरिधान् शूलं भुशंडीं शिरः

शंखं संदधतीं करैस्त्रिनयनां सर्वांग भूषामृताम् ।

नीलाश्मद्युतिमास्यपाददशकां सर्वै महाकालिकाम्

यामस्तौत्स्वपिते हरौ कमलजो हंतुं मधुकैटभम् ॥१॥

અક્ષસૃક્ પરશું ગદેષુકુલિશ પદ્મં ધનુઃ કુંડિકામ્
 દણ્ડં શક્તિમસિં ચ ચર્મજલજં ઘઘ્તાં સુરાભાજનમ્ ।
 શૂલં પાશસુદર્શને ચ દધતીં હસ્તૈઃ પ્રવાલપ્રભામ્
 સેવે સૈરિખમર્દિનીમિદ્ મહાલક્ષ્મીં સરોજસ્થિતામ્ ॥ ૨ ॥

ઘઘ્તાશૂલહલાનિ શંખમુસલે ચક્રં ધનુઃ સાયકમ્
 હસ્તાઙ્ગૈર્દધતીં ઘનાંતવિલસચ્છિતાંશુતુલ્યપ્રભામ્ ।
 ગૌરોદેહસમુદ્ભવાં ત્રિજગતામાધારભૂતામદા !
 પૂર્વામત્ર સરસ્વતીમનુભજે શુંભાદિદૈત્યાર્દિનીમ્ ॥ ૩ ॥

વિશ્વદામસમપ્રભાં મૃગપતિસ્કંધસ્થિતાં ભીષણામ્
 કન્યાભિઃ કરવાલચ્છેદવિલસદ્ધસ્તાભિરાસેવિતામ્ ।
 હસ્તૈશ્ચક્રધરાલિચ્છેદવિશિખાંશ્ચાપં ગુણં તર્જનીમ્
 વિશ્રાણામનિલાત્મિકાં શશિધરાં દુર્ગાં ત્રિનેત્રાં ભજે ॥ ૪ ॥

નિત્યાનદકરી વરાભયહરી સૌન્દર્યરત્નાકરી
 નિર્ધૂતાશ્વિલઘોરપાવનકરી પ્રત્યક્ષમાહેશ્વરી ।
 પ્રાલેયાચલવંશપાવનકરી કાશીપુરાધીશ્વરી
 ભિક્ષાન્દેદિ કૃપાવલમ્બનકરી માતાન્નપૂર્ણેશ્વરી ॥ ૫ ॥

૩

દેવ્યપરાધક્ષમાપન સ્તોત્ર.

(સમશ્લોકી ભાષાન્તર)

(શિખરિણી)

ન મન્વો કે તન્વો, જનની ! તવ બાણું સ્તુતિકથા,
 ન બાણું મા ! પૂજા, તુજ સ્વરૂપનું ધ્યાન અથવા;
 ન બાણું હું મુદ્રા, વિવિધ વિધિ પાઠો તુજ તણા,
 પરન્તુ બાણું કે તવ શરણુ છે કલેશ હરતા. -૨
 વિધિના અજ્ઞાને, ધનરહિત આલસ્ય થકી ઠાં,

અશક્તિથી કાં તો, તુજ ચરણ સેવાજ તજી, મા !
ક્ષમા માગું ત્હેની, જનની ! સકલોદ્ધારિણી સતી !
કુમાતા ના થાયે, કદિ કુપુત થાયે જડમતિ. -૨

વસુધામાં ત્હારા, સરલ સુત છે કેંક જનની !
પરન્તુ ત્હેમાં હું, વિરલ સુત ત્હારો ભગવતી !
શિવે ! મ્હારો ત્યાગ, પ્રણુત જનનો યોગ્ય ન રતિ,
કુમાતા ના થાયે, કદિ કુપુત થાયે જડમતિ. -૩

જગન્માતા ! મેં તો, તુજ ચરણ-સેવા નવ કરી;
ન દીધાં મેં દાનો, જનની ! પ્રભુ-પ્રીતિ મન ધરી;
તથાપિ હે અંબે ! મુજ પર બહુ સ્નેહ ધરતી,
કુમાતા ના થાયે, કદિ કુપુત થાયે જડમતિ. -૪.

તજી દીધા દેવો, વિવિધ વિધ સેવા શ્રમ થકી,
ગયાં પંચાશીથી અધિક મુજ વર્ષો અડપથી;
થશે ના જો હાલે, તુજ જરી કૃપા હે ભગવતી !
કહે જાઉં કેને, શરણ પછી હેરાંજ જનની ? -૫

બને વક્તા સારો, જરૂર જગહીણો નર ઘણો,
કૃપા ત્હારી થાતાં, ગરીબ નર થાયે ધની વડો;
અપણું મા ત્હારો, પુનિત જપ જે કો જપી શકે,
અહો ! ત્હેને શુ તું, જગતજનની ! ના દર્દ શકે ? -૬

ચિતાભસ્મે ચોળે શરીર, વિષ ખાએ પશુપતિ,
જટાધારી, કંઠે ભુજગપતિ. વન્દો વિષ્ણુ સ્થિતિ;
કપાલિ, ભૂતેશ, ત્રિપુરહર આએ જમપતિ,
શિવે ! ત્હારા પાણિગ્રહણ-વિધિનું આ ફલ સતી ! -૭

ન આકાંક્ષા મોક્ષે, નહિ બિભવ વાંછા મન વસી,
અપેક્ષા વિજ્ઞાને નહિ, નહિ સુખેચ્છા શશિમુખી !
મહાદેવી ! માગું જનમ મરણું મા મુજ ટળો,
મૃડાની ! રૂદ્રાણી ! શિવ ! શિવ ! ભવાની ! હું જપતો. -૮

(વસંતતિલકા.)

આરાધી હું નવ શક્યો વિધિઓ વડે રે,
મિથ્યાજ ચિન્તન ક્યું વચનોં વડે મેં:
કિન્તુ કૃપા મુજ પરે જનની! કરે તું,
છે યોગ્ય અંબ! તુજને મુજથી બને શું? -૯

(ઉપજાતિ)

આપત્તિમાં હું તુજને રમડું છું,
પયોધિ દુર્ગે! કરણા તણે તું.
જાણે ન મા તે શઠતાજ મહારી,
ભુજ્યો રમરે છે નિજ માત પ્યારી. -૧૦

(વૈતાલીય)

જગદંબ! વિચિત્ર અત્ર શું? પરિપૂર્ણ કરણાથી માત તું:
અપરાધ પરંપરા હશે તદપિ મા મુત ના ઉવેખશે. -૧૧

(અત્યુદય)

નથી કો હું સમો પાપી, પાપણી તું સમા નહિ;
જાણી આ હે મહાદેવી! ઘટે તે કરજે સહી. -૧૨

આર્તિ

જય આદ્યા શક્તિ મા (૨) અખંડ બ્રહ્માંડ નિપાઠમાં (૨)
પરવે પંડે થયાં જયો જયો મા જગદંબે.

દ્વિતીયા બે સ્વરૂપ, શિવશક્તિ જાણું મા (૨)
બ્રહ્મા ગણુપતિ ગાય, હરિ ગાએ હર મા, જયો જયો
તૃતીયા ત્રણ સ્વરૂપ, વિભુવનમાં બેઠાં મા (૨)
દયા થકી તરવેણી, તહમે તરવેણી મા. જયો જયો

ચોથ ચતુરા મહાલક્ષ્મી, આઈ સચરાચર વાપ્યાં મા (૨)
 ચાર ભુજ ચોદિશા, પ્રકટયાં દક્ષિણુમા. જયો જયો
 પંચમી પંચ ઋષિ, પંચમી ગુણ પદ્મા મા (૨)
 પંચતત્વ ત્યાં સોહીએ, પંચે તત્વે મા. જયો જયો
 પૃથી તું નારાયણી, મહિષાસુર માર્યો મા (૨)
 નરનારીનાં રૂપે, વાપ્યાં સર્વે મા. જયો જયો
 સપ્તમી સપ્ત પાતાળ, સંધ્યા સાવિત્રી મા (૨)
 ગૌ ગંગા ગાયત્રી, ગૌરી ગીતા મા. જયો જયો
 અષ્ટમી અષ્ટભુજ, આઈ આનંદા મા (૨)
 સુર નર મુનિવર જન્મ્યા, દેવ દક્ષિણુમાં. જયો જયો
 નવમી નવકુળ નાગ, સેવે નવદુર્ગા મા (૨)
 નવરાત્રિનાં પૂજન. શિવરાત્રિનાં અર્ચન,
 કીધાં હર બ્રહ્મા. જયો જયો
 દશમી દશ અવતાર, જય વિજયાદશમી (૨)
 રામે રામ રમાડયા, રાવણ રોજ્યો મા. જયો જયો
 એકાદશી અગીયારસ, કાત્યાયની કામા મા (૨)
 કામદુર્ગા, કલિકા. શ્યામા ને રામા. જયો જયો
 બારસે બાળારૂપ, બહુચરી અંબા મા (૨)
 બદુક ભેરવ સોહીએ, કાળ ભેરવ સોહીએ,
 તહારા છે તુજ મા. જયો જયો
 તેરશે તુળબ રૂપ, તહમે તારિણી માતા મા (૨)
 બ્રહ્મા, વિષ્ણુ, સદાશિવ, ગુણ તહારા ગાતા. જયો જયો
 ચૌદશે ચૌદે રૂપ, ચાંડી ચામુંડા મા (૨)
 ભાવ ભક્તિ કાંઈ આપો, ચતુરાઈ કાંઈ આપો,
 સિદ્ધવાહિની માતા. જયો જયો
 પૂર્ણિમે કુંભ ભર્યો, સાંભળજો કરુણા મા (૨)
 વસિષ્ઠ દેવ વખાણ્યા, માર્કંડ દેવ વખાણ્યા,

સંવત્ સોળ સત્તાવન, સોળસેં બાવીસ મા (૨)
 સંવત્ સોળમાં પ્રકટયાં. રેવાને તીરે,
 ગંગાને તીરે. જયો જયોં
 તાંબાવતી નગરી આઈ, રૂપાવતી નગરી,
 મા મંછાવતી નગરી.
 સોળ સહસ્ર ત્યાંસોહીએ, ક્ષમા કરો ગોરી. જયો જયોં
 શિવશક્તિની આર્તિ, જે કોઈ ગાશે મા (૨)
 ભણે શિવાનંદ સેવક. સુખ સંપત્તિ થાશે. જયો જયોં
 ભાવ ન જાણું. ભક્તિ ન જાણું, નવ જાણું સેવા મા (૨)
 વલ્લભભટ્ટ ને રાખ્યો, ચરણે સુખ દેવા. જયો જયોં

૫

કર્પૂર-મંત્ર

કર્પૂરગૌરં કરુણાવતારં, સંસારસારં ભુજગેન્દ્રહારમ્ ।
 સદા વસન્તં હૃદયારવિન્દે, ભવં ભવાનીસહિતં નમામિ ॥

૬

મન્ત્રપુષ્પાંજલિ મંત્ર.

ૐ યજ્ઞેન યજ્ઞમયજન્ત દેવાસ્તાનિ ધર્મ્માણિ પ્રથમાન્ન્યાસન્ ।
 તે હનાકમ્મદિમાનઃ । સચન્ત યત્ર પૂર્વે સાધ્યાઃ સન્તિ દેવાઃ ।
 ૐ રાજાધિરાજાય પ્રસન્ન સાહિને । નમો વયં વૈશ્રવણાય કુર્મહે ।
 મ મે કામાન્કામકામાય મહ્યમ્ । કામેશ્વરો વૈશ્રવણો દદાતુ ।
 કુબેરાય વૈશ્રવણાય । મહારાજાય નમઃ । ૐ સ્વસ્તિ સામ્રાજ્યં
 મૌજ્યં સ્વારાજ્યં વૈરાજ્યં પારમેષ્ઠ્ય રાજ્યં માહારાજ્યમાધિપત્યમયં
 સમન્તપર્યાયી સ્યાત્સાર્વભૌમઃ સાર્વાયુષ આન્તાદાપરાર્ધાત્ । પૃથિવ્યૈ
 સમુદ્રપર્યન્તાયા એકરાડિતિ તદપ્યેષ શ્લોકોઽભિગીતો મરુતઃ
 પરિવેષ્ટારો મરુતસ્યાવસન્ ગૃહે । આવિક્ષિતસ્ય કામપ્રેર્ષિશ્ચેદેવાઃ
 મમાસદ્ ઇતિ ॥

नवरात्र निर्झरिणी

स्तुतिनां^२ स्तवन.

સ્તુતિનાં સ્તવન.

૧

ગણપતિ-આરાધ ૧.

દુંદાળા દેવ ! વિઘ્નહરણુ લંબોદર નામ તહમારૂં,
સહુ કરતા સેવ, સિદ્ધિ બુદ્ધિનો સ્વામી હૃદયે ધારૂં. (ટેક)

ગજમુખ ! સન્મુખ થાઓ સ્વામી

તહારૂં રૂપ દીસે ન મળે ખામી

દુઃખડાં કાપો અંતરયામી.

-દુંદાળા ૧

ગણપતિ ! ઉમીચા તહારી માતા

હરિ, હર. બ્રહ્મા શુભ ગુણુ ગાતા

પ્રભુ ! સિદ્ધિ બુદ્ધિના મુખદાતા. -દુંદાળા ૨

તહારે મુખ સીંદુર દીસે રાતું

લાહુ લઘ મુંઢ વડે ખાતું

તહારૂં રૂપ દીસે અતિ રંગ રાતું. -દુંદાળા ૩

તહારે સિદ્ધિ બુદ્ધિ બે નાર સહી

તહારે લક્ષ લાભ બે પુત્ર સહી

તું પૂજાયે સહુ પહેલો થઈ.

-દુંદાળા ૪

તું ચતુર્ભુજ શિવનો લાલા

કર કમડલ, પરશુ, લાલા

કોટે સર્પતણી શોભે માલા.

-દુંદાળા ૫

તહને મૂષક વાહન અતિ વહાલું

મોદકનું પ્રાશન કરનારૂં

બહુ ચપલ ગતિએ ચાલનારૂં.

-દુંદાળા ૬

તહારે માથે મુકુટ હીરા ઝળકે

કાને કુંડળ ને ચુનીઓ ચળકે

તહારે મકરચન્દ્ર લલાટ ચળકે.

-દુંદાળા ૭

ગણપત સેવક કાલો તહારો,

તહારા હૃદય-કમલમાં બહુ બહાલો,

તહને વન્દુ' ભવદુઃખને ટાળો. -દુ'દાળાં ૮

—(૦)—

૨

(રાગ-સાહની)

સ્મરૂં સદા ભરપૂર, સુખની આપો ચડી મા (ટેક)

આરાસુરમાં મા અંખા બીરાળે,

મલપતી આવે મોરો માત, વાહન વાઘ ચહડી મા -સ્મરૂં ૧

ઝગમગ જ્યોત જહાવની ઝળકે,

કોટિ શશિનું તેજ, મણિ મુક્તાએ જડી મા -સ્મરૂં ૨

તુજ સુખ જોવા મહારૂં મન હરખે,

જેસો ચન્દ્રચકોર. જોવાની દેવ પડી મા -સ્મરૂં ૩

ભટ્ટ વલ્લભ સુલભ કરી વિનવે,

માજી છો હાજરા હજુર (બુદ્ધિ આપોને ભરપૂર,)

ગાળો છો ગોખ ચહડી મા -સ્મરૂં ૪

—(૦)—

૩

(રાગ ઉપરનો)

અમ ઘેર આવોને આજ, વાણીરે તહારી પ્રેમે વદુ' મા. (ટેક)

આરાસુરમાં સુરપતિ બેઠી,

ચુંવળ બહુચર માત, સિંહ કુકુટ ચડી મા. -અમ ૧

પાવામાં પાદશાહી બીરાળે,

દક્ષિણમાં તુલ્લનય, વારે વહેલી વળી વળી મા. -અમ ૨

કરૂણા કરી મા કબટજ કાખ્યાં,

દેવોની રાખી લાજ, અસુરોને રણમાં રોળી. -અમ ૩

નમી અંખાને લાલજ વિનવે,

સહુને કરજો સહાય, ગાયે દાસ ચરણે પડી મા. -અમ ૪

૪

(રાગ ઉપરનો)

અંબા જોયાની આડીરે, નિરખું મોરી માડી. (ટેક)
 સોળ શણગાર સજી આઈ બેઠાં, ચરણાં ચોળી ને સાડીરે. નિં ૧
 પાધર ચાચર વાસીને બેઠાં, મહોલે ઘુમે છેઢાડીરે. નિં ૨
 સંસારરૂપી વૃક્ષ બનાવ્યું, તહેને ફળ ફુલ થઈ વાડીરે. નિં ૩
 દેશ દેશના મા સંઘવી આવે, હાંડે બેસે ઘોડે ગાડીરે. નિં ૪
 તેત્રીસ કોડ દેવને દૈત્ય દમતા, તહેને નાખ્યા તહમે વાઢીરે. નિં ૫
 ગાંડો ઘેલો થઈ પાવલે લાગું, રખેને દેતાં કહાડીરે. નિં ૬
 શિવશક્તિ જોણે શ્રવણે ન સુણ્યાં, તહેનાં તે કર્મમાં ટાઢારે. નિં ૭
 કહે હરગોવિન્દ બેઉ કર જોડી, દર્શન ઘો દા'ડી દા'ડીરે. નિં ૮

—(૦)—

૫

(રાગ-ઉપરનો)

અંબા જોયાના કોડરે, મહાઈં મન મોહું (ટેક)
 ગણપતિ ભૈરવ આગેરે સોહીએ, ઉભા છે કર જોડરે. મહાં ૧
 નિશાન વાગે નવાં નવાંરે, શરણાઈઓના શોરરે. મહાં ૨
 નૂપુર વાજે ને વીછુવા ગાજે, ઘુઘરીઓ ઘમઘોરરે. મહાં ૩
 અંબા ફેરે આંગણીએરે, આંપલીયાનો છોડરે. મહાં ૪
 કોટેશ્વરજી દર્શન આપો, પૂરો તે મનના કોડરે. મહાં ૫
 વક્ત્રભ ધોળો વિનતિ કરે છે, ભવનાં બંધન છોડરે. મહાં ૬

—(૦)—

૬

(ગઢે ચડી આવળે ગિરિધારી-એ રાહ.)

વધામાણું મોકલો મા અંખાને. (ટેક)

આજ ચાલો આરામુર જઈએ, અંખા શરણુ અભય પદ લઈએ,

માના પારામાં જઈને રહીએ. -વધામાણું ૦ ૧

દાંતાભૂપ મહારાજધિરાજ, સાથે કુકુંબ સહિત સમાજ

આવે વાર્ષિક મહોત્સવ કાજ. -વધામાણું ૦ ૨

આસો અષ્ટમીનો દિન આજ, યજ્ઞ અર્થે પૂરી સર્વ સાજ,

અંખા પૂજન કરે શ્રીમહારાજ. -વધામાણું ૦ ૩

કુમકુમ અક્ષત પુષ્પે વધાવી અત્તર અળીર ગુલાલ ચહડાવી

વિધવિધ થાળ સામગ્રી ધરાવી. -વધામાણું ૦ ૪

સન્મુખ રાજ સ્થાનકે બીરાજે, સ્વાહા શબ્દ વિમ્બવનિ ગાજે

ત્યાં વાળુંવ અલોકિક વાજે. -વધામાણું ૦ ૫

આ સમયે આનંદ બહુ થાય, નારીવૃન્દ મંગળ ગીત ગાય

અંખા માણ રાણાજીને સહાય. -વધામાણું ૦ ૬

સવાસો માણુ સુખડી થાય. તહેનો ગણપતિ કુંડ ભરાય

અંખા આજ્ઞા થયાથી લુટાય. -વધામાણું ૦ ૭

પરમેશ્વરી પરમ દયાળી, ભક્તવત્સલ દીનદયાળી

કરુણાદ્રષ્ટિ કરો રંક ભાળી. -વધામાણું ૦ ૮

દેવ સર્વે આવે માને પારે, આનંદોત્સવ નિરખવા ધારે

કર જોડી ઉભા રહે દ્વારે. -વધામાણું ૦ ૯

દાસ છોટમ માણ તહમારો, શ્રીસ્થળ માંહે નિવાસ અમારો

ભાવભક્તિ આપી ભવ તારો. -વધામાણું ૦ ૧૦

જે કોઈ ભાવ ધરીનેરે ગારો, મૈયા તુરત પ્રસન્નજ થારો

મનવાંછિત પૂરશે આશ. -વધામાણું ૦ ૧૧

૭

(રાહ-ઉપરનો)

સિંહે ચહડી આવજો અલખેલી, (ટેક)

આવી વરસાવો આનંદહેલી. સિંહે૦ ૧

ઈન્દ્ર બ્રહ્મા હરિ હર વિદ્યાતા સર્વે દૈત્યોના ભયથી સંતાતા.

મેરૂશિખરે ચહડી ગુણ ગાતા. સિંહે૦ ૨

“મેયા આશરો અમને તહમારો, આપ્યું અભયવચન તે સંભારો

દુષ્ટ દૈત્યોના ભયથી ઉગારો. સિંહે૦ ૨

“મહિષાસુરે બહુ અઘટિત કીધું, સ્વર્ગે આવી ઇન્દ્રાસન લીધું

સુરસ્થાન સર્વ બ્રહ્મ કીધું. સિંહે૦ ૩

“સામે લડતાં અમે સર્વ હાર્યા, ખોળી ખોળી દેવ દુષ્ટે માર્યા,

મૂકી નાઠા, બહાલાંને વિસાર્યા. સિંહે૦ ૪

“રક્તખીજનું રૂધિર બળવન્ત, તહેના પ્રકટે છે દૈત્ય અનંત.

એનો કોણ આણી શકે અન્ત ? સિંહે૦ ૫

“જ્યાં જઈએ ત્યાં અસુરનો મુકામ, સંતાવાને જડે નહિ ઠામ,

અમે હારા બેઠા સઘળી હામ ” સિંહે૦ ૬

દેવ-સ્તુતિ સુણી ઉર દેવી, થઈ પ્રકટ જ્યોતિર્બિંબ જેવી.

ત્યાં તો દેવે સર્વે મળી સેવી. સિંહે૦ ૭

નિરખી અંખાને સહુ હરખાયા, દેવતાનાં હૃદય ઉભરાયાં.

સ્તુતિપાઠ ભણે સુરરાયા. -સિંહે૦ ૮

વધાં ગંભિર વાણી મહંભાય “ સર્વ દૈત્યો હણું જઈ ત્યાંય,

થાઓ નિર્ભય સહુ દેવતાય.” સિંહે૦ ૯

શક્તિસાંગ, ત્રિશૂલ ને ગદાય, ધર્યાં આયુધ સહસ્ર ભુજાય,

ચાહ્યાં દૈત્યોને હણવાને ત્યાંય. સિંહે૦ ૧૦

દૈત્ય સૈન્યનો કીધો સંહાર, પ્રકટે મહિષને અગ્નિ અપાર,
 જાણે હમણાં થાશે પ્રલયકાળ. સિંહે૦ ૧૧
 ધાયું મહાકાળીરૂપ પ્રચંડ, રક્તખીજના કરવાને ખંડ,
 માર્યા મહિષ અને ચંડ મુંડ. સિંહે૦ ૧૨
 ખેળી ખેળી દૈત્ય હણવા લાગ્યાં, સર્વ સુરોનાં સંકટ લાગ્યાં,
 સર્વે દેવ દુદુલિ વાગ્યાં. સિંહે૦ ૧૩
 બ્રહ્મા, હરિ, હર બહુ હર્ષ પામી, રહ્યા સહુ સહુને વિરામી,
 શ્રેતાચલ વસ્યાં શક્તિ બહુનામી. સિંહે૦ ૧૪
 પુણ્યક્ષેત્ર સરિતાને તીર, વહે સરસ્વતી નિર્મલ નીર,
 રમ્ય ઉપવન યૂથ ગંભીર. સિંહે૦ ૧૫
 જગદંબ વસ્યાં સુખદંબ, આવે નિત્ય મળી સુરવૃન્દ,
 પામે પૂજન પરમ આનંદ. સિંહે૦ ૧૬
 તહારી ભક્તિથી ભય સહુ જાય, નવે નિધિ રિદ્ધિ સિદ્ધિ થાય,
 શિષ નામી છોટમ ગુણ ગાય. સિંહે૦ ૧૭

૯

(રાહ-ઉપરનો)

પૂજન વિધિ માનજો મહંમાયા (ટેક)
 સ્વર્ગ, મધ્ય, પાતાળ વખાણું, એ સર્વે હું મામય જાણું
 એવી પૂજા સમર્પી સુખ માણું. પૂજન-૧
 પ્રેમ પાત્રમાં જળ ભરી આવું, હેતે હરસિદ્ધિ નહવરાવું
 મહાડું ચિત્તચંદન હું ચહડાવું. પૂજન-૨
 સૂર્ય ચન્દ્ર બે કુંડલ કણે, નૂપુર વિજળી ચમકે ચરણે
 તેજ વિશ્વમાં આપ આભરણે. પૂજન-૩
 વાણી બોલું હું ખોટી સારી, જપ માની દયો મૈયા મહારી
 મહને દાસ પોતાનો ધારી. પૂજન-૪

આડા અવળા કરજે ફરશે, મુદ્રાન્યાસ ઠેકાણે ઠરશે,
 માની મરજી હશે તે માણી તરશે. પૂજન-૫
 રાત દિવસ હું જ્યાં ફરી આવું, પ્રદક્ષિણા એવી કરી આવું,
 મેં તો તીર્થ કયું એવું જાણું. પૂજન-૬
 આત્મા અગ્નિ, મનનો શર્વો, ધર્મ અધર્મ સાકલ્યે ભરવો,
 મહારે ખાવું તે હોમ માનો કરવો. પૂજન-૭
 પ્રણામ પોઢયાને ઠેકાણે, દંડવત્ માનો તે ટાણે,
 એવી પૂજા જવલ્યે કોઈ જાણે. પૂજન-૮
 ધનવન્તરનો ધર્મ સાંભળવા, કામધેનુ થઈ આવ્યાં ફળવા,
 મહારા મનના મનોરથ મળવા. પૂજન-૯

—(૦)—

૯

(જનની જીવેરે ગોપીચંદની. એ-૨૧૬)

વિનતિ મુણેને અંબે માવડી, મૈયા દીનદયાળ. (ટેક)
 અપરાધ માફ કરો માહરો ગણી પોતાનો ખાળ.-વિં ૧
 સંસાર રૂપી સમુદ્રમાં, હું તો ગોથાંરે ખાઉં,
 તુજ નામ રૂપીનાવ આશરો, આજ તરી પાર જાઉં.-વિં ૨
 તહારે આધારે હરું, ફરું, તહારે આધારે બોલું બોલ,
 તહારે આધારે ભગવતી, મહારો જગમાંહી તોલ.-વિં ૩
 કૃપા કરોને પરમેશ્વરી, દયા કરોને દાતાર,
 બાનાની પત રાખજો, ભક્ત તણાં પ્રતિપાળ.-વિં ૪
 શરણે તહમારે મા આવીયા, નોંધારાની આધાર,
 આ બાળક તહારે શરણુ છે, સદા લેજો સંભાળ.-વિં ૫

૧૦

(કુમરી-રાગ)

જગો મા જગોરે, જગત જનની. (ટેક)
 થયો મા પ્રાતઃકાળ, બુદ્ધિ કરવા વિશાલ,
 સ્મરે આ સેવક બાળ, હૈયે હરખી મા હાલરે. જ-૧
 આઘ નિરંજની, ભવ ભય ભંજની, રંજની અંજની દેવી.
 મોહે કર અંજન, દુઃખ સખ ભંજન,
 રાત દિન રંજન, સમરૂં ભવાની. જગો-૨
 અમુર સંહારિણી, ભવજલ તારિણી, રૂદ્રાણી વર દેયા,
 દેવ બ્રહ્માદિક નારદ, સનમુદિક જન્મ્યા જન માડી,
 કૃપા જ્યાં થવાનીરે. જ-૩
 મહાકાલિ, મહાલક્ષ્મી, સરસ્વતી, અંબા બહુચર જૈયા.
 દીન શરણુ આયે, પરમ મુખ પાવે,
 ધીરજ ગુણુ ગાયે, દયાળુ બાળાશ્રી. જગો- ૪

—(૦)—

૧૧

(પ્રભાત-રાગ)

આજ અતિ આનંદ થકી હું અંબા ગુણુ ગાઉં. (ટેક)
 અંબા ગુણુ ગાઉંરે, આરાસુરીના ગુણુ ગાઉં,
 માનસિક પૂજન કરી મહારે પવિત્ર થાવું. -આજ૦ ૧
 અરૂણ ઉદય વેળાએ મેં, ધ્યાન હૃદયે સ્થાપ્યું,
 સૂર્ય કિરણ નીકળતાં માએ દર્શન આપ્યું. -આજ૦ ૨
 રૂપ રસાણું જોયું તહેનાં વર્ણુન શાં કરીએ,
 સ્વસ્થ ચિત્તથી ક્ષણભર માનું, ધ્યાન હૃદયે ધરીએ. -આજ૦ ૩
 અતિ મણિમય મુકુટ માથે, ઝળકે છે ભારી,
 આઘનું વર્ણુન કરી શકું એ બુદ્ધિ નથી મહારી. -આજ૦ ૪

પૃથ્વી રૂપી સહુ શુભ ચંદન. અર્ચું છું આધને,
 આકાશ-વનસ્પતિનાં પુષ્પો. અર્પું આધને. -આજ૦ ૫
 અગ્નિ સર્વનો દીવો માને, જ્યોતિ થઈ સારી,
 વાયુ સર્વ મળીને માને, ધુપ કીધો ભારી. -આજ૦ ૬
 અમૃત રૂપી નૈવેદ્ય રૂડું, આરોગો માડી,
 અલંકાર સહુ શુભ ધારી, દર્શન ઘોને દા'ડી. -આજ૦ ૭
 શિવ વિરંચી ને વિષ્ણુ સરખા, સેવ કરે તહારી,
 પૂજા પામર સેવકની, માની દયો માડી. -આજ૦ ૮
 બાળા ત્રિપુરા સુંદર બાધ, હૃદય રહો મહારે,
 કૃપા કરીને આપો મુજને, પુરૂષાર્થ ચારે. -આજ૦ ૯
 અવર ક્યાં અથડાઉં આઈ, સાચો છે પારો.
 ભક્તાહૃદય નિવાસ કરીને, કારજ સહુ સારો. -આજ૦ ૧૦
 અતિકૃપારૂપ આઈનાં દર્શન, મનમાં જે ધારે,
 અવની માંડી એવા પુરૂષોદ્ધી, રહો સ્નેહ મહારે. -આજ૦ ૧૧

૧૨

(રાગ-પ્રભાતીયાતો)

શ્રેષ્ઠ તું સર્વદા, જ્યેષ્ઠ તું સર્વદા,
 પ્રથમ તું અંબિકા આઘદેવી;
 શિવ, વિરંચી ને વિષ્ણુ પેદા કર્યા,
 માત સરસ્વતી નિત્ય સેવી. -શ્રેષ્ઠ૦ ૧

ચાર ભુવન વિષે વાસ વારાહીનો,
 વિકટ તેં કામ તો બહુજ કીધાં;
 દાનવો દુષ્ટને દમન કીધા ઘણા,
 દેવનાં દુઃખ દારિદ્ર લીધાં. -શ્રેષ્ઠ૦ ૨

ઈચ્છાથી અર્બુદા અકળ ઉત્પન્ન થઈ,
કાલિનો પાર નવ કોઈ પામ્યા;
પરાક્રમ તાહરાં પ્રોઢ મા જોઈને,
સન્મુખ દેવોએ શિષ નામ્યાં. -શ્રેષ્ઠ ૩

ભક્તિ તું મુક્તિ તું શક્તિ તું સર્વમાં,
વિદ્યા ને જ્ઞિ તું વ્યાપ્ત માણ;
દર્શન તાહરાં દુર્લભ દેવને,
નમી નમી નિત્ય હું થાઉં રાજી. -શ્રેષ્ઠ ૪

મધુકૈટભ મા પ્રથમ તેં મારીઓ,
મહિપાસુર રકતબીજ રોજ્યા;
શુભ, નિશુભ, ધુમ્મલોચન વળી,
ચંડ ને મુંડ ચપટીએ ચોજ્યા. -શ્રેષ્ઠ ૫

એવા અસુર તેં અનેક સંહારીઆ,
સહસ્રભુજને સહુ દેવ નમતા;
કરુણાશંકર કહે આપ કૃપા થકી,
કોટિ ત્રિવિધ સંતાપ શમતા. -શ્રેષ્ઠ ૫

પ્રીતે ચાલો સહુ આવાર, માના દર્શન માટે.

માણના જુઓને શણગારરે,

આવારરે (૨) આવાર માના દર્શન માટે. પ્રીતે ૧
નિતનિતનિત, આનવે નવે રંગે, નિરખું અંખામાને ઉમંગે,
હસીયાં રસીયાં દીલમાં વસીયાં; સાર રે,

આવારરે (૨) આવાર માના દર્શન માટે. પ્રીતે ૨

૧૪

(રાગ-ભૈરવી.)

સુનીએ ઓ માત મેરી (૨) અરજ ઘડી ઘડી, (ટેક)
 દેદારકા મે પ્યાસી હું મેં, ફીરૂં ગલી ગલી. સુનીએ-૧
 ગુન્હેગાર હું મેં તેરા, મેરા કયા હવાલ હય,
 સુનીએ ઓ મયા મેરા, એહી સવાલ હય. સુનીએ-૨
 આ જીવન બંદા તહેરા, બડા ફંદમે પડા,
 આયા હું જો મેયા, પાસ પોકારૂં બડા. સુનીએ-૩
 દર્શનકું આયા મેયા, દેખ લીજીએ,
 હજરત જો બેઠી મેયા. તસ્લીમ ફીજીએ. સુનીએ-૪
 કયા કહું જો દીલક્રીબાત, મહેંસે બોલકે,
 રાશન હય સગ આપકું, મા મેંસે બોલકે. સુનીએ-૫
 કંગાલ હું મેં તેરા મયા, જરા મહેર ફીજીએ,
 માત મુનીદાસકે શિર, હાથ દીજીએ. સુનીએ-૬

૧૫

(રાગ-ઉપરનો.)

જપું છું અંબે જાપમાં. મહને કાંઈ બતાવોરે. (ટેક)
 કાંઈ બતાવોરે માજી મહને (૨) જપું છું
 ચિંતા બડી હય હાકિની, કંઈ કાલ વીતી જાય,
 મેલ મમત તું માનવી, કાળ સહુને ખાય.
 નાદાન છું, હેવાન છું, મહને ના સતાવોરે,
 ભુલીભાન, હું અજ્ઞાન છું, મહને કાંઈ બતાવોરે. જપું છું

૧૬

આવો મિત્રો આવો માને મોતીડે વધાવો.
 મોતીડે વધાવો માને કુલડે વધાવો. આવો૦ (ટેક)
 કદપતરૂ યશવતી જગજનની મા
 મનવાંછિત જય વિજયજ થાઓ
 વિજય જય થાઓરે (૨) આવો૦ ૧
 અદ્યપમતિજગદ્ધ્યુ હું લંઘવા મા
 મનવાંછિત જય વિજય અપાવો
 વિજય અપાવોરે (૨) આવો૦ ૨
 કુમકુમ, ચંદન, કેસર, ગજરા મા
 ધુપ, દીપ, નૈવેદ્ય ધરાવો,
 નૈવેદ્ય ધરાવોરે (૨) આવો૦ ૩
 અંબા માળની આર્તિ કરીએ મા
 સૌ મિત્રો મળી આજ મંગળજ ગાઓ.
 મંગળજ ગાઓ રે (૨) આવો૦ ૪

૧૭

(રાગ-ધનાશ્રી)

કરીએ પ્રીતે પ્રણામ, કૃપાળુ અંબે! કરીએ પ્રીતે પ્રણામ (ટેક)
 હૃદય વિષે મા વાસ વસો મા
 કરીએ ભકિતનું કામ, કૃપાળુ અંબે (૨) કરીએ૦ ૧
 દશે દિશાએ આપ વસો મા
 નહિ ખાલી કોઈ ઠામ, કૃપાળુ અંબે (૨) કરીએ૦ ૨
 સિંહે સ્વારી શોભે સારી મા
 ફોડો અસુરોનો ઠામ, કૃપાળુ અંબે (૨) કરીએ૦ ૩
 કર જોડીને કરીએ વિનતિ મા
 પૂર્ણ કરો વાંછિત કામ, દયાળુ અંબે (૨) કરીએ૦ ૪
 દાસ તણા મા દાસ કહે છે મા
 પુત્રો તહારા છે તમામ, દયાળુ અંબે (૨) કરીએ૦ ૫

नवरात्र निर्झरिणी

३
संगीतावलि.
१

(याद धीमी)

સંગીતાવલિ.

૧

(ચાલ ધીમી)

૧

(રાગ—માઠ)

નારાયણી નમીએ આજ નેહથી, ચાચર રમીએ આજ નેહથી; શ્રી મન ગમીએ આજ નેહથી. (ટેક)

વૈષ્ણવી વિનતિ કરીએ આજ, મનવાંછિત વર વરીએ-નાં
જય જય શબ્દ ઉચરીએ આજ, ધ્યાન હૃદયમાં ધરીએ-નાં

ત્રિશૂલાધાર-સિંહસવાર,

વિશ્વ સકળને તુજ આધાર, તુજ આધાર (૨)

સ્તવન કરે છે વારંવાર, અજ, વિષ્ણુ, ત્રિપુરાર-નાં

અચળ, અકામ-અવિચલ ધામ,

શ્રી જગજનની જાણી નામ, જાણી નામ (૨)

અભય અચલ પદરજ નિષ્કામ, વ્યાપક અંતરયામ-નાં

શ્રેતાચલ શુભ સુખ વિશ્રામ, જન મન પૂર્ણ કામ-નાં

છો સુખકંદ-જય જગદંબ !

સુખ, સંપત્તિ, સંતતિની દાતા, નિત્યાનંદ (૨)

ગુણનિધિ ગરબે ગાતાં છંદ, ઉર ઉપજે આનંદ-નાં

ચરણકમલ પદરજ મકરંદ, ચિત્તવે ચિત્તમાં ચંદ-નાં

ચાચર રમીએ આજ નેહથી.

—(૦)—

૨

(રાગ પીલુ-સહ ગિરિધારીરે)

અલ્લખેલીરે ! આઘ લવાની માતા,

આઘ ! અભયવરની દાતા. (ટેક)

ઘટઘટમાં રે, વ્યાપી રહી વિખ્યાતા,

જનની ! છો જગતની જાતા.

ભક્તોનાં સંકટ કાપોરે,
 મનવાંછિત ફલને આપોરે,
 પોતાનો કરી સ્થાપોરે,
 બીરદાળીરે ! દાસને કર સુખ શાતા. આર્થ ૧
 મહાદેવી રે ! સુખ જોવા મન થાયે,
 ઘો દર્શન વન્દું પાયે,
 છો અકળિત રે ! મહેશ્વરી મહંભાય.
 બ્રહ્માદિકથી ન કળાય.
 મા કરૂણા દષ્ટિ કરને રે,
 બુડંતાં બાંવડી ધરને રે,
 દુઃખીયાનું દળદર દળનેરે.
 ત્રિપુરામ્બા રે, ગિરિધારી ગુણુ ગાતા. આર્થ ૨

૩

(રાગ-ઉપરનો)

જગજનની રે ! મૈયા ગવહરવાળી,
 દુઃખ, સંકટ નાખો ટાળી. [ટેક]
 મા વસીયાં રે ! આરાસુર મતવાલી,
 ઘટ ઘટ વ્યાપક બીરદાળી.
 જગદંબા છો સુખદાતારે,
 તહને વન્દે વેદ વિદ્યાતારે,
 વિધિ, હરિ હર તુજ ગુણુ ગાતારે,
 યુગમાતારે ! દળિદર હરણુ દયાળી. દુઃખ ૧
 મહંભાયારે ! ગહન ગતિ તુજ ન્યારી,
 તહેં માયા જગ વિસ્તારી,
 માંહી ફસીયારે, યોગી મુની તપધારી,
 સન્યાસી, ઘરસંસારી.

બુડતાં તારો ભવમાંથીરે,
 ઊગારો દુઃખ દવમાંથીરે,
 કોઈને ઘો હુકમ નવમાંથીરે,
 આવીનેરે, દે સહુ પાપ પ્રજાળી. દુઃખ૦ ૨
 અદ્ભુત છેરે, ભગવતી અતિ કૃતિ તહારી,
 મા ત્રિપુરા ! તુજ બલીહારી.
 દયો અંબારે ! ઉરમાં વિનતિ મહારી,
 તુજ નામ સદા સુખકારી.
 બાળક જાણી મા તારોરે,
 અપરાધ ક્ષમા કરી મહારોરે,
 કૃષ્ણાનિધિ કબૂત નિવારોરે,
 ઊગારોરે, સેવકજન પ્રતિપાળી. દુઃખ૦ ૩

૪

(રાગ-દાદરો)

નમી પાયે પડું છબીલી છેલ્લી રે, [ટેક]
 તું બ્રહ્માણી, તું રુદ્રાણી, તુંહી એક અંબે મા. પાયે૦
 બ્રહ્મા, વિષ્ણુ, શિવ, શેષ, આદિ સેવતારે,
 નારદ વીણારે [૨] ધરીને ગુણ ગાય અંબે મા. પાયે૦ ૧
 મારી શુંલ ને નિશુંલ રણે રોળીયારે,
 તહમે કીધાં [૨] ઘણા ભક્તો કેરાં કાજ અંબે મા. પાયે૦ ૨
 યુગો યુગ તહમે જગતમાં છે જાણીતાં રે,
 ચંદ આવી [૨] પારે ધરે માનું ધ્યાન અંબે મા. પાયે૦ ૩

—(૦)—

પ્ર

(પુનમ ચાદતી-એરાહ)

શેભે આરાસુર ચોક બહુ રળીયામણો રે,
વસીયાં જગત જનની ત્રિપુરા શ્રીમહંભાય,
ચાલો હળીમળી સર્વે જગદંબાને પૂજવારે. (ટેક)
ગાઓ ગરબા સર્વે ઉલટ ધરી મન માંહ્ય, -ચાલો ૧

સાખી

સિંહાસન પર શેભતાં, ભગવતી જગ કીરતાર;
અલંકાર બહુ ઓપતા, ધર્યાં સોળ શણુગાર.
રહામે શંભુ, વામે વારાહી બીરાજતાં રે,
વસતા આસપાસમાં ભંરવ, બદુક, ગણેશ. -ચાલો ૨

સાખી

ક્ષણભંગુર આ દેહ છે, તહેનો નહિ વિશ્વાસ;
પળમાંહી તે ડગમગે, રહે મનમાં સહુ આશ.
જે છે સર્વ જગતનો તત્વ-સાર તે શોધીને રે,
જાતો રહમજી લેવો અમૂલ્ય સમયનો લહાવ. -ચાલો ૩

સાખી

માયા જગ જંજળમાં, વીંટાયા સહુ લોક;
જુકું છે તે જાણીએ, અંતે સઘળું ફેક.
એવું રહમજી સેવા-સ્મરણ કરીએ ભાવથીરે,
રાખી ટેક ભજનમાં તરીએ ભવજલ પાર. -ચાલો ૪

સાખી

શિવ, વિષ્ણુ, વિદિ દેવ સૌ, ભજતા નિત્યે નામ;
આદ્યશક્તિ નારાયણી, આપે વાંછિત કામ.
નમી નમી નામ નિરંતર મુખથી સર્વે ઉચરોરે,
નિત્યે નિયમ ધરીને જય જય અંબે માત. -ચાલો ૫

૬

(ચાકને આંગણે ચાંદનીરે-એરાહ)

મેરૂશિખરની ઉપરેરે, મળી દેવતા તમામ (૨) તમામરે.

આવ્યા અંખાને મનાવવા. (ટેક)

ધરતા માજીનું ધ્યાન, ધરતા અંખિકાનું ધ્યાન, ધ્યાનરે,

આવ્યા અંખાને મનાવવા. મેરૂં ૧

(સાખી) “ આ વેળાએ માવડી ! આવ્યું અમને દુઃખ :

“ દૈત્યોના મહા ભય થકી, ઉગારી કરો સુખ.

“ માટે આવો અલખેલીડીરે, કરીએ અમોને સ્હાય (૨) સ્હાયરે

“ વહેલાં ભવાની મા આવજો;

“ નહિતર જીવડો અમ જાય, (૨) જાયરે.

“ વહેલાં ભવાની મા આવજો. મેરૂં ૨

(સાખી) “ મહીપાસુરે સ્વર્ગમાં, આવી લીધું ઇન્દ્રાસન;

“ સુરસ્થાન બ્રહ્મ કરી, કર્યા સહુને પતન.

“ સ્હામે લડતાં અમે હારીયારે, અમને માર્યો બહુ

માર (૨) મારરે,

“ મુકી નાઠા અમે ત્યાં થકી;

“ આવી કરીએ મા પોકાર (૨) પોકારરે,

“ અરજી અમારી ઉરે ધરો. મેરૂં ૩

(સાખી) “ રક્તબીજને મારતાં, પ્રકટે દૈત્ય અનન્ત;

“ હવે કૃપા કરો માવડી, આવી આણો અન્ત.

“ નહિ તો અમારી શી વલે થશે રે, સત્ય કહીએ છીએ

માત (૨) માતરે,

“ વહેલાં દયાળુ મા આવજો

“ નહિતો ન રહે અમ જાત (૨) જાતરે,

“ વહેલાં અલખેલી મા આવજો.” મેરૂં ૪

વિનતિ સુણીને સિંહે ચહડી આવીયાં રે,
આવીને દેવોનાં દુઃખડાં મા ટાળીયાં રે. વિનતિ
એવાં દયાળુ ભગવતી બાધ, સુરો સર્વ ગયા હરખાધ. વિં ૫
(સાખી) આવીને અલખેલડી, બોલ્યાં ચોતે વચન;

“નિર્ભય થઈ રહો સહુ, હવે આણું એમનો અન્ત. ”

માર્યાં તે મહીષાસુરનેરે, માર્યા ચંડ અને મુંડ (૨) મુંડરે.
બોળીને દેત્યોને મારીયા,

એવી રીતે આણ્યો અન્ત (૨) અન્તરે,

મનમાં દેવો સહુ હરખીયા. મેરૂં ૬

(સાખી) બ્રહ્મા. વિષ્ણુ. રૂદ્ર ને, ઇન્દ્રાદિક સહુ દેવ:

સર્વેએ પૂજા કરી, સ્થાન ગયા તતખેવ.

એવું ચરિત્ર મહાંમાયનુંરે, સુણો નર અને નાર (૨) નારરે,
કળિયુગ માંહે પ્રત્યક્ષ છે.

દાસ કહે વારંવાર (૨) વારરે,

રહાય કરોને માત અંબિકા. મેરૂં ૭

—(૦)—

૬

(શુ નટવર વસત થઈ થેઇ નાચી રહ્યો-એ રાહ)

શું મનહર સુશબ્દ ગગન ગાજી રહ્યો, (ટેક)

ગાજી રહ્યો નભ ગજવી રહ્યો. શું મન ૧

સાખી

પટકુળ પચરંગી ધરી, ફરે હરે નરનાર;

માના ચાચર ચોકમાં ભીડ તણો નહિ પાર.

માંહી નાચે સુભાવે જન, ધરતી ધમકેરે,

વળી વળી વીણાના નાદ, ઘુઘરી ધમકેરે. શું મન ૧

સાખી

નવલ સુશોભિત આ ભૂમિ, બહુરંગી વનપત્ર;
નવલ સુજન પરદેશથી, આરાધે જઈ તંત્ર.
ધરી શણુગાર મળી બાળાઓ સંગમાં,
આનંદ ઉત્સવ છાઈ રહ્યો. શું મનઃ ૩

સાખી

વેદ ભણી વેદી કરે, હવન હર્ષથી થાય;
અવલોકે આ લોકમાં, પાતકે તો દૂર થાય.
અંબા ! પ્રભાપતિ વાપ્યો ચોદિશમાં,
દેખી ઉમંગ ઉર રાજી થયો. શું મનહરઃ ૪

૮

(હોયો હોયો જખીલા, જખો હો હોજી-એ રાહ)

ચાલો ચાલો છખીલા, રંગે રમો રસીલા,
નવરાત્રી છે નિર્મળ આજ. (ટેક)
નવરાત્રી છે નિર્મળ આજ, કરો ગુણ ગાઈને આજ કાજ,
છે કાત્યાયની, કાલિ, કામદુર્ગા દયાળી, કરે કોમારી
તે શુભ કામ, રસીલી (૨) ચાલો ૧
ચાહે શિકારને બાજ, રાખો ખીત તેવી આજ, કરે કોમારી
તે શુભ કામ, રસીલી (૨) ચાલો ૨

સાખી

ભક્ત બને જગમાં ઘણા, લઈ પોપટીયું જ્ઞાન;
ખરા ભક્ત બોળી બુઝો, ગોરીમાં ગુલતાન.
ચાહો ચાહો ચિત્તે ચંડી આજ, અલબેલી અંબે શિરતાજ-ચા

સાખી

લકિત કરીએ નેહથી, રાખી પૂર્ણ પ્રીતઃ
 પ્રેમમગ્ન એવા બની, નટ દોરની રીત.
 થઈ પ્રસન્ન અંબે રાખો લાજ, મણિ ગાય કરીને અવાજ-ચા. ૪

—(૦)—

૯

(ત્વમે અજ્ઞાપ્યા અમે જાણીએરે-એ રાહ)

ઓ અંબામા ! અલખેલડીરે, મૈયા તું છે સુખની વેલડીરે.
 મેં ના ઓળખી એરંડો કે શેરડી અંબામા !

પાચે લાગું પ્રીતથીરે, (ટેક)

માજી મુજને આશરો તાહરોરે,
 કર ઝાલોને મૈયા માહરોરે,
 લવસાગર પાર ઉતારોરે અંબામા ! પાચે ૦ ૧

વસ્યાં ગબડરગઢ ગુણવન્તીરે,
 તું છે લકતવત્સલ લગવન્તીરે,
 હું તો તુજ દર્શન કેરો ખંતી અંબામા ! પાચે ૦ ૨

ધન્ય ધન્ય આરાસુર માવડીરે,
 આવી પ્રીતે પૂજું તુજ પાવડીરે,
 દેજો દર્શન જાણીને ગાવડી અંબામા ! પાચે ૦ ૩

શિષ નામી ત્હને પાચે લાગવુંરે,
 તહારી પાસેથી કંઈ મહારે માગવુંરે,
 ચંદ મનના મનોરથ પૂરોરે અંબામા ! પાચે ૦ ૪

—(૦)—

૧૦

(રાગ-હાલારી)

“ખેડો બાઈ બુડતો તારો રે, અંબે આઈ પાર ઉતારોરે,
 આ ખેપે હું તો ઘણું કમાયો, લયો આણુગણુ માલ,
 મધ્ય દરીયા વચ્ચે તોફાન લાગ્યું, શારે થશે હેવાલ-ખે-૧

ખલાસીઆ તો ખટખટ કરે છે, મહા જીલમ મનમાંય,
માલધણી વિમાસી રહ્યો છે, ડોલ્યું દરીયા માંય. બે-૨
મધ્ય દરીયા વચ્ચે ડોલ્યું માતાજી! વહાણ નથી વિશ્રામ,
એક નામનો આશરો તહારો, કરો સેવકનાં કામ. બે-૩
ઉંચું જોઉં તો આલ માતાજી! નીચું જોઉં તો નીર,
ખાળા શક્તિ મારી બુમ સાંભળજો, સાળું રાખોને શરીર-બે
કુવાયરાની લહેરો લાગી ને, મોજાં તણી શી વાત,
અપશુકનની આ વેળા આવી છે, ધાઓને અંબે માત. બે-૫
હાથેથી હવે નેજા છુટયા, શઠ પણ દંડા તોડ,
અંત સમયની આ વેળા થઈ હવે, મોટે ભાલે છે મોડ. બે-૬
ડુંગરીએ તો દવ લગાડેલો. પૂર્ણ કીધેલાં પાપ,
એક પહોરથી સ્તુતિ કરું છું, આવો ને આપો આપ. બે-૭
અર્ધું વહાણ મેં અર્પણ કીધું, સાક્ષી ઉંચું આલ.
આ અવસરે આરામુરી આવો, નથી ખાવો મહારે લાભ” બે.
જગત જનેતા સ્તુતિ સુણી, થયાં વાઘની ઉપર સ્વાર,
જહાજ ઉપર જઈ ત્રિશૂલ ઝાપટયુ, તારું તે જળ મોઝાર-બે.
વહેવારાયો તો અચરજ પામ્યો, આવ્યું મનમાં વહાલ,
કર જોડી રાવો ભક્ત ભણે છે, અર્પી દીધો બધો માલ,
બેડો માએ બુડતો તાયેરિ, અંબે માએ પાર ઉતારેરિ. ૧૦

શ્રીસંખલપુર રાણી સાહેબ ! મુજરો લીજીએ રે, (ટક)
પાપ કરતાં પાછું નવ જોયું, પૂર્વ તણું સુકૃત સો ખોયું,
જાણો છો, મા મુખ થકી શું કીજીએરે. શ્રીસંખલ ૧

જાણી કિંકર કંઠા ફીજે, ભવભયથી ઉગારી લીજે,
કાપી કુમતિ, સુમતિ મુજને દીજીએ રે. શ્રીસંખલ ૦ ૨
મુજ અવગુણ મનમાં નવ લેશો, છોડ જાણીને છેડ નવ દેશો.
જનની થઈને ખાજ ઉપર નવ ખીજીએ રે. શ્રીસંખલ ૦ ૩
દીન દલમુખને દર્શન આપો, જન્મ મરણનાં સંકટ કાપો,
આપ કૃપા વિણ યમકિંકરથી ખીજીએ રે. શ્રીસંખલ ૦ ૪

૧૨

તહારી જુકિત જોયા જેવીરે મા જય દેવી જય દેવી. (ટેક)
જ્યાં જ્યાં જોઈએ ત્યાં તેવીરે મા જય દેવી જય દેવી,
તહને સુરમુનિએ સેવીરે મા જય દેવી જય દેવી ૦ ૧
મહાલે ચાચર રૂપે દેવી ! લોક વદનમાં રાખ્યું,
ખાળક રૂપે મહીડાં ખાતાં, યશોદાજીએ ભાખ્યું રે મા-જ-૨
દશ અવતાર ધર્યાં તહે દેવી ! મહોટા રાક્ષસ માર્યા,
ભૂમિ તણા તેં ભાર ઉતાર્યા, શત્રુને સંહાર્યારે મા-જ-૦ ૩
મચ્છ, કચ્છ, વારાહ ને નૃસિંહ, વામનરૂપ વિકરાળી,
પરશુરામરઘુરામ કૃષ્ણને, બુદ્ધ કલંકી કાળીરે મા-જ-૦ ૪
તું દાતા તું ભુક્તા દેવી ! તુજ વિણ સર્વે ખોદું.
શ્રોતા, વક્તા, શૂરપણામાં, તહાં દેવત મોદું રે મા-જ-૦ ૫
તું તીર્થ, તું ધન, ભવાની ! બીજા સર્વે ભામા,
ગંગા સિંધુ સરસ્વતીમાં, સતી શિરોમણી શ્યામારે મા-જ-૬
તું બ્રહ્માણી, તું રુદ્રાણી, તું વિષ્ણુની જનની,
હિમાચલની પુત્રી થઈને, શિવ શંભુને પરણી રે મા-જ-૦ ૭
માત તાનને રૂપે દેવી ! સહુ પર તહારી માયા,
કર જોડીને મીઠો કહે છે, કરો હાથ શિર છાયારે મા-જ-૦ ૮

૧૩

(ઉધ્ધવજી મદેશો કહેજો સ્થામતે-એ રાહ)

સહાય કરો આરામુરવાળી અંખિકા !
 મહેર કરો મતવાલી મુજ પર માય જો;
 કામી કોથી લપટ છું પણ તાહરો,
 વિપત્તિ પડે ત્યારે બાનાની પત રાખજો. સં ૧

સહજપણામાં વિમળ ને કરુણા કરી,
 રંક હતો તહેને કહેવરાવ્યો રાય જો;
 હસ્તિ, ઘોડા બુલે વિમળ આંગણે,
 ભરીયા તહેના ગર્થ તણા ભંડાર જો. સં ૨

જપ તપ સેવા સ્મરણ કાંઈ કીધાં નથી,
 યાચક જનને દીધાં નથી કાંઈ દાન જો;
 દુર્ખલ થઈને દરબારે આવી ચડકયો,
 બુદ્ધિહીન છું આપો મુજને સાન જો. સં ૩

પરદ્રોહી પરનિન્દા મેં તો બહુ કરી,
 પરનારીશું રમીયો રંગ અપાર જો;
 પરધન હરવાને પ્રપંચ કર્યા ઘણા,
 ભરીયા છે કાંઈ કુકર્મના કોઠાર જો. સં ૪

હદ વળી, અલ્પબેલી હવે શું બુઝ્યો,
 દુઃખના ડુંગર વળીયા અપરંપાર જો;
 કંઠ સમાણો કળિકાળે મુજને ગ્રહ્યો,
 બાંધ્ય ગ્રહીને કહાડો મુજને બહાર જો. સં ૫

તું દાતા, ભુકતા દેવી ! જાણું અમે,
 ભગવતી ભાગવત વેદ કરે વખાણુ જો;
 તુજ હુકમ વિના પવન પત હાલે નહિ,
 શાસ્ત્ર પુરાણમાં વ્યાસે કયું પ્રમાણુ જો. સં ૬

મહારે એક ભરોસો તહારા નામનો,
 ઘટ ઘટ વ્યાપી શક્તિ ઠામોઠામ જો:
 બીરદાળી છો મારે બીરદ વિચારશે,
 સમર્યે કરજો સેવકજનનાં કામ જો. સં ૭
 અવસર ચૂકે અર્થ સરે નહિ માહરો,
 વિલંબ કર્યાથી વણુસી જશે કામ જો;
 માની લેજો મે.તી રંકની વિનતિ.
 જોવો તેવો ઘરનો જાણી ગુલામ જો. સં ૮

—(૦)—

૧૪

(રાગ-મહીનાનો)

સેવોને માત સંખલપુર રાણી. (ટેક)
 ચૈત્રે તો ચિત્ત ઘણું વાધ્યું, નમી નમી બહુચર આરાધ્યું,
 મન મહાઈ ગોખે જઈ લાધ્યું. સેવોને૦ ૧
 વૈશાખે વાવલીયા વાયા, માજીના ગઢ તળે આવ્યા,
 અંબામાની મહોટી છે માયા. સેવોને૦ ૨
 જોડે તો જુકિત બની સારી, હરિ, હર, બ્રહ્મા થકી ન્યારી,
 ગોખ ઉપર જાઉં બલીહારી. સેવોને૦ ૩
 આપાદે તો મેઘ ઘણા ગાજે, છત્ર શિર બહુચરને છાજે,
 ચોઘડીયાં અદ્ભુત વાજે. સેવોને૦ ૪
 આવણે સરવરીએ વરસ્યો, માજીને ભજશે તો તરશે,
 નહિતર અથડાતા મરશે. સેવોને૦ ૫
 ભાદરવે ભલી પેરે ગાજ્યો, સેવકને સન્મુખ થાજે,
 બુડંતાં બાંવડલી સહાજે. સેવોને૦ ૬
 આસો મારે આવી દીવાળી, આવ્યાં આવ્યાં તુબળ ને બાળી,
 ગરબે રમે મહોટાં મહાકાળી. સેવોને ૭

કાર્તિકે કોયલડી બોલે, ન આવે માજીને તોલે,
તહેને જોઇ ત્રિભુવન ડોલે. સેવોને૦ ૮
માગશરે માનસરોવર નાહે, ચાચર આવી ગરબા તો ગાયે,
સેવકને કરજે મા સહાય. સેવોને૦ ૯
પોષે તો પ્રીત ઘણી ધારી, પાંડવ તો લીધા ઉગારી,
કૌરવ તો સર્વે ગયા હારી. સેવોને૦ ૧૦
મહા માસે મહને નથી ગમતું, ચિત્ત મહાઈ ચાચરમાં રમતું,
મન મહાઈ માજીમાં ભમતું. સેવોને૦ ૧૧
ફાગણે ફરફરતી હોળી, ખેર્યાં માએ ચણીયા, ચિર, ચોળી,
કેસર બહુ છાંટ્યાં છે ઘોળી. સેવોને૦ ૧૨
બાર માસ પૂર્ણ તો ફીધા, દંત્યોને દાંડ ઘણા દીધા,
દેવતા સહુ ઉગારી લીધા. સેવોને૦ ૧૩
આસો શુદ્ધ બીજે બુધવારે, બારે માસ થયા નિર્ધાર,
વલ્લભની કરજે મા સહાય. સેવોને૦ ૧૪

૧૫

પ્રથમ અંજિકાનું ધ્યાન તહમે ધરજેરે,
માને મુજરો કરીને ચાચર ફરજેરે;
દુલ્હી સાહેબ! દેદાર દીજેરે,
મતવાલી અંબા! મુજરો લીજેરે. ૧

આશ રાખું આરાસુરી તહારીરે,
સાચીસાહેબ! સલામ લેજે મહારીરે;
આઈ અજબ્ય! તે હાથ વાત લેજેરે,
સિંહાસનવાળીને સોંપી દેજેરે. ૨

મહેરબાન! તે મહેર માત ફીજેરે,
સદા સેવકને શિર હાથ દીજેરે;

હુકમ તાબે સદાય છું તહારોરે,
આવી તસ્લીમ સલામ કરું પારેરે. ૩

નજર દેખું સદાય તહારી મીઠીરે,
અંબા અલખેલી જેવી કોણ દીઠીરે;
મહેર રાખો છો માત મહારી મહોટીરે,
દરે દુશ્મન કીધા તે વાત સાચીરે. ૪

દુર્ગા દેવી ! તહમે દુઃખડાં ટાળોરે,
મૂર્ખ જાણી વચન માજી ! પાળોરે;
જેર જવાબામુખી છે મહારે તહાઝરે,
સાચી સાહેબ કામ કરો મહાઝરે. ૫

નગદ નમ નારાયણીનું મહોંડુરે,
ખરી ખોડીયાળ નવ કરે ખોડુરે;
માતા તુળજા ! તું મન માનીરે,
ખાળી ખહુચરાજી ! વાત સુણો મહારીરે. ૬

પાવાવાળી મહાકાલી ! કામ કરજેરે,
રાજરાજેશ્વરી હૃદય ધરજેરે;
અંબા અલખેલી ! આરાસુર રાણીરે,
તુંથી નથી મહારી વાત અજાણીરે. ૭

મહારે માત અને તાત તું આધરે,
સગાં સહોદર કામ ન આવેરે;
સદા શિર છો વાત જાણીરે,
ગાઉં અંબા-દરબાર રૂઢી વાણીરે. ૮

કરો મહાલક્ષ્મી માત મહેર આણીરે,
ઘેર આવો અન્નપૂર્ણા રાણીરે;
દેવ દેવીને દરબાર દુવા દઈએરે,
અરજી અલખેલી વિના તે કોને કહીએરે? ૯

અરજી અલબેલી માતશું દીધીરે,
ફક્ત દસ્કત-મહોર માએ ફીધીરે;
ચોક ચાચરના ચાકર ફીધારે,
માએ દામ ખરીદી મૂલ્ય દીધારે. ૧૦

આવી પડયો છું અંખા ! તહારે નામેરે,
આવી ઉભાં રહો ભીડ કામેરે;
ડુંગરવાળીનો ડંકો વાજેરે,
દોલતબદી સેવકને શિર છાજેરે. ૧૧

મહારે માત અને તાત તું અંખારે,
એણું જાણી ચાચર અંખો રંખારે;
તહારો આદિત્ય ગુલામ છે રાજરે,
એણું જાણી અંખા ઉઠી ગાજરે. ૧૨

૧૬

(રાગ-સીતાબરણનો)

આઘશક્તિ તુજને નમું હો બહુચરી ગણપતિ લાગું પાય,
દીન જાણીને દયા કરો હો બં મુખે માગું તે થાય. ૧
વાણી આપો પરમેશ્વરી હો બં ગુણ તહમારા ગવાય,
ચોસઠ બેની મળી સામટી હો બં માનસરોવર જાય. ૨
માનસરોવર ઝીલતાં હો બં કર્તાં તે નિત્ય વિલાસ,
સંખલપુર સોહામણું હો બં ત્યાં છે તહમારો વાસ. ૩
સર્વે મળી કરી સ્થાપના હો બં કહેવરાવ્યું બહુચર નામ,
સામસામા બે ઓરડા હો બં સોનું ઘડે સોનાર,
ઘડીયા બાબુબંધ બેરખા હો બં ઘડીયા એકાવળ હાર. ૪

પ્રથમ ચરિત તહમે કર્યાં હો બં માયોં તે મહીપાસુર,
 રકત નયન કરી મારીયો હો બં રકત ચક્ષાવ્યાં પૂર. ૫
 માર્યાં તે મર્ગ બોલાવીયા હો બં આરાસુરના ગઢ માંહ,
 શુંલ નિશુંલ હાથે હણ્યા હો બં માર્યાં તહેને પળમાંય. ૬
 ઘોડી તણો ઘોડો કીધો હો બં સ્ત્રીનો કર્યો પુરૂષ.
 હોમ હવન ત્યાં થાય છે હો બં શ્રીકૃષ્ણ ઘણાં હોમાય.
 બ્રહ્મા વેદ ભણાય છે હો બં આનંદ ઉત્સવ થાય. ૭
 કર જોડીને વિનવે હો બં વલ્લભ તહારો દાસ,
 સદા સેવક છે તાહરો હો બં રાખો ચરણ નિવાસ. ૮
 ચરણ પખાળી તુજને નમું હો બં વૈકુંઠ હોજો વાસ,
 ગાય, શિખે ને સાંભળે હો બં બહુચર મા પૂરે આશ. ૯

नवरात्र निर्जरिणी

४
संगीतावलि.

२

(आल मध्यम)

સંગીતાવલિ.

૨

(ચાલ મધ્યમ)

૧

(રાગ-ધનાશ્રી જેતશ્રી)

અલ્લખેલી મોરી અંબે માત, જેવા નિત્ય જઘએ;
ખળધારી મોરી ખડુચર માત, જેવા નિત્ય જઘએ. (ટેક)
જેવા જઘએ ને ઘણા સુખીયા થઘએ, આરાસુરમાં રહીએરે,
આપ આપણા મનની વાતો, અંબે આગળ કહીએ. જે-૧
આરાસુરમાં અંબા બીરાજે, પાવાગઢ મહાકાળીરે,
દક્ષિણ દેશમાં તુલજાલવાની, ચુંવાળ ખડુચર બાળી. જે-૨
માને તે પારે હવન થાય, માંહે ચિરચુંદડી હોમાયરે,
બ્રાહ્મણ સઘળા વેદ ભણે છે, માનિની મંગળ ગાય. જે-૩
આંધળાને મા આંખજ આપે, પાંગળાને પાયરે,
વાંઝીયાને મા પારણાં બંધાવે, નિર્ધનીયાંને ધન. જે-૪
માને તે પારે જે કોઈ આવે, ત્હેની પૂરે મા આશરે,
કર જેડીને ભટ્ટ વલ્લભ કહે છે, હું છું માનો દાસ. જે-૫

૨

માએ સોનાની માંડવી બનાવી,

અંબે માત ! ગરબે ખેલો મતવાલી. (ટેક)
આસો અષ્ટમીની રાત અજવાળી-અંબેમાત૦
શરતપૂર્ણિમાની શોભા બની સારી-અંબેમાત૦

પ્રથમ સ્મરૂં સરસ્વતી માય,

ગુણ સેવક ત્હમારા ગાય. અંબેમાત૦ ૧

ઠકાં, ચિત્ર અને મોરલા શોભે,

મહોટા મુનિવરનાં મન લોભે. અંબેમાત૦ ૨

આગળ પુષ્પનાં તોરણ દહેકે,
 અગર, ચંદનના ધૂપ બહુ મહેકે. અંબેમાત૦ ૩
 આવી ચોસઠ યોગિની જોવા,
 ભૈરવ આવ્યા બાવન ભોગ લેવા. અંબેમાત૦ ૪
 ફરે કુંદડી ને અંગ હલાવે,
 પગ માંડે ને ધરતી ધ્રુજાવે અંબેમાત૦ ૫
 માણ ! વેદની માતા કહાવો,
 ચાચર ગરબે રમવાને તહમે આવો. અંબે૦ ૬
 આવ્યાં વડુચીને રે વારાહી,
 દેવ સાથે છે દુર્ગા બાઈ. અંબેમાત૦ ૭
 બ્રહ્મા હંસે ચહડીને આવ્યા,
 સાથે સાવિત્રીને તેડી લાવ્યા. અંબેમાત૦ ૮
 કમળા આવ્યાં કૃષ્ણ કેરી સંગે,
 વિષ્ણુ વાંસળી વગાડે બહુ રંગે. અંબેમાત૦ ૯
 ઉમીયા આવ્યાં શિવજી કેરી સંગે,
 શંકર ઉમરૂ વગાડે બહુ રંગે. અંબેમાત-૧૦
 ઋષિ સહસ્ર અઠ્યાસી ત્યાં આવ્યા,
 સાથે ઋષિપત્નીને તેડી લાવ્યા. અંબેમાત-૧૧
 ભદ્ર વલ્લભ દાસાનુદાસ,
 રાખો ચરણ કમળની પાસ. અંબેમાત-૧૨

—(૦)—

૩

(દુર્દાગા દેવ! વિધનકરણ સંબોધર ન.મ ત્વમારું-ઝેરાહ)

ધન્ય અંબારે ! લાલ (ર) વસીયાં દુંગર માંહીરે જાયગા
 જોઇને (ટેક)

પ્રથમ ગણપતિનું દર્શન કરીએ, માનો કોલ લઈ ચાચરફરીએ
 માને પાદ્મડીએ જઈ શિષ નોમીએ. ધન્ય૦ ૧

અંબા આરાસુરમાં બીરાજે છે, માને છત્ર સોનાનું છાજે છે,
સિંહાસન બેઠી બીરાજે છે. ધન્ય૦ ૨

માથે મુકુટ જડાવ જ્યોત ઝળકે છે, માને કાને કર્ણકુલ
લળકે છે,

વચ્ચે પાનું લીલું ચળકે છે. ધન્ય૦ ૩

માને શિર પર કલગીને તોરા, માને કુંડળ ઝુકે બે કોરા,
માજી પૂરો મનોરથ મા મોરા. ધન્ય૦ ૪

માને નાકે વેસર હીરા લાલ, માએ ટીલાં કીધાં કેસર આડ,
માને ટીલડી તપે છે લલાટ. ધન્ય૦ ૫

માને ગળે ઘરેણું ઘણું દીસે, માંહી ઉતરી માળા અરીસે,
એવી દુનીયામાં દાતાર હીસે. ધન્ય૦ ૬

માને બાંહે બાબુબંધ બેરબા, શોભે સારા કમરપટા,
એવી આનંદી કરાવે આનંદઘંડા. ધન્ય૦ ૭

માની ચોળી અત્તરમાંહે બોળી, ચુવે અગર ને રંગે રોળી,
સાળુ કેસરીયા રંગે ચોળી. ધન્ય૦ ૮

માજી લખો લેખ કર્મે રૂડા, તહારા મનસુબા છે અતિ ઉંડા,
રાખો અખંડ હેવાતન અમ ચુડા. ધન્ય૦ ૯

માજી પહેરો કાંબી ને કડલાં, માજી આપો પુત્ર ભરી પલ્લાં,
ભોળી ભવાની ! કામ કરો ભલાં. ધન્ય૦ ૧૦

સાથે દીપક જ્યોતો અજવાળી, પૃથ્વીનાં પ્રાયશ્ચિત્ત પ્રજાળી,
માએ નિત્ય નિત્ય કીધી દીવાળી. ધન્ય૦ ૧૧

બંધાવ્યાં તોરણ બારણે, માજી કામ કરો છો કારણે,
હું તો પલકે પલકે જાઉં વારણે. ધન્ય૦ ૧૨

ચાચર આવી પાડું તાળી, તારી અકળ ગતિ ગવહરવાળી,
માજી હવે દશા નિશ્ચય વાળી. ધન્ય૦ ૧૩

ચાચર આવી ગરબે રમીએ, મારી અંબામાને મનગમીએ,
અંબા દૂર થકી દેખી નમીએ. ધન્ય૦ ૧૪ .

માને આંગણે નોખત વાળેછે, તહેનો શબ્દ ગગનમાં ગાળેછે,
મંડપમાં ઘંટા વાળે છે. ધન્ય૦ ૧૫

માજી દર્શન ઘો નયને નીરખું, રહો પ્રેમ હૃદય હેડે હરખું,
મહારે બીજું નથી કોઈ તમ સરખું. ધન્ય૦ ૧૬

માજી અપાડ આસો, મહા, ચૈત્ર, એ ચારે તહારાં નવરાત્ર,
મારે પસાયતા વાવી ખેતર. ધન્ય૦ ૧૭

તહારા નામથી હું છું અળગો, મહને ચાચર રમ્યાનો ઉમળકો,
માટે આવીને બારણે વળગ્યો. ધન્ય૦ ૧૮

માજી નવરંગે નિશાન ફરકે, દેખી દુઃખ, દારિદ્ર ખેડ થડકે,
તહારે રંક, રાય ખેડ સરખે. ધન્ય૦ ૧૯

તહારી ધર્મધ્વજા ધન ધનવારી, એવી સાહેબ અંબાજી મહારી,
માજી જીવ પ્રજા છે સહુ તહારી. ધન્ય૦ ૨૦

તહારી વાતો દીઠી ઘણી ન્યારી, મહને લાગી મીઠી બહુ સારી.
એવી ઉમીયાજી આનંદકારી. ધન્ય૦ ૨૧

—(૦)—

૪

(મહને મારીને રથડા ખેડરે, બાળા રાખરે-એરાહ)

સુણો અલખેલી અખે માતરે, અરજા અમારીરે,
દીન જાણીને કરીએ મહેર, મરજી તહમારીરે. ૧

હું તો ગરજી ગુમાની છું માતરે, કશુંએ ન જાણુંરે,
જય જય દ્રષ્ટગોચર દર્શન, વાત વખાણુંરે. ૨

જેશે! અવગુણ અમહારા અપારરે, ભવ કેમ તરીએરે?

લાડ પાળી કરો લીલા લહેર, નવનિધ ભરીએરે. ૩

તું નિઃશંક, હું તો રંક, કર્મવંક, અંક લોપી અજવાળોરે,

સુખ રાશ! કર વિલાસ, પૂરો આશ, દાસ જાણીને પાળોરે. ૪

યોગમાય! ધાય ધાય કરો સહાય, તુજ આશરે રહીએરે,
દુબટ માર, કબટ ટાળ, અરિ સંહાર, વારવાર શું કહીએરે. ૫
ગોખ ધામનો ગુલામ, યદુરામ નામ, ધામ કરી સ્થાપોરે,
પૂજું ચંલ, જપું મંત્ર, રૂડો તંત્ર, સદા એ વર આપોરે. ૬

—(૦)—

૫

(રાહ-ઉપરનો)

ઘણું ઓપે આરામુર રાયરે, અંખિકા દેવીરે,
જેના વેદ પુરાણ ગુણ ગાય, સુરમુની સેવીરે. ૧
માણ બીરાજો છો સરસ્વતીતીરરે, પશ્ચિમ દ્વારેરે,
દક્ષિણ વામે ગણપતિ બદુક, ભરવ સારરે. ૨
સોહો મંડપ ઉપર ત્રિશૂલરે, ખિન્દુ ભિક્ષુરે,
સોના ગાગરો ચાર અમૂલ્ય, ભુક્તિ જોનેરે. ૩
મહાદેવ કોટేశ્વર ધામરે, અદ્ભુત દહેરેરે,
જેણે કીધાં સફળ શુભ કામ, દેવતા કેરાંરે. ૪
નિજ કુંભ, કુંભો રાણો નામરે, કરીને સ્થાપ્યોરે,
તેણે વાસ્યું કુંભારીયું ગામ, શુભ વર આપ્યોરે. ૫
તહેમાં વસે વિમળશા વૈશ્યરે, માને પ્રતાપેરે,
પામ્યો અગણિત દ્રવ્ય સુખાણ, યુગમાં છાપરે. ૬
વચન ચૂક્યો દહેરાં કર્યાં ભસ્મરે, ઉગર્યાં પાંચરે,
જેને અંબે તણો આધાર, આવે નહિ આંચરે. ૭
એક ગાયો તણો ગોવાળરે, ગાયો ચરાવેરે,
તહેમાં અંબાની ધેનુપ્રતિપાળ, કામધેનુ આવેરે. ૮
કરે ધનગર મન વિચારરે, આ કોની ગાયરે,
તહેની ચરાઈ ન પામું લગાર, મફત ચરી જાયરે. ૯

એક દિન ગો ઝાલી વાટરે, ગવ્હર ગોખેરે,
 માળ ખેઠાં હિંડોળા ખાટ, સદૈવ શોખ કાજેરે. ૧૦
 અંગે આભૂષણ રાજે અપારરે, સોનાચુડો ઝળકેરે,
 કોટે હાર મણિમાલ હીરા લાલ, બહુ ચુનીઓ ચળકેરે. ૧૧
 માને કહે કર જોડીને ગોપરે, ‘ મક્ત ગાય ચાંરે,
 ‘તહમે કર્મી છે મહોટાં લોક, પેટ ભરી મહાંરે. ’ ૧૨
 એવું સુણીને ભગવતી ભૂપરે, પ્રેમ કરીનેરે,
 અકળ રૂપ જવ અનુપ આપ્યા ગુપ્ત, સુવર્ણ સુખ ભરીનેરે.
 લઈ આવ્યો ગવ્હર ગુફા બહારરે, દેખી જવ અન્નરે,
 ત્યાં નાખીને મૂર્ખ ગમાર, ગયો વિમનરે. ૧૪
 આવી સ્ત્રી આગળ કહે પેરરે, ‘ લક્ષ્મી સમી બાધરે,
 ‘ આજ ગયો હું એમને ઘેર, ગાય પુંઠે ધાધરે. ૧૫
 ‘ મણિ માણેકનો નહિ પારરે, જવ આપ્યા મહનેરે,
 ‘ રીસ કરી નાખી આવ્યો બહાર, શું કહું તહનેરે. ’ ૧૬
 કહે સ્ત્રી ‘તહમે પશુ દ્રોકરે, શિખ શું દીજેરે,
 ‘ કોઈ આશિકા દે મહોટા લોક, શિષ ધરી લીજેરે. ’ ૧૭
 એમ કહી જોયું તત્કાળરે, કામળાને છેડેરે,
 દીઠા સુવર્ણ જવ બે રસાળ, સર્વ સિદ્ધિ રેડેરે. ૧૮
 જવ રોપ્યા ગોમયની માંદરે, કરી ઉપવાસરે,
 શુભ નવરાત્ર કીધાં વ્રત, માએ પૂરી આશરે. ૧૯
 ‘ માગ માગ ’ કહે મહંભાયરે, મકટયાં આપરે,
 ‘ તહેં તે ચારી છે મારી ગાય, જોને પ્રતાપરે. ’ ૨૦
 કહે કર જોડી નરનારરે, ‘ એ વર આપોરે,
 ‘ તહમ જોવો થાય કુમાર, યુગ યશ સ્થાપોરે. ’ ૨૧
 કહે માળ, ‘ અહિંથી લોપરે, બેઉ જણ થાશેરે,
 ‘ ત્યાં નંદ યશોમતી ગોપ, ગોકુળ વાસોરે, ’ ૨૨

આખ્યા જવ બે જગતનું બીજરે, કૃષ્ણ બળિરામરે,
 ભેદ સર્વે પામે શ્રેય, અવિચલ નામરે. ૨૩
 'હું આવીશ તહમારે ઘેરરે, થઇને કુમારરે,
 'કરીશ ભક્તની ઉપર મહેર, દુષ્ટનો સંહારરે.' ૨૪
 એમ કહીને થયાં છે લોપરે, આવીયાં જેમરે,
 થયાં ધનગર ગોપી ગોપ, માએ કહ્યું તેમરે. ૨૫
 કહાડી સંઘ સહુ ગોપવીરરે, આરામુર આવ્યારે,
 જ્યાં કોટેશ્વર સરસ્વતી તીર, કૃષ્ણને લાવ્યારે. ૨૬
 માને પાએ લગાડ્યું બાળરે, માન્યતા કીધીરે,
 માને પારે ઉતાર્યા વાળ, આશિકા લીધીરે. ૨૭
 ઉંખર ચાંદ્રા કીધા છે સાતરે, યશોમતી માએરે,
 યુગેયુગમાં પ્રસિદ્ધ એહ વાત, ભાગવત ગાએરે. ૨૮
 એવા પરચા પ્રકટ પ્રતાપરે, જગ સહુ જાણેરે,
 માની યુગ સચરાચર છાપ, વેદ વખાણેરે. ૨૯
 ગુજરાતના દિવાન, નાગરન્યાત, સંઘ શ્રાવણમાં આવેરે,
 ભાત ભાતનાં મેવા પકવાન્ન, ભેટ સાડ લાવેરે. ૩૦
 પહોંચ્યા દાંતા રાણાનું ગામરે, ડુંગર ચહડીયારે,
 વડ છાયા દેખી દેવી ધામ, દંડવત્ પડીયારે. ૩૧
 કહે જય જય ઉદો, અંબે આધરે, ચાચરે જતાંરે,
 કરે ગાન તાન માન, માત ધ્યાન, ઉમંગ અંગ રંગ મહાતારે.
 હવન હોમ બ્રહ્મભોજ, પૂજા પાઠ દાન દક્ષિણા દીધીરે,
 અંબે આર્ઘ આગળ ભવાઈ તે સવાઈ ગુણ ગાઈને કીધીરે. ૩૩
 એવો સંવત્સર પ્રતિ નિયમરે, કરે યાત્રાયરે,
 જેવો અંબા ચરણ પર પ્રેમ, ફલ તેવું થાયરે. ૩૪
 ગાય ગરબા તહેના પૂરે કામ, અંબા માયરે.

૬

બુદ્ધિ આપોને માત બહુચરાયે,

નિત્ય નિત્ય કરીએ પ્રણામ મહારી બહુચરા. (ટેક)

સંખલપુર સોહામણુરે, ત્યાં છે તહમારો વાસ-મહારી૦
 દીવા બળે છે માને ઘી તણુરે, આઠે તે ખેર અજવાસ-મહારી૦
 પાટણુવાડું પરગણુરે, ચુંવાળ બાંધ્યો ચોક-મહારી૦
 ઘોડી તણો ઘોડો કીધોરે, મેરીનો કીધો મરદ-મહારી૦ ૨
 સાચી દેવી ચુંવાળમારે, બહુચર રાખ્યું બીરદ-મહારી૦
 વાગે છે ઘંટ ને ઘુઘરાયે, પામર આવે પાસ-મહારી૦ ૩
 વાઝીયાં આવે પોકારતારે, આવે તહમારી પાસ-મહારી૦
 પુત્ર આપો મા પારણેરે, ગુણ તહમારા ગદ્ય-મહારી૦ ૪
 આંધળાં આવે પોકારતારે, આવે તહમારી પાસ-મહારી૦
 નેત્ર આપો માનિરખવારે, હસતાં રમતાં જાય-મહારી૦ ૫
 અસુર તણાં દળ આવીયારે, આવ્યાં તહમારી પાસ-મહારી૦
 કુકડીયા માતા તણુરે, તળીયા તવા માંચ-મહારી૦ ૬
 મુવા તે મર્ગ બોલાવીયારે, અસુર તણાં પેટમાંય-મહારી૦
 કુલડીમાં કટક સમાવીયુંરે, તે કેમ જીરવ્યાં જાય-મહારી૦ ૭
 ભુવા ધુણે છે માને કર ઘસીને, ઘેરાં વાગેછે ડાક-મહારી૦
 ભટ્ટ વલ્લભ માને વિનવેરે, હું છું તહમારો દાસ-મહારી૦ ૮

છ

(રાગ-મારતી દેશી)

સંખલપુર સાચી મા બહુચરા,

માજી આપો યોવન ને યાજ્ઞો જરા મા (ર)-સંખલ૦ (ટેક)

નવ ખંડમાં તહાડું બીરદરે,
 માનુનીના તહે કીધા મરદરે.
 દુઃખીયાંના ટાળ્યાં મા દરદરે. (૨) સંખલ ૧
 એક અસુર આવીને પારે ઉતર્યો,
 તેતો હતો કપટ ને કોધે ભર્યો,
 તહેણે માણનો કુકડો ભક્ષ કર્યો. (૨) સંખલ ૨
 ત્યાં તો માણનો પરચો છે કુકડો,
 પર પંખીએ કીધો ટહુકડો,
 પેટમાંથી બોલ્યો છે કુકડો. (૨) સંખલ ૩
 તે તો મુઓરે મર્ગ. જીવતો થયો,
 તે તો બહાર આવીને ઉભો રહ્યો,
 ત્યારે પાએ લાગીને અસુર ગયો. (૨) સંખલ ૪
 માનું માન સરોવર ગાળે,
 શરણાઈ ને નોખત વાળે,
 ચોઘડીયાં અદ્ભુત વાળે છે. (૨) સંખલ ૫
 ગુણ ગાતાં તેં સંભાળ લીધી,
 અષ્ટ રિદ્ધિ સિદ્ધિ નવ નિધિ દીધી,
 ભાવદાસને કૃપા તેં કીધીરે. (૨) સંખલ ૬

૮

ગાઉં છું ગણપતિ રાય, ભવાની મા !
 શારદાજી થાળે મૈયા સહાય, ભવાની મા ! ૧
 ચરણકમળ શિષ નામું, ભવાની મા !
 સન્મુખ જોળે મૈયા સહાય, ભવાની મા ! ૨
 વેદ પુરાણે વખાણી, ભવાની મા !
 તહમે વ્યાકરણ તહમે વાણી, ભવાની મા ! ૩

અખંડ રૂપ, અવિનાશી,	ભવાની મા !	
તહમે ગંગા ને તહમે કાશી,	ભવાની મા !	૪
આદિ અનાદિ તહમે એક,	ભવાની મા !	
રૂપ તહમારાં અનેક,	ભવાની મા !	૫
દર્શન દેળે દા'ડી દા'ડી,	ભવાની મા !	
હૃદય-કમળ માંહી રહેળે,	ભવાની મા !	૬
ત્રિગુણ જનેતા કહાવો,	ભવાની મા !	
ભક્તોના મનમાં ભાવો,	ભવાની મા !	૭
કઈ પેરે વર્ણન થાય,	ભવાની મા !	
શેષનાગથી ન કહેવાય,	ભવાની મા !	૮
વિલાસ કરો છો બહુ રંગે,	ભવાની મા !	
ચોસઠ ચોગિનીની સંગે,	ભવાની મા !	૯
તવ તેવડી ને મદમાતી.	ભવાની મા !	
છંદે આઈ! ગરબા ગાતી,	ભવાની મા !	૧૦
ઝાંઝ, ઝાલરી તે ડાક વાળે,	ભવાની મા !	
તાલ, મૃદંગ, ચંગ, ભેરી,	ભવાની મા !	
ધુંધટ રંગમાં ઘેરી,	ભવાની મા !	૧૧
દશે દિશા શબ્દ લોલે,	ભવાની મા !	
ગાળ રહ્યાં છો બ્રહ્માંડે,	ભવાની મા !	૧૨
ફરતાં તે કુંદડીને ટ્રેરે,	ભવાની મા !	
દાસ પર કીજીએ મહેર,	ભવાની મા !	૧૩
ચરણાંને ચોળી હાર લહેકે,	ભવાની મા !	
અષ્ટગંધ ચંદન બહેકે,	ભવાની મા !	૧૪
કનક કલશ હાથ ઝારી,	ભવાની મા !	
વિષ્ણુ રહ્યાં છે નિહાળી,	ભવાની મા !	૧૫
શિવ વિરંચી જીએ નિરખી,	ભવાની મા !	
સકળ બ્રહ્માંડમાં સરખી,	ભવાની મા !	૧૬

દેવ વિમાન ચડી દેખે, ભવાની મા !
 જીવન સફળ કરી લેખે, ભવાની મા ! ૧૭
 પાન પીચો છો મદમાતાં, ભવાની મા !
 દૈત્યોના સહામાં તહમે ધાતાં, ભવાની મા ! ૧૮
 લટકે મહીપાસુર માર્યો, ભવાની મા !
 સૈન્ય સહિત સંહાર્યો, ભવાની મા ! ૧૯
 ધ્રુવલોચન ઢંઢોળ્યો, ભવાની મા !
 ત્રિલોકનો ત્રાસ ટાળ્યો, ભવાની મા ! ૨૦
 ચડ મુંડ મરડીને માર્યા, ભવાની મા !
 દેવ પોતાના ઉગાર્યા, ભવાની મા ! ૨૧
 રક્તબીજ મારી રક્ત પીધાં, ભવાની મા !
 દેવતાનાં કાર્ય સાધ્યાં, ભવાની મા ! ૨૨
 સંવત્ અઢાર છત્રીસે, ભવાની મા !
 ગુણુ ગાતાં મન હીસે, ભવાની મા ! ૨૩
 આસો માસ બીજ અજવાળી, ભવાની મા !
 શુકરે થયાં સહાય કાલિ, ભવાની મા ! ૨૪
 શિવરામ દાસ તહમારો, ભવાની મા !
 ચરણે રાખીને ભવ તારો, ભવાની મા ! ૨૫

—(૦)—

૬

દેવી ! દર્શન દો ને દયાળી, જગત્ જોગમાયારે,
 નવ નોરતાંની રાત હવે આવી. જગત્ ૧
 શક્તિ ! ગરબે રમવાને આવો, જગત્
 નિત્ય નવા નવા રંગ તહમે લાવો. જગત્ ૨
 આવી આસો શુદ્ધ બીજ અજવાળી, જગત્
 કૃષ્ણ રૂપે થયાં મહાકાલિ. જગત્ ૩

દેવી	ગરબે	રમે છે,	વારીવારી,	જગ૦	
દેવી !	દીસો	છો	જગમાં દિવાળી.	જગ૦	૪
પગ	પ્રહારે	પૃથ્વી	ધૂળે,	જગ૦	
સપ્ત	પાતાળે	શેષ	ગડગડે.	જગ૦	૫
ઇન્દ્રાણી	છંદજ	ગાય,	જગ૦		
નારદજી	નટવર	થાય.	જગ૦	૬	
બ્રહ્મ	ઘોરનો	ગરબો	કીધો,	જગ૦	
રમવાને	શિર	પર	લીધો.	જગ૦	૭
બ્રહ્મા	વેદ	ભણેને	નાચે,	જગ૦	
વાળે	વાળાં	ને	કહાન વર નાચે.	જગ૦	૮
વાળે	નોખત,	નગારાં,	મૃદંગ,	જગ૦	
દેવી !	નાદ,	નગારાં	ને છંદ.	જગ૦	૯
તેની	ધુન	ગગનમાં	ગાળે,	જગ૦	
વાળાં	અનેક	પ્રકારનાં	વાળે.	જગ૦	૧૦
ઘોર	ધૂધરીનો	ધમકાર,	જગ૦		
પાચે	ઝાંઝરીનો	ઝમકાર.	જગ૦	૧૧	
હીંચ	હોતાં	હુલરીયું	ખલક,	જગ૦	
દેવી !	શોભા	તણી	જ્યોત ઝળકે.	જગ૦	૧૨
દેવી !	નાકે	રતિ,	નિર્મળ મોતી,	જગ૦	
દેવી !	ચંચળ	નયને	જોતી.	જગ૦	૧૩
દેવી !	તાત,	તરસંતી	ને જલ,	જગ૦	
દેવી !	ચાલો	છો	જયવન્તી ચાલ.	જગ૦	૧૪
દેવી !	માયા	રૂપે	છો માયા !	જગ૦	
દેવી !	ચોદ	બ્રહ્માંડ	નિપાપ્યાં.	જગ૦	૧૫
દેવી !	બાળા	રૂપે	છો. બાળા !	જગ૦	
દેવી !	કાપો	છો	મોહની જવાળા.	જગ૦	૧૬

દેવી ! ઘણાં ઘણાં કામજ કીધાં, જગ૦
 દેવી ! ભક્તોનાં કાર્ય સાધ્યાં, જગ૦ ૧૭
 દેવી ! બહુ રૂપે બીરાજે, જગ૦
 તેવ તેવડી સંઘાતે છાજે, જગ૦ ૧૮
 દેવી ! સંવત્ અઢાર ઓગણચાલો, જગ૦
 છંદ ગાયો છે રસિક રૂપાળો, જગ૦ ૧૯
 કહે શિવરામ દાસ તહમારો, જગ૦
 મહને ચરણે રાખીને ભવ ઠારો, જગ૦ ૨૦
 આસો શુદ્ધ બીજ રાત અજવાળી, જગ૦
 ગુરૂવારે થયાં મહાકાલિ, જગ૦ ૨૧

—(૦)—

૧૦

(અધ કાલો આપુજી શુ કામ-એ રાહ)

ચાલો દર્શન જઈએરે માત અંબા કેરે દરબાર, (૨) ટેક
 ચાલો આરામુરીને દરબાર, માત બહુચર કેરે દરબાર. ચા-
 ઉગમણો માનો ગોખ બીરાજે,

વન્દું હું વારંવાર, માને (૨) ચાલો-૧

એવી છે દેવી દીનદયાળી,

કહેતાં ન આવે કંઈ પાર (૨) ચાલો-૨

દુઃખજ સહુના દૂરજ કરશે,

એમાં સંશય ન લગાર (૨) ચાલો-૩

સંખલપુરની શોભા છે સારી,

કહેતાં ન આવે કંઈ પાર (૨) ચાલો-૪

શરણે આવ્યા છીએ સહાય કરો મા,

નોંધારાની તું આધાર (૨) ચાલો-૫

પાથે પડીને અમે કરીએ વિનંતિ,

અરજ અમારી ઉર ધાર (૨) ચાલો-૬

૧૧

(મહાકોપ થયો તે કલિ કાળમાં જો-એ રાહ)

રૂડા ગરબે રમે છે દેવી અંબિકા જો.

પાએ વાગે છે ઘુઘરીના ધમકા જો. રૂડાં ૧

ગરબો જોવાને ગણુપતિ આવીયા જો,

સાથે રિક્કિ સિક્કિને તેડી લાવીયા જો. રૂડાં ૨

બ્રહ્મલોકમાંથી બ્રહ્મા જોવા આવીયા જો,

સાથે સાવિત્રીને તેડી લાવીયા જો. રૂડાં ૩

વૈકુંઠમાંથી વિષ્ણુ જોવા આવીયા જો,

સાથે મહાલક્ષ્મીને તેડી લાવીયા જો. રૂડાં ૪

કૈલાસમાંથી શિવજી જોવા આવીયા જો,

સાથે ગંગા, પાર્વતીને લાવીયા જો. રૂડાં ૫

સ્વર્ગલોકમાંથી ઈન્દ્ર જોવા આવીયા જો,

સાથે ઈન્દ્રાણીને તેડી લાવીયા જો. રૂડાં ૬

પાતાળમાંથી શેષ જોવા આવીયા જો,

સાથે નાગાણીઓને તેડી લાવીયા જો. રૂડાં ૭

ઋષિ સહસ્ર અઠ્યાસી જોવા આવીયા જો,

સાથે ઋષિપત્નીઓ તેડી લાવીયા જો. રૂડાં ૮

એવો આનંદ ઉત્સવ થાય અંબા આંગણે જો,

રાવો ભક્ત જાય માને વારણે જો. રૂડાં ૯

૧૨

(રાહ-ઉપરનો)

અંબે માતના પ્રતાપથી નથી કમી જો,

મહાઈં મન સદા પાવલે રહ્યું રમી જો. અંબે ૧

મંત્ર, તંત્ર, યંત્ર જાણતો નથી કશું જો,

આઈધામ નામ આવી અંગમાં વસ્યું જો. અંબે ૨

- નથી ગર્વ, સર્વ જનથી હું રંક છું જે,
 બાળા બાઈની સગાઈથી નિઃશંક છું જે. અંબે૦ ૩
- થયો અંગમાં ઉદય તવ દયા વડે જે,
 મૂળાધાર થકી ધામની ખખર પડે જે. અંબે૦ ૪
- દલ ચારનું કમલ વેદ વર્ણનું જે,
 ત્યાં તો સુખ ગણનાથના એ શરણનું જે. અંબે૦ ૫
- દેહ-દેવળમાં દેવની બની ગતિ જે,
 ખટ પાંખડીના પદ્મમાં પ્રભપતિ જે. અંબે૦ ૬
- મણિપુર સુર નૂર તે વડે થકી જે,
 હરિધામમાં તે લક્ષ્મી જડે નકી જે. અંબે૦ ૭
- કઠણુ કર્મપાશ નાશ શિવજી કરે જે,
 બાર તારને આધાર ચાર ત્યાં ફરે જે. અંબે૦ ૮
- આદિ સોળ કળા કંઠ તે વરી રહી જે,
 વાણી વૈખરી તે શબ્દને ધરી રહી જે. અંબે૦ ૯
- સોડહંકારન સુમારે અજપા જપે જે,
 દલ યુગલમાં તેજ ત્રણનું ખપે જે. અંબે૦ ૧૦
- મૂળાધાર એ મહી ઉપર આકાશ છે જે,
 મહાધામમાં ગુરૂ તણો નિવાસ છે જે. અંબે૦ ૧૧
- એવું જ્ઞાનનું ગગન મેં તો ભાળીયું જે,
 ત્હેના પુણ્ય વડે પાપને પ્રભળીયું જે. અંબે૦ ૧૨
- એમ જાણીયું ને સુખ મહા માણીયું જે,
 અંગ આપણામાં તીર્થ આણીયું જે. અંબે૦ ૧૩
- ઈંડા, પિંગળા ને મધ્ય તે મ્હોટી નદી જે,
 ત્હેના સ્નાન વડે નિર્મળ થયું હૃદય જે. અંબે૦ ૧૪
- માટે વાણી મારી જાણી લેજો જપ સહી જે,
 મ્હારે આપના વિના બીજની ખપ નથી જે. અંબે-૧૫

મહારા હાથની દ્રેરવાણી ફરે બહુ જો,
 મુદ્રાન્યાસને ઠેકાણે જાણુજો સહુ જો. અંખે૦ ૧૬
 ભક્તિ પેટમાં પ્રકટી પ્રેમલક્ષણા જો,
 મહારે ચાલવું તે આધને પ્રદક્ષિણા જો. અંખે૦ ૧૭
 પાપ પુણ્યનું સાકલ્ય ભરી મનમાં જો,
 અભિમાન પશુ હોમીઓ હવનમાં જો. અંખે૦ ૧૮
 ચિત્ત વન્ધિમાં ચારી કરી વિભૂતિઓ જો,
 જમું કોળીઓ તે આધને આહુતિઓ જો. અંખે૦ ૧૯
 કર્ક શયન તે દંડવત્ કરણે જો,
 કામ કળા આઈ ઉપર હું તો વારણે જો. અંખે૦ ૨૦
 દેહ અભંગનો રંગ કામદેવશો જો,
 જેવી દેવી સેવી તેવી લીલા પામશો જો. અંખે૦ ૨૧
 એવો કમળપૂજનો પાઠ જે કરે જો,
 નવ નિધિ રિદ્ધિ સિદ્ધિ સહેજમાં વરે જો. અંખે૦ ૨૨
 ફળ સકળ વળે છે ચાંડીપાઠનું જો,
 જીઠ જાણુશો ન કવિતાના ઠાઠનું જો. અંખે૦ ૨૩
 પુત્ર પારણાની ઘેર નિત્ય ધુમડી જો.
 જીવે વર્ષ તે વિશેષ આઈ છે ધણી જો. અંખે૦ ૨૪
 ગરબો ગાય ને પૂજય પદ આઈનાં જો,
 ધનવન્તરનાં વચન વધાઈનાં જો. અંખે૦ ૨૫

૧૩

(ત્રેણા વળવાની સુણો કોઈ વાતારિ-એ રાહ)

આઈ આરાસુરી અંખે નમું જો,
 પ્રીતઃ જોડી કરૂં પ્રણામ. આઈ૦ ૧
 હામ હૈયામાં નહિ કદિ હારશું જો,
 માજી તહારા છે હાથમાં લગામ. આઈ૦ ૨

નર નારી રૂપે નિત્ય નિરખતાં જો,
 શ્રી રૂપે સદાય સુખધામ;
 વાણી રૂપે પ્રકટ થયાં માવડી જો,
 હરો સંકટ મહારાં તમામ. આઈ૦ ૩
 સરસ્વતી ! સદાય સુખદાય છો જો,
 લક્ષ્મી વિના લગાર ન હલાય;
 ખાય, પીએ ને ખુશ રહે ખેલમાં જો,
 એ છે તહારો અખંડ મહીમાય. આઈ૦ ૪
 નીતિ રૂપ અનુપમ કાલિકા જો,
 તીવ્ર તેજ તહમારું વખણાય;
 હૈયાકુટા હીણા સહમજે નહિ જો,
 તહેને સદાય કાલિકા મા ખાય. આઈ૦ ૫
 ચતુષ્કોણ મંડપ માનો ઓપતો જો,
 ચારે દ્વારોમાં ચિત્ત મુજ ચલાય;
 કમળ સોળની પાંખડી ખીલી રહી જો,
 માનું ષટ્કોણ દલ દર્શાય. આઈ૦ ૬
 પ્રણવ બિન્દુ અંકારમાં અતુલ છો જો,
 ભક્ત જનોના ભય દૂર થાય;
 સહાય કરવાને શક્તિરૂપ છો સદા જો,
 ભૂતશુદ્ધિ ને પ્રાણ જ્યાં મૂકાય. આઈ૦ ૭
 ત્રણ અક્ષરનું તેજ તારિણી તહમે જો,
 જાપ જપવાને જગદીશ ચલાય;
 હર, બ્રહ્મા ભજે ભવતારિણી જો.
 વેદ નેતિ નેતિ વખણાય. આઈ૦ ૮
 પામર જીવ પૂજા હું શી કરું જો,
 સર્વ તહારું સરજેલું માય;
 અમૃત પાઈને ટાળો મુજ આપદા જો,
 વાણુ ધૂપ સમાન વહાય. આઈ૦ ૯

તહારા તેજ આગળ દીપ શું કરે જો,
 મૂર્ખ જાણી માજી કરો વહાલ;
 કર્મહીણો કશું સૂઝતું નથી જો,
 માજીતહારો હું નહાનેરો બાળ. આઈ૦ ૧૦
 ગાળ દેઉં તહોયે વહાલ તું કરે જો,
 હળવે રહીને તમાચો માર:
 ધન્ય ધન્ય માડીના પ્રેમને જો,
 રૂધિર કેરું બને પય સાર. આઈ૦ ૧૧
 અન્ય ઉપકારની ગણના નહિ જો,
 જગજનેતા ! જગદાધાર !
 સેવા-બદલો વાળ્યાની શક્તિ નહિ જો,
 માજી બિન્દુ છો બિંબાકાર. આઈ૦ ૧૨
 મૂઢ મતિનો બાળકો હું તાહરો જો,
 ભટ્ટ ધીરજરામ ગુણ ગાય.
 સહાય કરવાને વેગશું આવે ચહડી જો,
 માનો જયજયકાર વખણાય. આઈ૦ ૧૩

—(૦)—

૧૫

(ગગ-મેહની. ચિર લેકે કદંબ ચહડે ગિરિધારી-એ ગહ)

દીયો દર્શન અષ્ટભુજધારી ! (ટેક)
 મૈયા દયો વિનતિ સ્વીકારી, અંબા દયો વિનતિ સ્વીકારી-દી૦
 જગમાં આરામુરી ગાળે છો, ભક્તનકે શિર છાળે છો,
 અંબા દરબાર આનંદકારી. દી૦ ૨
 માએ ખેલ્યું અંબર જાઉં વારી, નાકે છે હીરાતણી વાળી,
 મુખમલકે જાઉં બલીહારી. દી૦ ૩
 જાણે કીધી સિંહ ઉપર સ્વારી,
 અદ્ભુત લીલા અતિસુખકારી. દી૦ ૪
 જળસ્થળમાં વ્યાપક મા મહારી, દુઃખી સુખીતણાં છો દાતારી
 ત્રિપુરેશ્વરી ! સ્તવન કરું ભારી. દી૦ ૫

નવરાત નિર્ઝરિણી

૫
સંગીતાવલિ.

૩

(ચાલ ઉતાવળી)

સંગીતાવલિ.

૩

(ચાલ કિતાવળી)

૧

(ગગ-ધનાશ્રી મોહણી)

ચાચર મોતીડે વધાવું, અંબામાનો ચાચર મોતીડે વધાવું.ટે
કુમકુમ કેસરે ચાચર પૂજુ'રે, કુલડીયા વેરાવું (૨) અં ૦ ૧
લાજ તજને હું તો સ્વાંગ સજનેરે, નાચું ને મંગળ ગાઉં. અં
દુષ્ટ દુર્જન જે કોઈ બોલેરે, તે મનમાં ન ધરાવું (૨) અં ૦ ૩
કહે દલસુખ દીન દામ વિનાનોરે, દેવીનો દાસ કહેવરાઉં. અં

૨

(રાગ-ઉપરનો)

નામ ઉપર જાઉં વારી, નારાયણીના નામ ઉપર જાઉં વારી.ટેક
ભક્ત અભયપદ દાયક દેવીરે, સેવકને સુખકારી (૨) ના-૧
વ્યાસ વસિષ્ઠ ને માર્કુંડ સરખારે, વલ્લભ લીધો છે તારી.ના.
કહે દલસુખ દીન બેઉ કર જોડીરે, મહોટી છે આશ તહમારી.ના

૩

(રાગ ઉપરનો)

કોણ છે કળીમાં સાચું બાળા વિના કોણ છે કળીમાં સાચું.ટેક
ત્રિભુવન તારણ ! તહારો છું સેવકરે.

અન્યને અલબેલી નહિ યાચું. (૨) બા ૦ ૧

જગતજનની જય જગદંબારે,

આઈ વિના બીજું સર્વ કાચું. (૨) બા ૦ ૨

પ્રમે જેણે પોષણ કરી પાળ્યારે,

તહેને પાલવ જઈ બાઝું. (૨) બા ૦ ૩

જઠરાએ જનનીએ જળવીઓરે,

નામી શિષ, નારાયણી ! નાચું. (૨) બા ૦ ૪

સદા સેવક શક્તિ ! હું છું તહમારોરે,
 ગઠડરવાળીના બળે ગાળું. (૨) બા. ૫
 મણિરામ કહે જોણે બાળા ન સેવીરે,
 બાળજે ત્હેનું કાચું. (૨) બા. ૬
 —(૦)—

(રાગ ઉપરતો)

રંગમાં આંખડી રાતી, આજ માની રંગમાં આંખડી રાતી-ટે
 ગુણવન્તી મા ગોખે બીરાજેરે, મદભરી મદમાતી (૨) આ-૧
 વાઘ તણે વાહન ચડીનેરે, દૈત્યોના સ્હામું ધાતી (૨) આ-૨
 કહે વહ્નલ માને ભાવે જે ભજશેરે. તલવાર ત્હેની તાતી. આ

૫

(રાગ ઉપરતો)

ગોખની શોભા સારી, અંબામાના ગોખની શોભા સારી. ટેક
 સેવા કરે ત્હેને મહાસુખ આપેરે, સહાય કરે ત્રિપુરારી. અં.
 સોના રૂપાનાં માને છત્ર બીરાજેરે, દીપકજ્યોતઝખકારી. અં
 ખડ્ગ ત્રિશૂલ માને ગોખે ઘણેરાંરે, રત્નજડિત ચળકારી. અં
 માએ શણગાર ખેંચ્યાં સોળે શોભિતારે, નાકે તે વેસર વાળી,
 વિમળ વણિકને મહાસુખ આપ્યુંરે, ગાયો તે ચારી તહમારી.
 સોલંકી કેરી શોભા મા રાખીરે, નર કીધો હતી નારી. અં.
 આઠે તે દહાડે આદિત્યવારેરે, સંઘ આવે નરનારી. (૨) અં.
 દાસ મોની કહે મૈયા અમારેરે, મહોટી છે એથ તહમારી. અં.

—(૦)—

૬

(રાગ ઉપરતો)

રંગમાં રંગમાં રંગમાંરે, બાળી બહુચરમા ખેલે રંગમાં. ટેક
 અંબે, શ્રીબાળીને લીએ રંગ તાળીરે.

થેઠકાર થેઠકાર થંભમાં (૨) બાળી. ૧

અનેક અસુરને માએ સંહારીરે,
 શોભા બની માના સંઘમાં (૨) બાળી ૨
 સોળ શણુગાર માને અંગે સોહાવેરે,
 નકકી ચુની જડી છે નંગમાં (૨) બાળી ૩
 ચાચર આગળ છંદજ બેસેરે,
 ગરબે રમે છે આનંદમાં (૨) બાળી ૪
 ચુવા ને ચંદન, કેસર. કસ્તુરીરે,
 અબીર ઉડે આનંદમાં (૨) બાળી ૫
 ચોસઠ યોગિની મા ચાચર બેસેરે,
 ગરબો ગાય આનંદમાં (૨) બાળી ૬
 વલ્લભ કહે માને ભાવે ભળેનેરે.
 જઈ નાહ્યા તે ગંગમાં (૨) બાળી ૭

૭

(રાગ ઉપરતો)

રંગે રમે, આનંદે રમેરે, આજ નવદુર્ગા રંગે રમે. [ટેક]
 આદિત્યે આવ્યાં અલબેલી, મંડપમાં મતવાલી ભમેરે.આ.
 સોમે શણુગાર માને અંગે સોહાવે, હીરલાને રત્ન માને
 અરુણ સમારે, આજ ૦ ૨
 મંગળવારે માળી છે ઉમંગમાં, ચાચર આવીને ગરબે રમેરે.
 બુધવારે મા બેઠાં બીરાજે, રાસવિલાસ માનો ગાયો ગમેરે.આ
 ગુરુવારે આઈ ગરબે રમેછે, ચંદન પુષ્પ તે માને ગમેરે. આ
 ભૃગુવારે માળી ભાવ ધરીને, બ્રાહ્મણુ જમે તે માને ગમેરે. આ
 શનિવારે મહાકાળી થયાં છે, બિહ્વાલોજન મનગમતાં જમેરે.
 ભટ્ટ વલ્લભ મા દાસ તહમારો, શરણે રાખીને ભવ તારો તહમેરે.

૮

(રાગ ઉપરતો)

દૈત્યોને રણમાં રોળ્યારે, આજ માએ દૈત્યોને રણમાં રોળ્યા.ટે
 માર્યાં તે મહીષાસુર મતવાલોરે,
 ચંડ મુંડ ચપટીએ ચોળ્યારે. (૨) આજ ૦ ૧

શુંલ નિશુંલ તણાં શિષજ છેઘારે,
 ધૂમ્રલોચન ઢંઢોજ્યારે. (૨) આજ૦ ૨
 ભોંય પડયા પડયા કરે હોકારારે,
 ત્રિશૂલ ઉપર તોજ્યારે. (૨) આજ૦ ૩
 નવ ખંડમાં માએ નજરજ કીધીરે,
 ખરપર લઇને ખોજ્યારે. (૨) આજ૦ ૪
 અક્ષાણી ઈન્દ્રાણી મહેશ્વરી મળીનેરે,
 મઘના પ્યાલા ઘોજ્યારે. (૨) આજ૦ ૫
 આઠમે દિવસે માએ યજ્ઞજ કીધોરે,
 હવનમાં લઇને હોમવારે. (૨) આજ૦ ૬
 કહે વદલલ તહારો પાર ન જાણુરે,
 અહોતેર કોટિ દેત્ય ખોજ્યારે. (૨) આજ૦ ૭

૬

(મા પાવાગઢથી ઉતર્યા મહાકાળીરે-એ ગદ)

હવે અમે અમારે ઘેર જઇએ મા જય અંખે,
 મા ખોદ્યું ચાદ્યું માફ માજી જય અંખે. ૧
 તહમે સેવક જન પ્રતિપાળા છો મા જય અંખે,
 તહમે દેત્યો તણાં છો કાળ માજી જય અંખે. ૨
 અમે શરણે તહમારે આવીયા મા જય અંખે,
 સદા લેળે ભવાની સંભાળ માજી જય અંખે. ૩
 સેવક જાણીને દયા કીજીએ મા જય અંખે,
 આવીચાચર મુજરો લીજીએ મા જય અંખે. ૪
 તહમે કૃપા કરો પરમેશ્વરી મા જય અંખે,
 તહમે દુઃખ હરોને દાતાર માજી જય અંખે. ૫
 દીન જાણીને દુઃખડાં ટાળજો મા જય અંખે,
 સેવક જાણીને સદા પાળજો મા જય અંખે. ૬

नवरात्र निर्झरिणी

६
थाण-छंद-स्तुति.

થાળ-છંદ-સ્તુતિ.

૧

(પૂજન વિધિ માનજો મહામાયા-ઝો રાહ)

ભાવતાં દયોન મૈયારે ભોજન મન ભાવતાં દયોને મૈયા. ટેક
તળી જલળી ઘેબર ધીનાં, કંચન-પાત્ર ભર્યાં બરફીનાં,
હારે ઉપર મેવારે (૨) તે સર્વે મીસરીનારે. ભોં ૧
સુરણુરતાળુ તળીયાં તેવાં, ભોજન ભાવ બન્યાં બહુ એવાં,
હારે મૈયા મનરે (૨) ગમતાં માગી લેવાંરે. ભોં ૨
મધુમેવા પકવાન મીઠાઈ, રસોઈ અણુસખડીની પાઈ,
હારે નહિ નહાવુંરે (૨) પડે હો મહામાઈરે. ભોં ૩
હીરા મોતી હેમ ઘરેણાં, પ્રેમે પહેરી દયો પટ ઝીણાં,
હારે અમૃત ભરીયાંરે (૨) ભવાની ! ભણું નેણાંરે. ભોં ૪
ગંગાજલ ભરી છે ઝારી, આચમન લીજો મંગલકારી,
હારે ઉપર મુખવાસરે (૨) પાન સોપારીરે. ભોં ૫
પાવલાં પહેરી પસાર કરાએ, ધનવન્તરના ઘરમાં ફરીએ,
હારે દેવી દર્શનેરે (૨) સાગર તરીએ રે. ભોં ૬

—૪૪—

૨

(રાગ-લાવણી)

આંખા મા ! તહાં દર્શન દુર્લભ, દર્શનથી દુઃખ ભાગે છે,
અરજ કરીને માનેશિષ નમાવું, ધન્યભાગ્ય તહાં આજે છે. ટેક
લક્ષ ચોર્યાસી ફેરા ફરી, મનુષાવતાર ધરાવ્યો છે,
ગુલામ તહાં આજે મુસાફીર, માયામાં લપટાયો છે.
ક્રમ, ક્રોધ, મોહ, મત્સર માયા, દુર્માત પર ધાયો છે,
લોભ, લહેર એક નદીયાં વહે છે, ઉસમે જીવ દુખાયો છે.

તહમ વિણ પાર ઉતારે કોણ મા ? ભક્તનકે શિર ગાળે છે,
અરજ૦ ૧

કોઈ એક વખત જીવ જાય ધર્મ પર, માયા પાછી હપટાવે છે,
આક્રીન અમારું રહેતું નથી, મહારૂં પાપ મહને ગભરાવે છે.
હવે ઉપાય શો કરું માણ હું ? હમકું કાંઈ બતલાવે છે,
ચાકર બેઠો ચિન્તા માંહે તો, દીલને બહુ ગભરાવે છે.
મહારી હકીકત સો તું જાણે, ઘટઘટમાં તું બીરાળે છે.
અરજ૦ ૨

નામ નિરંજન, તું દુઃખભંજન, નિર્ધનને ધન આપે છે,
વાંઝીયા દોષ વાંઝીયાનો ટાળી, ત્હેને તું ફર્જંદ આપે છે.
ભક્ત કરે મા ભક્તિ તહમારી, ત્હેને તું દર્શન આપે છે,
જન્મોજન્મનાં પાપ નિવારણ ! એક પલકમાં કાપે છે.
બહુચર બાળી ! અંબા દયાળી ! ભક્તનકુ શિર છાળે છે,
અરજ૦ ૩

મહારી હકીકત કહી મહંમાયા ! તુમ વિણ કોન મીટાવે છે,
બ્રહ્મા, વિષ્ણુ, રૂદ્રને કહીએ, તે તહારા ગુણ ગાએ છે.
સવ દેવના દેવ તહમે છો, તેરા નામકુ ધાએ છે,
મહારાજગીર કહે સત્ય-સદને, અમરપદને પાવે છે.
અમીચંદ કહે છંદ બનાવી, લાજ મહારી તુજ હાથે છે,
અરજ૦ ૪

—♦—(૦)—♦—

૩

(ગાગ-ઉપરનો)

જીઓ માણ હું કહું તે સાંભળો, અંબા બહુચર દીનદયાળ,
સંકટ દુઃખ મહારૂં કરો નિવારણ, કર બેડી કહું તહારો બાળ.ટેક
ભુલ્યો ભટકતો ફીરું જગતમે, છોડી હમેરો દેશ વતન,
તુ મળીન મેરા કોઈ નહિ બેલી, જીવ કાયાકા કરો જતન;

સતસંગત, સદ્બુદ્ધિ આપજો, કર જોડી કહું સત્ય વચન,
કામ ક્રોધ કુબુદ્ધિ ટાળજો, નિર્મળ અંગ મહાદ્વં કરજો મન.
ઘણું ઘણું શું કહીએ અંબા! મા! રાખી ફિકર કરજો રખવાલ
સંકટ ૧

બીજી અરજ એક સુણો અંબામા! મહાનુબંધે આવ્યા અહીં,
બંદગી કરીને તહાડં દેણ મીઠાવી, ઝટપટસે ફિર જાના સહી;
મુદત બાંધીને આયા જગતમેં, ઉસ દિનકી મુજે ખબર નહિ,
કર જોડીને સવાલ કરું હું, મારા મનના મનોરથ પૂરજો સહી,
આમ અચાનક પડશે કાયા, યમ જીવ લેઈ જશે તત્કાળ,
સંકટ ૨

ઉસ દિન મેરા બુરા હાલ હય, કર જોડી કહું પાય પડી,
ઉસ ખાતર સદ્બુદ્ધિ આપજો, કયા કહું તુમકો ઘડી ઘડી;
ગર્ભવાસમેં રહી કરી જે, વાતો કરીંતી બડી બડી,
ખુલા, બંધ દુનીયામેં આયા, ઝટપટ માયા જાલ પડી;
તારણ તુમ હમ એકી જગતમેં, તેરા નામકી પકડી ઢાલ,
સંકટ ૩

હવે માજી મહારી ફિકર છે તહમને, કર જોડી કહું છું કંગાલ.
યશ અપયશ માજી છે તહમને, હું અજ્ઞાની તહારો બાળ;
જેવી તરેહની બુદ્ધિ આપશે, તેવી તરેહની હું ચાલીશ ચાલ,
તહારા ભક્તની નિંદા કરશે. તે નરકે પડશે ચંડાલ,
અમીચંદ કહે છંદ બનાવી, કરી કરણા સદ્બુદ્ધિ આપ.
સંકટ ૪

—(૦)—

૪

(રાગ ઉપરતો)

સાચું રમરણ અંબામાનું, આ સંસાર સઘળો ખોટો,
છે છે છે છેરે ભાઈ નથી નથીરે ભાઈ, જેમ પાણીનો પરપોટો,
(ટેક)

કાચીરે કાયા, ઘર ભાડુતી, પાંચ તત્વનું થયું તૈયાર,
જીવ મુસાફીર આવ્યો રહ્યો. માંહી અવધ બાંધીને ધરી
અવતાર;

કાયા શહેરમાં મન સોદાગર, પ્રવૃત્તિ નિવૃત્તિ બે છે નાર,
પ્રવૃત્તિના પાંચ પુત્ર, કામ ક્રોધ મોહ મદ લોભ નિર્ધાર,
એ પાંચેએ વેપાર કીધો, તે વેપારમાં લાગ્યો તોટો. છે-૧

તુટી પેઢી, લુટી કાયા નગરી, જમડા કેડું લાગ્યું જોર.
નાહી પ્રવૃત્તિ, નાહા પુત્ર પાંચ, કામ ક્રોધાદિ ચોરના ચોર,
કરનારા તો ખસી ગયા પણ, જીવ બાપડો પડ્યો અધોર,
ચોર ગણી જમે બાંધ્યો જીવને, માર માર કરી શોરબકોર.
પડે માર ને રૂદન કરે જીવ, નિવૃત્તિના સ્હામું જોતો. છે-૨

નિવૃત્તિ કહે સુણો રાજાજી, 'પ્રવૃત્તિ તમારી ખસી ગઈ,'
નિવૃત્તિના ધર્યા પુત્ર પાંચ, દયા ધર્મ જે હૃદય વસી.
જપ તપ કરે ધર્મધ્યાન, તહેને બીજી વાતની ન્યુન કરી?
આખર વખતે વિમાન આવે, અંબા નામથી ગયા બેસી.
નિવૃત્તિથી સ્વર્ગ ગયો જીવ, પ્રવૃત્તિથી રોતો'તો. છે છે-૩

પ્રવૃત્તિ મહારી દૂર કરીને, નિવૃત્તિનો કરાવજો સંગ,
ચૌવન યુવાની જતી રહેશે જેમ, ઉડી જાય ગુલાબી રંગ,
મહારાજગીર કહે ભુખણુદાસ તહેને, જીતી જગતમાં કરી

સત્સંગ,

અમીચંદ કહે છંદ બતાવી, ગીડગીડ તાલ બાજે મૃદંગ,
જન્મ લઈ જનની નવ જપીઓ, મિશ્યા છે અવતાર ખોટો. છે.

૫

(રાગ લાવણી)

મહારી અરજ સુણો અંબામા બહુચરબાળી !

મહાલક્ષ્મી ! મોરી માત કરો રખવાળી. (ટેક)

માનું તખ્ત દેખી ફાંકડું ને અપરંપાર,

માએ નખશિખ સજ્યા શણગાર ગલે બાંચ હાર.

હાથે કડાં, સાંકળાં, રત્ન, મણિ ઝળકાર,
 માથે જડી દંત પર રેખ કરે ચમકાર,
 છુમ છનન છનન બાળે પાઉંમેં પાયલ ઘમકાર,
 શિર મુકુટ છત્ર ઓર નેનમેં કાજલ સાર,
 દામણી, દુલ્હી, અકોટી, નાકમેં વાલી, મહા ૧
 હું ભુલ્યો ભટકતો આવ્યો તહમારે દ્વારે,
 માને દંડવત પ્રણામ કરું નમસ્કાર,
 તું આદ્યશક્તિ, મહાંમાયાનો અવતાર,
 ક્રીધ સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાળ કે નવલક્ષ્ય તાર,
 તું નિર્ધનીયા. નોંધારાની આધાર,
 તેં જળ, સ્થળ, મેરૂ પ્રકટ ક્રીયો સંસાર,
 વનવનમેં વનસ્પતિ ખીલી રહી હરિયાળી. મહા ૨
 જીવ, જંતુ, પશુ પક્ષીની કરે ઝરદાસ,
 તું ઘટ ઘટ વ્યાપક આપ રૂપ પ્રકાશ;
 હું અજ્ઞાની, અપરાધી તહમારો દાસ,
 જુઓ મહેર દ્રષ્ટિ મહારૂં પાપ પ્રલયકાર થાશે,
 તહારૂં નામ ગરીબનિવાજ પૂરો મહારી આશ,
 કરગરી માગું કંગાલ, તહમારી પાસ,
 મહારા મનના મનોરથ પૂરોને ગવહર વાળી-મહા ૩
 આજ આનંદ થયો, તેરે દર્શનસે મુખ પાયા,
 થયું પાપ નિવારણ, નિર્મલ હો ગદ્ય કાયા,
 કહે મહારાજગીર છોડી મોહ. મત્સર ને માયા,
 કામ ક્રોધ તજી તવ નામસે નેહ લગાયા,
 સંવત ઓગણીસ છવીસમેં છંદ બનાયા,
 ભાદરવા શુદ્ધિ આનંદચોદશે ગાયા,
 કહે અમીચંદ મા! પાર ઉતારો હાથ ઝાલી-મહા ૪

૬

(રાગ લાવણી)

અરે તું કેમ જાય ભુલભુલ, મારને માજી નામકી હુલ (ટેક)
 ત્રેતાયુગમાં સીતા માતા, લંકા હતી અણુમૂલ,
 રાવણુ મારી લંકા બાળી, ત્યાં તો ઉડતી ધૂલ-અરે-૧
 દ્વાપરમેં દુષ્યેધિન રાજ, ઘણો ફરે ફૂલફૂલ.
 તે પણુ રણુમાંગયો રોળાઈ, જીત્યા લીમ, નિકુલ-અરે-૨
 આ પૃથ્વી પર કંક થયા ને, કૈંક થશે અણુમૂલ,
 સદા ફરે અપ્પર માતાનું, શોભે હાથ ત્રિશૂલ-અરે-૩
 ભવજળ પાર ઉતારો માજી! અરજ કરોને કબુલ.
 અમીચંદ કહે જીઓ મ્હેર દ્રષ્ટિથી, જાય ભાગ્ય ખુલખુલ-અ૪

—(૦)—

૭

(જદગારો, ધુતારો કબુલ ગયારે-એ રાહ)

અંબે મારે! હું તહારે પારે શિપ નામુરે,
 સદા શરણુ સુખસાગર-અંબેમારે. (ટેક)
 જગત્ જનેતા જેતા તહેં નર નિરખ્યા,
 તહેના સરખા થયા ન કોઈ અનુભવીરે. સદા૦ ૧
 ભવ ભય ભંજન! મુનિ જન રંજન!
 તહારા અંજન પુરૂષ કોઈને વશ નથીરે. સદા૦ ૨
 કાલી, કપાલી, બાલી બહુચર તુલજા,
 તહારી રજની મળ તો બીજા કોને કહુરે? સદા૦ ૩
 કહે મનવન્તર, મા તહમે મંત્ર,
 મહારા અશ્વન્નરમાં યંત્ર એતો આઈપદરે. સદા૦ ૪

૮

(ગગ-આશાવરી)

જેવો તેવો પણ તહારો શ્રીઅંબે! ગાંડો ઘેલો પણ
તહારો. (ટેક)

કામી, ક્રોધી, માયાલોભી, જગમાં હું છું ધુતારો.
એકનામનો આશરો તહારો. (૨) તહેણે કહેવાયો સારો. શ્રી.
વાત કરીએ સર્વે મિથ્યા, અવગુણ મન નવ આણો.
પેલો ભવ કોણે દીડો છે મા (૨) આ ભવ પાર ઉતારો. શ્રી-૨
પરદ્રોહી ને પરહત્યારો. પરધનને હરનારો,
પરનારીશું રંગે રમતો, (૨) અવળાં આચરણુ આચરતો. શ્રી.
અડસઠ તીર્થ માને ચરણે, પ્રત્યક્ષ માનો પારો,
નોંધારાને મા આધાર આપો (૨) આવ્યાં વિઘ્નોને વિદારો. શ્રી.
અવગુણમાં હું સર્વ ભૂંડ્યો. જીવ પડ્યો છે ન્યારો,
ભટ્ટ વજ્રભ તણી વિનતિ મા (૨) આવાગમનને ટાળો. શ્રી-૫

—૫૫૨—

૯

(ગગ-માડ)

પ્રેમલ જ્યોતિ તહારો દાખવી, મુજ જીવન-પંથ ઉજાળ. ટેક
દૂર પડ્યો નિજ ધામથી હું ને ઘેરે ઘન અંધાર,
માર્ગ સૂઝે નવ ઘોર રજનીમાં, નિજ શિશુને સંભાળ-

મહારો જીવન-પંથ ઉજાળ-પ્રેમલ ૧

ડગમગતો પગ રાખ તું સ્થિર મુજ, દૂર નજર છો ન જાય.
દર માર્ગ જેવા લોભ લગીર ન, એક ડગલું ખસ થાય-

મહારો એક ડગલું ખસ થાય-પ્રેમલ ૨

ભભકભયાં ચિન્હોથી લોભાયો ને. ભય છતાં ધર્યો ગર્વ,
વીત્યાં વર્ષ ને લોક-સ્મરણુથી, સખલન થયાં છે સર્વ-

મહારો આજ થકી નવું પર્વ-પ્રેમલ ૩

તહારા પ્રભાવે નિભાવ્યો મહને માણ ! આજ લગી પ્રેમભેર,
 નિશ્ચય મહને તું સ્થિર પગલેથી, ચલવી પહોંચાડશે ઘેર-
 દાખવી પ્રેમજાળ્યોતિની સેર-પ્રેમલલ
 રજની જશે ને પ્રભાત ઉજળશે ને, સ્મિત કરશે પ્રેમાળ,
 દિવ્ય ગણોનાં વદન મનોહર, મહારે હૃદય વચ્ચાં ચિરકાળ-
 જે મેં ખોયાં હતાં ક્ષણુવાર-પ્રેમલલ પ

—(૦)—

૧૦

(ઉદ્ધવ ! મારી કર્મનદી ગતિ ન્યારી-એ રાદ)

ત્રિપુરા ! તોરે શરણુ આવ્યો મને તારો,
 માણ બાંધ્ય ગ્રહીને ઉગારો. ત્રિપુરાં (ટેક)
 નિશદિન ધ્યાન અંતરઘટ તહારં મા, પ્રેમે પ્રણામ અમારો,
 ગુરુ હૃદયાનંદનાથને ચરણે, આ શિષ્ય સદા અર્પનારો. ત્રિ-૧
 રક્તાંબર માણ ધરીયાં આભૂપણુ, ચન્દ્ર કળા નિજ હાર્યો,
 ત્રિનેત્રે વિભુવન વશ કીધું, અભયદાન દઈ ઠારો. ત્રિ-૨
 મહંમાયા ! જગદંબા ! જનેતા મા ! બાળક હું છું તહમારો,
 પરભવ કેરાં પાપ નિવારી મા, આ ભવ મહારો સુધારો. ત્રિ-૩
 ઘડી ઘડી પળ પળ પાપી પિંડ આ છે, કેંક કુકર્મ કરનારો,
 સાચો ભરોંસો સેવક મન આણે મા, એક આધાર તહમારો. ત્રિ
 ભીંત ઉપર પગલાં ભરી ચાલું મા, ત્યાં કર ઝાલોને મહારો,
 ભદ્ર ધીરજરામ ભાવની ભક્તિમા, અંતરમાંડી સ્વીકારો. ત્રિ

૧૧

(શામળી ગજ કરજો મહારી મહાયરે-એ રાદ)

અંબા ભવાની ! દર્શન તહારાં મહાયરે,
 તહેને મુખ સંપત્ત માતાજી ! આપજેરે. (ટેક)

લુછો માણ ! નયણાં કેરાં નીરરે,
 દીન સેવકને ચરણે સદા રાખજોરે. અંખા ૧
 ઉમંગ છે આજે ભારી, ગાય ગુણ નર ને નારી,
 માણ છો ગવ્હરવાળી, મુખ બધું દો રસાળી !
 ચાલતાં આરામુર આવ્યા તે નિભાવજોરે. અંખા ૨
 (સોરઠો)

આનંદ ઉર અપાર, ત્હારા માનસરોવરે,
 કાઢયાં જળથી બહાર, સગાળશાનાં વહાણુ તો.
 કષ્ટ કાપોને. માણ ! મુખ આપોને,
 ગવ્હરવાળી, તું દયાળી, પાવાગઢમાં મહાકાળી,
 ચુંવાળમાં બહુચર બાળી, દક્ષિણે તુળજ ભવાની,
 કહે સેવક તમ ભકત તણા ભય ટાળજોરે. અંખા ૩

—(૦)—

૧૨

(દીવાં છોડી પિતા માતા—એ રાહ)

જગત્ માણ ! તું લે ધારી (૨) સતી અંખા મુખાકારી,
 ત્રિવિધના તાપ મા ટાળી, કૃપા દ્રષ્ટિ સદા ન્યાળી. ટેક
 જન્મનું સાર્થક થાએ, (૨) કરેલાં પાપ સહુ જાએ.
 ભજો અંખામા ઉર ધારી, સતી અંખા મુખાકારી. ૧
 દયાની દ્રષ્ટિ મા કરજો, (૨) સંકટમાં આવી દુઃખ હરજો,
 અરજ દયો ઉરમાં ધારી, સતી અંખા મુખાકારી. ૨
 શરણુ હું આવીયો ત્હારી, (૨) સહાય કર આરામુરવાળી,
 મહોટી તુજ ઓથ અલખેલી, સતી અંખા મુખાકારી. ૩

—(૦)—

૧૩

મહારાં માણ ! કરોને મહાકં કાજરે,
 વહારે ચહકજો વહેલાં અતિ,

તહારે હાથે ભવાની ! મહારી લાજરે,

વિનયું વારે વારે અતિ. (ટેક)

કોઈને ગામ ગરાસીયા, કોઈને અનેક આધાર;
મહારે આશરો તાહરો, તહમે ચહડજે મા બહારરે. વિં ૧
શરણે તહમારે આવીયો, સદા કરો સંભાળ;
બાનાની પત રાખજે, ગો પ્રતિપાળરે. વિં ૨
કાલાં ઘેલાં બાહુડાં, લીએ તહમારું નામ;
મન ઈચ્છા પૂર્ણ કરો, કાપી કબૂત મામરે. વિં ૩
અગસ્તપુરીની મંડળી, ગાય તહમારા ગુણ;
સદા સંભાળો માવડી! નહિતો સંભાળ લેશે કેણરે? વિં ૪
ઘણા ઉમંગથી મંવડી ! મનમાં ઘણો વિશ્વાસ;
બાળક તુજ અરજ કરે, તહેને ગણોને તહમે દાસરે. વિં ૫

—(૦)—

૧૬

(રાગ-કાશી)

એ દુઃખ મેરો હરોરે, અલખેલી અંબા ! એ દુઃખ મેરો
હરો. (ટેક)

ધૂપ, દીપ, નંવેઘ, આતિ. ચંદન પુષ્પ ધરોરે-અલ્લ ૧
કામ કોધ મદ લોભહી નિન્દા, મમતાકુ દૂર કરોરે-અલ્લ ૨
ખડ્ગ ને ત્રિશૂલ કરમાં લેઈને, દુષ્ટોને દૂર કરોરે-અલ્લ ૩
વલ્લભ ઘોળો વિનતિ કરે મા, સેવક સહાય કરોરે-અલ્લ ૪

૧૫

(રાગ-સારણી)

(મુખડાની માયા લાગીરે, માલન તલાગ-એ રાહ)

જનનીને જોવા જઈએરે, હો બેની ચાલો. (ટેક)

જનનીને જોવા જઈએ, કર જોડી ઉભા રહીએ,

સુખ દુઃખ સહુ કહીએરે. હો બેની ૧

માનસરોવરે નાહીએ, દાન દિજને તો દઇએ,
 હાવો તો લાખેણો લઇએરે. હો બેનીં ૨
 દલસુખ દીન થઇએ, શ્રીજના ગુણ ગાઇએ,
 અવિચલ પદ પાઇએરે. હો બેનીં ૩

૧૬

(રાગ-રાલ-ઉપગતો)

તુંડી માયા, તુંડી રાયારે, અલખેલી અંબા ! (ટેક)
 તુંડી માયા, તુંડી રાયા, તુંડી વિશ્વ વિધિરાયા,
 રિદ્ધિ, સિદ્ધિ, નિધિ દાયારે. અલં ૧
 શાણી ! તહને જાણી નાણી, કરુણાની તુંડી ખાણી,
 વાણી પ્રાણીમાં સમાણીરે. અલં ૨
 ત્રિપુરા ! તિશૂલધારી, સિંહ તણી કીધી સ્વારી,
 મારી જાઉં બલીહારીરે. અલં ૩
 આરામુર તણી રાણી, કરુણા કરો કડ્યાણી,
 અંદ કહે બેડી પાણિરે. અલં ૪

૧૭

(મા પાવાગદ્યી ઉતર્ગા-એ રાલ)

મા અંબા તે રમવા નીસર્યાં, દેવી અન્નપૂર્ણા !
 મા શો લીધો શણગારરે. દેવીં
 મા પાવાની પટરાણી, દેવીં
 મા દાંતે લેવરાવ્યું દાણુરે, દેવીં
 મા લીલાવટ ટીલડી શોભતી, દેવીં
 મા દામણી રત્ન જડાવરે, દેવીં

મા કાને તે કર્ણકુલ શોભતાં, દેવી૦
 મા આદ્યોનો ઝખકારરે, દેવી૦
 મા કોટે તે પાટીયાં હેમનાં, દેવી૦
 મા કંઠીઓમાં જડાવરે, દેવી૦
 મા બાંહે બાબુબંધ બેરબા, દેવી૦
 માને દશે આંગળીએ વેઢરે, દેવી૦
 મા લીલા તે ગજનું કાપડું, દેવી૦
 મા છાયલ રાતી કોરરે, દેવી૦
 મા કુલ ફાંગરનો ઘાઘરો, દેવી૦
 મા ઓઢણું કમુંબલ ઘાટરે, દેવી૦
 મા પગે તે કડલાં શોભતાં, દેવી૦
 મા કાંબીઓ રત્ન જડાવરે, દેવી૦
 મા જેરે ગાએ ને જે સાંભળે, દેવી૦
 ત્હેની અંબામા પૂરે આશરે, દેવી૦
 ભટ વક્ષભ મા તાહરો, દેવી૦
 મા જન્મ જન્મનો દાસરે, દેવી૦

નવરાત્ર નિર્ઝરિણી

૭
ગરબા સંગ્રહ

ગરબા સંગ્રહ.

૧ સોલંકીનો ગરબો.

(૧)

સમયે શંભુજીના સુતને આરાધુ',
 અન્ય જ્ઞાન-બુદ્ધિ વડે સાધુ'રે, મહારી બહુચરાજી મા. (ટેક)
 સરસ્વતી હાથ ઝાલોને મહારો,
 હું તો વર્ણન કરું બહુચરા તહમારોરે. મહારી૦ ૨
 બ્રાહ્મણ ભાવભર્યો બ્રાન્ત ખાંત ખોલી,
 ન આવે નગર સંખલપુર તોલેરે. મહારી૦ ૩
 કોમળ કડલામાં કાંખીઓ ખીરાજે,
 પગ પડછંદે ગગન ચોદ ગાજેરે. મહારી૦ ૪
 દશે આંગળીઓ વીંટીઓ ને વાળા,
 નખ વીસ ચળકે નવ લક્ષ તારારે. મહારી૦ ૫
 ભાલ બ્રહ્મટિમાં રવિ તારા ચળકે,
 છુટે અંખોડે શિરોમણિ નાગ લળકેરે. મહારી૦ ૬
 લાયક વાળી વાળીના રંગ જુવા,
 ઘોર ઘુઘરા ને વાગે વીછુવારે. મહારી૦ ૭
 નગર સંખલપુર વૈકુંઠમણિ છે,
 તહેને માથે માત બહુચરા ધણી છેરે. મહારી૦ ૮
 મેરૂ મૂકી ધોળાગઢ આવ્યાં,
 રાજ સંખલપુર સોહાવ્યાંરે. મહારી૦ ૯
 છળવા શોણિતપુરનો ભૂપ,
 વિશ્વનાથે ધરુ' વામન સ્વરૂપરે. મહારી૦ ૧૦
 વામન રૂપે બળીનું રાજ લીધું,
 કદમ ત્રણ વચ્ચે માથે માપ કીધુંરે. મહારી૦ ૧૧

- ત્રિજીં કદમ પાતાળ મધ્ય માખ્યું,
માનસરોવર માણને કાજ સ્થાપ્યુંરે. મહારી૦ ૧૨
- કુટ્યું પાતાળ તે પગનું જોર જાણી,
તેમાં પ્રકટ્યું સજીવન પાણીરે. મહારી૦ ૧૩
- જળ પ્રકટ્યું જોઈ પ્રસન્ન થયું વન,
તહેમાં આપે માણ પુરૂષાતનરે. મહારી૦ ૧૪
- ધોળાગઢનું તે રાજ મૂકી દીધું,
આસન આવીને તે ઠામ કીધુંરે. મહારી૦ ૧૫
- મુખ પામ્યાં આસન કરી સ્થિર,
સરોવરમાં તે પુણ્ય-શરીરરે. મહારી૦ ૧૬
- રોમ ખીલ્યાં ભરાઈ રસ થુલે,
આસન વાળી બેઠાં વરખડીને મૂળેરે. મહારી૦ ૧૭
- અભય આસન કરીને માન રહ્યાં,
પરચો આપીને પ્રત્યક્ષ થયાંરે. મહારી૦ ૧૮
- આપો મતિ માને ચરણે શિષ નામું,
કરી કરૂણા જોયું કાલરી સહામુંરે. મહારી૦ ૧૯
- વળે સોલંકી તે રાજમણિ છે,
ચોક ચારસેં ચુંવાળનો ધણી છેરે. મહારી૦ ૨૦
- વળે સોલંકી પવિત્ર જોનું નામ,
ઘેર એકસો ને આઠ હૂઝે ગામરે. મહારી૦ ૨૧
- વળે સોલંકી વૃદ્ધ થયા રાય,
પેટ પુત્ર નથી મહોટો અન્યાયરે. મહારી૦ ૨૨
- વળ સોલંકીની રાણીઓ સોહાવે,
તહેનું પીયર વસઈ મધ્યે કહાવેરે. મહારી૦ ૨૩
- રૂપ રંગ અને પ્રેમરસ ખીલી,
કુળ ઉંચું અને જાત વાઘેલીરે. મહારી૦ ૨૪

તહેને ગર્ભ રહ્યો નાભિને પ્રકાશ,
 તહેની પ્રજને પુત્રની થઈ આશરે. મહારી૦ ૨૫
 નવ માસ થયા ગર્ભવાસમાંહી,
 પુત્રી જન્મી ને નિરાશા થઈ ત્યાંહીરે. મહારી૦ ૨૬
 આશા પુત્રની હતી તે ઉડી ગઈ,
 મધ્ય રાત્રે એક દીકરી થઈરે. મહારી૦ ૨૭
 જન્મ થયો મધ્ય રાત્રીને ટાણે.
 વાત રાણી ને વડારણુ જાણેરે. મહારી૦ ૨૮
 ' રાજા વૃદ્ધ અને રાણીની યુવાની,
 ' વાત રાખો નગરમાં છાનીરે. મહારી૦ ૨૯
 ' વાત લોકની બહાર ફડફડશે,
 ' રાજા ફટક્યાંને ઘેર જશેરે. ' મહારી૦ ૩૦
 વેણુ પ્રભાતે વડારણુ કહ્યું,
 ' વહેંચો સાકર રાયને કુંવર થયોરે. મહારી૦ ૩૧
 વાત વડારણુની નગરમાં જાણી,
 આખા દેશમાં તે સાકર વહેંચાણીરે. મહારી૦ ૩૨
 લોક કહે છે રાજાનું રહ્યું પણ,
 કયું સગપણુ જઈ પાટણુરે. મહારી૦ ૩૩
 વેવિશાળમાં વાંધ્યો છે રંગભેર.
 કન્યા સત્તર, કુંવર વર્ષ તેરરે. મહારી૦ ૩૪
 કોમળ લાહેરપાટ અંગમાં સોલાવે,
 તહેને મદંગી વસ્ત્ર પહેરાવેરે. મહારી૦ ૩૫
 એ છે કન્યા અને કુંવર કહ્યો છે,
 ઉર ઉપર તો અંબુજ રહ્યો છે રે. મહારી૦ ૩૬
 કન્યા તેડી પાટણુ થકી ઘેર,
 મધ્ય રાત્રીએ ઉપની શી પેરરે ? મહારી૦ ૩૭

જમસ્તાદીલ સ્થિર સંયોગ,
 માગ્યો ભામિનીએ ભરથાર સાથ ભોગરે. મહારી૦ ૩૮
 કન્યા થાળ ભરી તત્પર થયાં,
 મહીપતિ તણી મેડીએ ગયાંરે. મહારી૦ ૩૯
 આનાકાની થઈ બ્રાન્ત થઈ ભારી,
 વાત ચાવડીએ લીધી વિચારીરે. મહારી૦ ૪૦
 જાણ્યું ખીરાજ્યો છે ભલેરો ભૂપાળ,
 ‘વાંક કોનો કહાડું કુટ્યું આ કપાળરે.’ મહારી૦ ૪૧
 આણુવર હતા સોલંકી જેવા ભૂપ,
 જ્યારે જોયું ત્યારે નારીનું સ્વરૂપરે. મહારી૦ ૪૨
 મહા દુઃખથી ચિન્તાતુર થઈ,
 આણું આણું અને પીયર પાછી ગઈરે. મહારી૦ ૪૩
 માએ માનિનીનું મુખ જોયું ન્યાળી,
 સારા ભવ વચ્ચે દેહ જાણે બાળીરે. મહારી૦ ૪૪
 માતા જુએ છે માનિની કેરું મુખ,
 ‘રહામા સાસરામાં કોનું છે દુઃખરે.’ મહારી૦ ૪૫
 ‘દુઃખ, નથી મુખ મરજે મા ને બાપ,
 ‘જન્મ થતાં શે ન કરડ્યો કાળો સાપરે? મહારી૦ ૪૬
 ‘ઘણા મુખમાં લખાયું મહાદુઃખ,
 ‘ગળથુથીમાં શે ન પાયું વિષરે?’ મહારી૦ ૪૭
 વાત કાઠી પરણ્યાની રીત ભારી,
 નર જોયા વિના પરણાવી નારીરે. મહારી૦ ૪૮
 વળી પાટણમાં વાત બધે થાય,
 ‘કર્યો મહીપતિએ મહોટો અન્યાયરે. મહારી૦ ૪૯
 ‘કેવી અધર્મની વાત મચાવી!
 ‘એણે પુત્રી સાથે પુત્રી પરણાવીરે.’ મહારી૦ ૫૦

વેણુ પ્રજનાં કઠણુ ઘણું લાગે,
 ‘તેડું જમાઈતો બ્રાન્ત મહારીભાગેરે.’ મહારી૦ ૫૧
 વેણુ પ્રજનાં પોતે રહ્યો સાહી,
 ‘તેડું રમવાને સાસરે જમાઈરે’ મહારી૦ ૫૨
 વાત મહીપતિએ કરી ભારી,
 લખ્યો કાગળ ને સાંઢ હલકારીરે. મહારી૦ ૫૩
 ‘ભાતભાતના સજ્જન સહુ આવો,
 ‘સોલંકીની સાથે રમવાને આવોરે,’ મહારી૦ ૫૪
 મુણી વાત સહુ હરખે ભરાયા,
 રહી સોલંકી તે ચારસેં ગયારે. મહારી૦ ૫૫
 બન્યા ઘરેણું પહેરીને નરેશ,
 કોઈને વર્ષ થયાં સોળ અને વીસરે. મહારી૦ ૫૬
 પહેરી બખતર પાધર-ભૂમિખેલા,
 સજ્યાં આભૂષણ બન્યા ગોરખચેલારે. મહારી૦ ૫૭
 હૈયે હર્ષ ઘણેરો ભરાય,
 પછી ભોજનની વેળા થાયરે. મહારી૦ ૫૮
 વધા સસરો સોલંકી સાથે વાણી,
 ‘થાઓ તત્પર ગંગાજળ પાણીરે. મહારી૦ ૫૯
 સાથે સર્વેને જમવાનું મન થાય,
 તેજપાલ ઘણું મન અકળાયરે. મહારી૦ ૬૦
 મૂક્યું પાણી, કયોં નહાવાનો વિચાર,
 પાસે ચાવડા ઉભા છે દશ બારરે. મહારી૦ ૬૧
 બોલ્યો સસરો વચન ગર્વભર્યો,
 ‘જમાઈ થાક્યા હશે ચોળી નહવરાવોરે.’ મહારી૦ ૬૨
 ઉર ઉપન્યો અંબુજ પૂર લાગે,
 ‘વશ્ન ઉતાડું તો ભરમ મહારો ભાગેરે.’ મહારી૦ ૬૩

પહોંચો પકડી સસરાએ હાથ સાથો,
 ‘મરણુ લલુ’ આ તો મનખો જાય મહારોરે.’ મહારી૦ ૬૪
 એને નાઠાનો જડે નહિ ઠામ,
 બાઈએ ઘાલી છે નાસવાની હામરે. મહારી૦ ૬૫
 નાખ્યો હાથ ને કટારી આવી કુમ(ક),
 તેવે પડી પાટણુ વચ્ચે બુમરે. મહારી૦ ૬૬
 દીલ ધારતા તે વાત હવે આવી,
 લાલ ચાકરની પાસ મંગાવીરે. મહારી૦ ૬૭
 હયામચ લોક મધ્યે મચાવી,
 મોગલ મળ્યા ત્યાં વીસ બાવીસરે. મહારી૦ ૬૮
 ક્ષત્રિય બુમ મુણી ઉપન્યુ’ શર આપ,
 કોટિ ગોહત્યાનું બેસે શિર પાપરે. મહારી૦ ૬૯
 પહોંચ્યો પેગડામાં પગનું જોર જાણી,
 માર્યો આંચકો ને મુગલ નાખ્યા તાણીરે. મહારી૦ ૭૦
 કર્મહીણુ કયો ત્યાં મહોટો ફંદ.
 કર્યા બારે દરવાજા બંધરે. મહારી૦ ૭૧
 સૈન્ય ચાવડો લઈ ચાલ્યો ઘણું જોર,
 ‘આગળ જાય સોલંકી તહારો ચોરરે.’ મહારી૦ ૭૨
 ઘોડા જોર કરી ચાવડે હલકાર્યા,
 ચોક ચારસે સોલંકી ત્યાં માર્યોરે. મહારી૦ ૭૩
 તેજ પાળને લીધો ત્યાં ઘેરી,
 થયો હોકારો ને ઘોડી પાછી ફેરીરે. મહારી૦ ૭૪
 ચહકયું તેજ પાળને ઘણું શૂર,
 શૂરા સાતસે કર્યા ચકચૂરરે. મહારી૦ ૭૫
 રોમ ખીલ્યાં ને આંખે આવ્યાં જળ,
 શૂરા સાતસે માર્યા બરછીને ફળરે. મહારી૦ ૭૬

કયેઈં ઘેરો ને રોપ થઈ બુદ્ધિ,
 મારી એડી દરવાજો લાલ કુદીરે. મહારી૦ ૭૭
 વિકટ સમો થયો ત્યાં ઘણું વિમાસે,
 ચાલી કુતરી તે ઘોડીની વાંસેરે. મહારી૦ ૭૮
 ચાલી ઘોડી દક્ષિણ બુણ ન્યાળી,
 લાલ રહેતી નથી હાથમાં ઝાલીરે. મહારી૦ ૭૯
 ચેત્ર માસનો તડકો છે ઝાઝો,
 મધ્ય ઝાડી વચ્ચે કાલરી નાડોરે. મહારી૦ ૮૦
 કયેઈં પશ્ચિમ ઉપર પ્રવેશ,
 છુટે અંબોડે ધૂળ ભરાય કેશરે. મહારી૦ ૮૧
 જીવ સ્થિર નથી, શોર શો મચાવે,
 પરિબ્રહ્મ પછી શાન્તિ પમાવેરે. મહારી૦ ૮૨
 આવ્યો એર દઈ બોઝવન પાસે,
 સમીસાંજ થઈ ત્યાં નિવાસરે. મહારી૦ ૮૩
 ચેત્ર માસનો જખરો છે દિન,
 લાગ્યો તાપ ને અકળાયું તનરે. મહારી૦ ૮૪
 કયું આસન આવીને ભોમ ખડી,
 જઈ કુતરી ત્યાં ખાખડામાં પડીરે. મહારી૦ ૮૫
 ઘડી વાર થઈ, જલ પીવા લાગી,
 ફીધો કુતરો ને બ્રાન્ત સહુ લાગીરે. મહારી૦ ૮૬
 ચહડી વરખડે દીકું ન કોઈ જાત,
 ત્યારે ઉતાયું જઈ લાલ કેરું સાજરે. મહારી૦ ૮૭
 ઘોર વનમાં લોકોની થાય ચોરી,
 લાલ ખાખડા ઉપર બાધએ દોરીરે. મહારી૦ ૮૮
 લાલ નહવરાવીને બાંધ્યો અછોડો,
 મટી ઘોડી અને નિપન્યો ઘોડોરે. મહારી૦ ૮૯

વિશ્વાસ આવ્યો બાઇને ઘણો મન,
 ‘જલ વચ્ચે ઝંપલાવું મહારું તનરે.’ મહારી૦ ૯૦
 ચડી વરખડીએ શોક સમાવા,
 ફોઈ દીકું નહિ પછી ગયાં ન્હાવારે. મહારી૦ ૯૧
 આભૂષણ ઉતાર્યાં ફોઈ ન દેખે જન,
 ઉતાર્યાં જળમાં ને પ્રસવ્યું તનરે. મહારી૦ ૯૨
 ઉર અંબુજ ગયા છે સમાઈ,
 મટી મેરી ને મુખે મુછ આવીરે. મહારી૦ ૯૩
 રેણુ મટી ગઈ રવિ ઉગ્યો જલદ,
 હતી મેરી ને માજીએ કીધો મદરે. મહારી૦ ૯૪
 કચું વિશૂલ તે વરખડીને મૂળે,
 એ એંધાણીએ ભૂમિ મને જડેરે. મહારી૦ ૯૫
 માજી મળ્યાં રૂપ મેરીનું સમાવ્યું,
 મુઝ્યું શહેર કાલરી ગામ આવ્યુંરે. મહારી૦ ૯૬
 આવી સેવકને લીધા કર સાહી,
 વળ સોલંકીને ઘેર વધાઈરે. મહારી૦ ૯૭
 વાજ્યું વેર આવ્યું ચારસેનું ટાણું,
 પહેલાં પાટણમાં મોકલાવ્યું આણુંરે. મહારી૦ ૯૮
 આપ્યું મુખ તેથી પડ્યું એને એન,
 એવે આવ્યું બોડી મુગલ કેરું સૈન્યરે. મહારી૦ ૯૯
 કરી કોપ એક અસુર આવ્યો જાગી,
 મતિહીને દેવમૂર્તિ ભાગીરે. મહારી૦ ૧૦૦
 ત્રણ લોકમાં પડાવે છે ત્રાસ,
 ધર્મ હિન્દુનો કરે છે નાશરે. મહારી૦ ૧૦૧
 માથે મારણ મળે નહિ કોય,
 આવ્યા શહેર સિદ્ધપુરની માંયરે. મહારી૦ ૧૦૨

રોક્યા બ્રાહ્મણને 'દેવ કોઈ બતાવો,'
 'નહિ તો ધર્મ અમારામાં આવોરે.' મહારી૦ ૧૦૩
 'હિન્દુ મટીને મુસલમાન થાઓ,'
 'પઠો કલમો અને મુખે મુહાંગાઓરે.' મહારી૦ ૧૦૪
 તહેણે બ્રાહ્મણ સર્વેને સંતાપ્યા,
 લાજ જતાં નીલકંઠ બતાવ્યારે. મહારી૦ ૧૦૫
 અજા ત્રણ મારી મૂકીને જાય,
 સાચ વિના સજીવન ક્યાંથી થાયરે? મહારી૦ ૧૦૬
 મુવાં મડદાં નથી જવ્યાં ક્યાંય,
 ઘેરો ઘાદ્યો તેણે સિદ્ધપુરમાંયરે. મહારી૦ ૧૦૭
 દેવ ખોટા જાણી ઘણું અકળાયા,
 બ્રાહ્મણે સમર્પાં બહુચર મહંમાયારે. મહારી૦ ૧૦૮
 'કુળવન્તા તહમે બ્રહ્મ કેમ થાઓ,'
 'વસુ' પશ્ચિમમાં મુજને બતાવોરે.' મહારી૦ ૧૦૯
 ત્યારે બ્રાહ્મણને સાચ ઘણું આગ્યું,
 સ્વપ્ન આપ્યું તેથી બોલનાં ફાગ્યુંરે. મહારી૦ ૧૧૦
 મુસલમાનને બ્રાહ્મણ કહે છે.
 'ચાલો પશ્ચિમમાં બહુચરી વસેછેરે.' મહારી૦ ૧૧૧
 ખસેં બહોંતેર બ્રાહ્મણ ત્યાં ઝાડ્યા,
 અસુર આથમણા લેઈને ચાડ્યારે. મહારી૦ ૧૧૨
 વિકટ ઝાડીને દેવ સહુ જુઓ,
 આસન આવી કીધું વરખડીને મૂળેરે. મહારી૦ ૧૧૩
 માના તેજમાં નથી કાંઈ મણા,
 માને પારે આવે છે લોક ઘણારે. મહારી૦ ૧૧૪
 માને પારે તે મરઘા રમે છે,
 જોઈ મોગલોના જીવ ત્યાં લમેછેરે. મહારી૦ ૧૧૫

ઝાલ્યા મરઘા તે નર ને કાંઈ માદા,
 મારી અમુરે ત્યાં લક્ષ કરી ખાધારે. મહારી૦ ૧૧૬
 પહોર રાત્રે મુઆ મર્ગ બોલ્યા,
 ત્યારે મોગલ ઘણા અકળાયારે. મહારી૦ ૧૧૭
 માએ અમુર ઘણા અકળાવી,
 ફાડી પેટ મરઘા નીકળ્યા સહીરે. મહારી૦ ૧૧૮
 માના મરઘા નીકળ્યા છે સર્વ.
 ત્યારે ઉતર્યો અમુરનો ગર્વરે. મહારી૦ ૧૧૯
 બોડી મુગલને સત્ય ઘણું આવ્યું,
 માને ચરણે જઈ શિષ નમાવ્યુંરે. મહારી૦ ૧૨૦
 ‘ ઘણા જોયા મેં દેવ બધા ન્યાળી,
 ‘ નવ ખંડમાં તું બહુચર બાળીરે.’ મહારી૦ ૧૨૧
 ત્યારે માજીએ કોપ ઘણો કીધો,
 ‘ તહારા લશ્કરમાં મરણુ લય પેઢારે.’ મહારી૦ ૧૨૨
 ‘ માજી ! માફ કરો જય મહારૂં નામ.
 ‘ તહારા સોલંકીનો હું છું ગુલામરે.’ મહારી૦ ૧૨૩
 ત્યારે કઢણા કરી માએ જોયું ન્યાળી,
 ‘ મહારા સોલંકીને મળ કાલરીરે.’ મહારી૦ ૧૨૪
 વંશ રાખવાને કાલરી ગયો છે,
 ત્યાંથી દેશી મુસલમાન થયો છે રે. મહારી૦ ૧૨૫
 યાદ રહ્યું છે બહુચરા એ કામ,
 ત્યારથી ધ્યુ ખંભારીયા નામરે. મહારી૦ ૧૨૬
 તે તો બોલે ને બોલે બંધાણો,
 અન્તે ચાકર એ સોલંકી તણારે. મહારી૦ ૧૨૭
 પુરૂષ કર્યો નારીને પસાર.
 સાલ સત્યાશીયાને વિસ્તારરે. મહારી૦ ૧૨૮

* * (૨) * *

પહેલે લખ્યું એ સર્વ પ્રમાણુ,
 ગઈ વધાઈ પાટણુ થઈ જાણુરે. મહારી૦ ૧૨૬

ચિત્ત ચાવડાને ખચિત નવ આવે,
 ‘પુરૂષ નારીનો કોણુ નિપજાવેરે ?’ મહારી૦ ૧૩૦

બોલે વાણી મધુરી રસમીઠી,
 લેઈ ત્રિશૂલ માણુ હેયે બેઠીરે. મહારી૦ ૧૩૧

શુભ સુખ થયું, માએ દુઃખ ટાળ્યાં,
 ચડી ચાવડોણુ તેડવા આવ્યારે. મહારી૦ ૧૩૨

સોલકીને લઈ પાટણુ ગયા છે.
 સાથેસસરો જમાઈ એકઠા થયા છે રે. મહારી૦ ૧૩૩

બાધી હાથને સસરો લાગ્યા પાય,
 ‘માફ કરો માણુ! થયો મહાઅન્યાયરે’ મહારી૦ ૧૩૪

કહ્યું વેણુ માએ કૃપા કરી એણું,
 ‘મુખે માગે તે વરદાન દેડ’ રે. મહારી૦ ૧૩૫

લઈ કન્યા સોલકી ઘેર જાય,
 મહાવનમાં માણુનું દહેડું થાયરે. મહારી૦ ૧૩૬

ચિત્ત ચાવડે ખચિત મન જાણુયું,
 સંવત્ સાલ સાતસેનું ટાણુરે. મહારી૦ ૧૩૭

આપી વિદાય લાગીને પાય,
 કન્યા! તેડી સોલકી ઘેર જાયરે. મહારી૦ ૧૩૮

તેજપાળ કહે મન માન્યું મહારૂં,
 માના હુકમે કરાવ્યું દહેડુંરે મહારી૦ ૧૩૯

એ એંધાણીએ વરખડી ખતાવી,
 આસન કરવા ભૂમિ ખોદાવીરે, મહારી૦ ૧૪૦

હવે તેજપાલને નવ માય,
 મહાવનમાં માણુનું દહેડું થાયરે. મહારી૦ ૧૪૧

કામ પૂરું કરો ના રહે અધુરું,
 તેજપાલ કહે ખાખડું આ પૂરોરે. મહારી૦ ૧૪૨
 ક્યું દહેરું ને વરખડી છે માંહ્ય,
 ત્યાં તો સતી બહુચર મા પૂજાયરે. મહારી૦ ૧૪૩
 વાણી જાણી માજીએ કહ્યા તણી,
 ગોખ ક્યો છે ઉત્તર ભણીરે. મહારી૦ ૧૪૪
 રચી પૃથ્વી કરી, યુગ ચાર,
 તહેમાં હાથ ચારે ધર્યો અવતારરે. મહારી૦ ૧૪૫
 કાશી બદ્રી અને કેદાર,
 કરે દર્શન સો માને દારરે. મહારી૦ ૧૪૬
 માયા માજીની ચોદ અનાંડ,
 આવ્યાં સત્ય જોવા ગુજરાત ખંડરે. મહારી૦ ૧૪૭
 ક્યો પ્રત્યક્ષ વૈકુંઠ જોવો પારો,
 ગુર્જર ખંડમાં પાટણ વાડોરે. મહારી૦ ૧૪૮
 કાશી, બદ્રી, કેદાર હશે કયાંય,
 સર્વ તીર્થ સંખલપુર માંયરે. મહારી૦ ૧૪૯
 વારે વારે કરું માનાં વખાણ,
 નથી તૃપ્ત થાતું મહારું મનરે. મહારી૦ ૧૫૦
 માના પ્રેમની કળા અકળ કહું છું,
 ધરું ધ્યાન પશ્ચિમમાં રહું છું રે. મહારી૦ ૧૫૧
 આદિ અનાદિ ! વસું છું તહારી પાસ,
 ગામ ગામડામાં માજીનો વાસરે. મહારી૦ ૧૫૨
 આદિ અનાદિ ! તહમે છો પ્રસન્ન,
 ઘણું કહીએ શું કહેવાતું નથી મનરે. મહારી૦ ૧૫૩
 દીન જાણી દયાળી હાથ ઝાલ,
 સૈન્ય સોલંકીનું કીધું ન્યાસરે. મહારી૦ ૧૫૪

તેજપાલ છે માળનો તન,
 અખંડ કીધો સોલંકી કેરો વંશરે. મહારી૦ ૧૫૫
 ચિત્ત ચાહીને ચરણ સહામા ધસે,
 'નકકી તેજપાલને પુત્ર થાશેરે.' મહારી૦ ૧૫૬
 મોઢ બ્રાહ્મણે અનુભવ લીધો,
 માના પારે આવીને વાસ કીધોરે. મહારી૦ ૧૫૭
 માને પારે મેં પ્રેમરસ પીધો,
 ગરબો બાણુંની સાલમાં કીધોરે. મહારી૦ ૧૫૮
 પૂરી પ્રીતે માનો ગરબો ગાળે સર્વ,
 ગરબો જોડયો મેં ભૂમોલ માંહીરે. મહારી૦ ૧૫૯
 દયારામ માળના ગુણ ગાય,
 તહારા હાથની હમેશ શિર છાયરે. મહારી૦ ૧૬૦
 માતા બહુચરા! ભવાની તું માય,
 દુઠ્ઠો એકસો ને તું પૂરી થાયરે. મહારી૦ ૧૬૧
 માળ પુરૂષનું પીયર બહાવે,
 મહા દુઃખીયાનાં દુઃખાં સમાવેરે. મહારી૦ ૧૬૨
 માળ ! વર્ણન તહમારું નવ થાય,
 કરજો કરજણા સર્વ સુખ માંયરે. મહારી૦ ૧૬૩
 નમે કર જોડીને સહુ બાળ,
 તેં તો કર્યા સેવકને ન્યાલરે. મહારી૦ ૧૬૪
 જોણે દર્શન કર્યાં આવી ત્યાંય,
 તહેનાં સર્વ સંકટ કર્યાં માયરે. મહારી૦ ૧૬૫

*

*

(૩)

*

*

એક ભૂમોલનો વિષ્ર કહેવાય,
 હતો વૃદ્ધ એ મહોટો અન્યાયરે. મહારી૦ ૧૬૬

વંશ રાખવાને નહોતું કોઈ સાર,
 ઘણા દુઃખે કયો મન વિચારે. મહારી૦ ૧૬૭
 ‘બાઈ બહુચરાને જઈને નિહાળું’,
 ‘માને પારે જઈ દેહ મારો ગાળુ રે.’ મહારી૦ ૧૬૮
 બેઠો લાંઘણુ કરવાને સાર,
 ત્હેને લાંઘણુ થઈ દસ બારે. મહારી૦ ૧૬૯
 માએ સ્વપ્ન આપ્યું એને બારી,
 ‘ઘેર જાને ગર્ભ રહેશે તુજ નારીરે.’ મહારી૦ ૧૭૦
 પુત્ર થયો એને માજીને પ્રતાપ,
 આખા દેશમાં માજીનું થાય નામરે. મહારી૦ ૧૭૧

* * (૪) *

આંખો આંધળો માજીને દરબાર,
 ઘણી લાંઘણુ થઈ છે ત્હેને ઠારે. મહારી૦ ૧૭૨
 પડળ ઉઘડયાં ને આંખો થઈ સારી,
 ઉઠી માજીને ચરણે લાગ્યો જઈરે. મહારી૦ ૧૭૩

* * (૫) *

અખંડ રાજ રહેજો ગાયકવાડ તાણું,
 કરી પ્રણામ ઉદ્ધાસ મન આણુંરે. મહારી૦ ૧૭૪
 કડી પાટણનું રાજ કરે ત્યાંય,
 થયું દદ તે ન એમને રૂઝાયરે. મહારી૦ ૧૭૫
 આવી એમને લોકોએ ફીધું ત્યાંય,
 ‘રાખો બહુચરમા તણી ઉપમાયરે.’ મહારી ૧૭૬
 રાખી બાધા દિવસ આઠ ફેરી,
 સાડું કયું માજીએ નજર ફેરીરે. મહારી૦ ૧૭૭
 થયા હોંશિયાર દુઃખ ગયું જ્યારે,
 માનું દહેડું કરાવવા માંડ્યું ત્યારેરે. મહારી૦ ૧૭૮

તળાવ ખોદાવવા માંડ્યું ચોફેર,
 માજી મસત્ર થયાં લાવી મહેરરે મહારીં ૧૭૯
 ચોફેર ધર્મશાળા કરી ત્યાંય,
 વાગે ચોઘડીયાં દેવળ માંયરે. મહારીં ૧૮૦
 ખચ્ચાં રૂપીયા લાખ બે ચાર,
 માનસરોવર ખંધાવ્યું પુઠે સારરે. મહારીં ૧૮૧
 ઘણું રહેલો રાજ ગાયકવાડ કેરું,
 એવી રીતે પૂર્ણ કયું દહેરુંરે. મહારીં ૧૮૨
 વિષ દયાંરામ વર્ણવી ગુણ ગાય,
 માત બહુચરાનો સેવક કહેવાયરે. મહારીં ૧૮૩

—૪૪—

૨ હેમા હઠીનો ગરબો.

કલિયુગનો પરબો કહું હો બહુચરી, સાંભળજો સત્ય વાણુ,
 મેં જેવું નજરે લહું હો બં તેવું કરું છું વખાણુ. ૧
 ગૂજરાત ખંડનું બેસાણું હો બં રાહર અમદાવાદ ગામ,
 રાજ ટોપીવાળા તાણું હો બં જિન તાણાં બહુ ધામ. ૨
 હેમા, હઠીભાઈ બે જણા હો બં નગરશેઠ બહુ દામ,
 સંઘ કહાડ્યો તારંગા તણો હો બં નવખંડ માંહે નામ. ૩
 સંવત્ અઢાર નવાણુવો હો બં શુદ્ધ પંચમી માઘ માસ,
 મુહૂર્ત કરી ડેરા તાણીયા હો બં ગામ બહાર કીધો વાસ. ૪
 દેશોમાં કંકોત્રી લખી હો બં મળ્યો તે સંઘ અપાર,
 હાથી, ઘોડા ને પાલખી હો બં ગાડીઓ રથ પર સ્વાર. ૫
 રાણુગાર ભયાં શોભે ઘણું હો બં સોનું રૂપું ને જડાવ,
 પહેરી ઓઢીને નીસર્યા હો બં એક એકથી ઉમરાવ. ૬

સાહેબને અરજી કરી હો બં વાળાં લીધાં છત્રીસ,
 પલટણુ લીધી પ્રેમશું હો બં વળાઉં હજાર બત્રીસ. ૭
 અનેક વસ્તુ લેઈ વાણીયા હો બં બેઠા કરીને બજાર,
 લાલ અલાલ જાણ્યા નહિ હો બં ખર્ચે દ્રવ્ય અપાર. ૮
 ગણિકાઓ માંહી નાચતી હો બં કરે બહુ રંગરાગ,
 જગત્ જોઈ જોઈ રાચતું હો બં વખાણુ કરે મહાભાગ. ૯
 સુખી, દુઃખી કોઈ સંઘમાં હો બં લીધા વૈદ્ય ડાકટર,
 કાળ નથી કોઈના હાથમાં હો બં પાંચે પહેર્યાં બખતર! ૧૦
 જેવું થનાર તેવું થયું હો બં તેવા થયા શકુન,
 ગામો તે ગામ વાસો વસ્યા હો બં ભાવે તેવાં ભોજન. ૧૧
 નિશાન સોનેરી તણાં હો બં ઠામો તે ઠામ કરે ન્યાત,
 દહાણાં આપે કાંસા તણાં હો બં જ્યાં હોય પોતાની જાત. ૧૨
 સંઘમાં દુંડી ફેરવે હો બં ભૂખ્યું તરસ્યું ન રહે કોઈ,
 કોઈથી ન થાય તેવું ક્યું હો બં નામ ચારે જગ હોય. ૧૩
 શ્રીપૂજ્ય બેઠા પાલખી હો બં બની ઠનીને સ્વસ્થ,
 ગોરજ સાથે છે સુખી હો બં તપેશ્વરી સમસ્ત. ૧૪
 સ્મરીને સંઘ ચાલતો હો બં આદિત્યનાથ અર્ધંત,
 તારંગા સુધી આવીયા હો બં મુખે પરિક્રમણું ભણુંત. ૧૫
 લોક જોઈ વિસ્મય થયું હો બં ઇન્દ્ર તણો વૈભવ.
 મોહ ભયું સાથે ગયું હો બં કર્મ તણો સંયોગ. ૧૬
 આદિત્યનાથ પૂજા કરી હો બં નોકાર ગણે એક ધામ,
 કેસર ચહડે પ્યાલા ભરી હો બં રમે જમે પકવાન. ૧૭
 મન ઇચ્છા પૂરી થઈ હો બં ગર્વ ધરે અતુલ્ય,
 શ્રીપૂજ્યને જઈ પછીયું હો બં ભવિષ્યે પાડી ભૂલ. ૧૮
 યતિએ ગતિ મતિ ફેરવી હો બં 'સાંભળો હેમા હઠીભાઈ,
 'સાથે અમે મહોટા કવિ હો બં સર્વથી બુદ્ધિ સવાઈ. ૧૯

‘પ્રેમે પૂછો અમને સહી હો બં આતુ’ કરો પ્રયાણ.
 ‘બીજાને નહિ માનીએ હો બં કેસર પ્રભુને વખાણ. ૨૦
 ‘આપણા માર્ગ કહ્યા ઘણા હો બં દયાથી પાળીએ જીવ,
 ‘બીજાં દેવળ અસુરો તણાં હો બં વિજય, શક્તિને શિવ. ૨૧
 ‘કેસર પ્રભુને ચહડાવીએ હો બં કુમકુમનું નહિ કામ,
 ‘લોકોને ક્યાં અથડાવીએ હો બં ચાલો શંખેશ્વર ધામ.’ ૨૨
 એક મતિના શ્રાવકો હો બં માન્યું યતિનું વચન,
 ચાલ્યા છે ત્યાંથી પાધરા હો બં પાલનપુર સહુજન. ૨૩
 આરામુરીએ વિચારીયું હો બં ‘મહેને માને નહિ કોઈ,’
 દુષ્ટને દંડવા ધારીયું હો બં ફરી કુબુદ્ધિ ન હોય. ૨૪
 ‘મુજ વડે મહોટા થયા હો બં મુજ વિના રહે રાંક,
 ‘મહારા દર્શન વિના ગયા હો બં એના તે કર્મના વાંક.’ ૨૫
 દેવીએ દિલમાં દયા કરી હો બં ‘એ છે મૂર્ખ અજાણુ’,
 રાણાના ઘટમાં ઉતરી હો બં મેલ્યો કાસદ દે જાણુ. ૨૬
 ‘દર્શન કરો અંબા તણાં હો બં હુકમ થયો છે આપ,
 ‘સંઘ સુખી થાશે ઘણો હો બં રહેશે તહમારી લાજ.’ ૨૭
 મગનભાઈએ નિશ્ચય કર્યો હો બં ‘જાઉ અંબા એ જાણુ’
 ગાડી પોતાની પાધરી હો બં કરી તે માર્ગ પ્રયાણ. ૨૮
 તે સાથે ત્રીસ ગાડીઓ ગઈ હો બં માજીએ કીધી મહેર,
 રાજરિદ્ધે યાત્રા કરી હો બં કુશળ ક્ષેમ આવ્યા ઘેર. ૨૯
 અભિમાને થયા આંધળા હો બં હુકમ માજીને કર્યો લોપ,
 છળ ભર્યા પાપી ગયા હો બં ચંડી ભરાણી કોપ. ૩૦
 ચોસઠ યોગિની તેડી કહ્યું હો બં ‘ખડ્ગ, ખખ્ખર લ્યો હાથ,
 ‘શ્રાવકના સંઘને ખાઓ સહી હો બં ભેરવ લેજો સાથ. ૩૧
 ‘હેમા, હઠીભાઈને મૂકજો હો બં જીએ તે સંઘનો ઢંગ,
 ‘એક મેરાથી કુંકળે હો બં નવ રહે કોઈનો રંગ. ૩૨

'કુમકુમ એમને વહાલું' નથી હો જાન સર્વે પાળે છે શોક.
 'કેસરીયા લાડા કર્યા' હો જાન ગાય જગતનાં લોક.' ૩૩
 શિર વચન લઈ યોગિની હો જાન ચાલી તે સંઘ મોઝાર.
 વન્દન કરી સહુ યોગિની હો જાન કંપ્યો છે સંઘ અપાર. ૩૪
 ખાઈ પીને આ મુઠ રહ્યું હો જાન નિશા વિષે નીરાંત,
 અણચિન્તવ્યો ભડકો થયો હો જાન ધાડાવી મન બ્રાન્ત. ૩૫
 ઉઠ્યા વગાડે શસ્ત્ર લઈ હો જાન પડી તે સંઘમાં બ્રમ,
 ખેડ્યાં તેમને ખાઈ ગઈ હો જાન અંખા તણો હુકમ. ૩૬
 શકિત, યતિઓને ખાઈ ગઈ હો જાન જોણે આપી એવી બુદ્ધ.
 રોગ પેડો બધા સંઘમાં હો જાન નવ રહી કોઈને શુદ્ધ. ૩૭
 બિટ્ટા, મૂત્ર નાખે ઘણું હો જાન પાણી પોકારે મુખ,
 માતા, પિતા, પતિ, પુત્રનું હો જાન કેમ જોયું જાય દુઃખ? ૩૮
 કાંધેર પીએ છે યોગિની હો જાન કાળજી કરડી ખાય,
 નાકું તે લોક હવે કોઈ ધણી હો જાન કોણુ કરે હવે સહાય? ૩૯
 ઠામો તે ઠામ મુકદાં પડ્યાં હો જાન જાળવા ન રહ્યું કોઈ,
 અન્નપાણી વિના અથડે હો જાન બહુ હેરાનગતિ થાય. ૪૦
 ઝાડ તળે ઉભા રહે હો જાન ભાગી પડે ત્હેની ડાળ,
 ડેરા ગાડી મુની પડી હો જાન મનમાં મહોટી ફાળ. ૪૧
 ગામમાં પેસવા જાય છે હો જાન કહાડી મૂકે તત્કાળ,
 દુર્વાસા પુકે થઈ હો જાન જેમ ચક્ર તણી જવાળ. ૪૨
 જ્યાં જાય સઘનું માનવી હો જાન ત્યાં પેસી જાય રોગ,
 આવકનું સગી થશે હો જાન ત્હેના તે કર્મના વાંક. ૪૩
 હેમા હઠી મુખથી કહે હો જાન 'અમને રાખ્યા કેમ માય,
 'મુઆલલા આ દુઃખથી હો જાન વાત જગતમાં થાય.' ૪૪
 સઘ તણો ભંગ થયો હો જાન સંઘ તે રંગમાં રોળ,
 અચ્યું એટલું અમદાવાદ ગયું હો જાન આહેબે વાસી પોળ.

ગામમાં પેસવા દીધા નહિ હો બં કરે અનેક ઉપાય.
 માતાની નિન્દા જે કરે હો બં ત્હેની એવી ગતિ થાય. ૪૬
 નાકે લીટી પછી તાણીયા હો બં બાધાઓ રાખી સમસ્ત,
 'આરાસુરીએ ગયા પછી હો બં પાઘડી બાંધવી સ્વસ્થ.
 'પારે આવીશું પ્રેમશું હો બં કરીશું હોમ હવન,
 'લેટ ધરીશું ભાવથી હો બં કરો હવે સહુ શાન્ત. ૪૮
 'મહેર કરો ઘણી થઈ હો બં માફ કરો મહંભાય.
 'પૃથ્વી કરો અમૃત તણી હો બં સર્વ તે સુખીયાં થાય.'
 પરચો દેખાડી પાપીને હો બં પ્રસન્ન થયાં વરદાય.
 પોતાનો યોગ કરી સ્થાપીયો હો બં 'કૃપા કરો મહંભાય.'
 ઠામો તે ઠામ રથ કહાડીયા હો બં કરીયાં હોમ હવન,
 સંઘ કહાડયો અંબા તણો હો બં દીધાં વધામણાં અનન્ત.
 ગરબા, માંડવી કહાડી ઘણી હો બં મંગળ ગાય નરનાર,
 ધન્ય સકળ ભુવન તણી હો બં ત્હારો સકળ સંસાર. પર
 ધરતી ધ્રુજ તારા ખર્ચા હો બં પુંછડીયા ઉગ્યાય.
 શરણે ત્હમારે આવીયા હો બં ઉગારો મહંભાય. !૫૩
 આ કથા અંબાના ચરિત્રની હો બં સાંભળજો સત્ય જાણુ,
 નિશ્ચય કર્યું સહુ મનથી હો બં દેવી ચરિત્ર વખાણુ. ૫૪
 યદુરામ કર જોડી કહે હો બં આરાસુરીનો દાસ,
 ગરબો ગાયનેશિજે સાંભળે હો બં અંબામા પૂરે આશ. ૫૫

૩ હેમા હઠીનો ગરબો-૨ જો.

બળ્યો હુંઠીયા ત્હારો ઢંગ, દેવી ! તેં તો રાખ્યો રંગ.
 બધા સંઘમાં પાડ્યો ભંગ, દેવી ! તેં તો રાખ્યો રંગ. (ટેક)
 ન હોતી ગોરજ ત્હને ગમ, દેવી ! તેં તો રાખ્યો રંગ,
 દેવી ! તેં તો રાખ્યો રંગ, અંબા ! તેં તો રાખ્યો રંગ. બં

એક કહે 'માતાજી જઈએ' બીજે આજ્ઞા દોપી,
 મગન કહે 'માતાજી જઈએ' હેમે આજ્ઞા દોપી,
 હઠી કહે 'તારંગે જઈએ' (૨) પછી દેવી કોપી. બં
 પાલનપુરમાં આવીયાને, એકે મરડયું અંગ,
 હેમો કહે છે હઠીને 'હવે, કદી ન કહાડું સઘ.' બં
 સિદ્ધપુરમાં આવીયાને, કરવા માંડ્યો ધર્મ,
 મનુષ્ય હતું તે મરવા બેઠું, આવી પહોચ્યું કર્મ. બં
 ઉંઝામાં તો આવીયાને, અંબા બીરાજે આપ,
 'અદ્યા વાણીયા ! નાસી જાજે, આવી પહોચ્યું પાપ.' બં
 દાહિએ આવી દોટ્યો દીધીને, ઉતર્યા વડલા હેઠ,
 મનુષ્ય હતું તે મરી ગયું, પછી ખખર પૂછે શેઠ. બં
 મહેસાણાનું મહાજન મહોડું, મળવા કારણ જાય,
 હેમો પૂછે હઠીને હવે, 'શો કરવો ઉપાય ? બં
 કવોલો કરગરવા લાગ્યા, 'અંબાને આરાધું,'
 હેમો કહે હઠીને હવે, બાળા મંત્ર સાધું' બં
 અડાલજમાં આવીયા, અંબા બીરાજે પોતે,
 વાવમાં ઉતરી દર્શન કરીયાં, દીવા બળે છે જ્યોતે. બં
 હેમે ચોઢી ચુંદડી, હઠીએ પહેરી ચુડી,
 એમ કરીને ઘેર ગઈ છે. હેમા હઠીની જોડી. બં

૪ પતાઈ રાવળનો ગરબો.

પૂજું ગણપતિના પાય (૨) પૂજું અંબિકાની પાવડીરે,
 સેવું સંખલપુર માત (૨) કૃપા કરો મુજ માવડીરે. ૧
 ચતુર દેશ ચાંપાનેર (૨) વસે કૃષ્ણાનિધિ કાલિકારે,
 કીધો તરણાનો મેર (૨) બહુ ગુણનિધિ બાલિકારે. ૨

ઉપજાવી બધી સૃષ્ટ (૨) પવન પાણી પેદા કર્યાંરે,
 કીધો વૃષાનો વૃષ્ટ (૨) ધન, ધાન્ય ધરણી ધારીયાંરે. ૩
 નદી, પવન ને પહાડ (૨) મહીમંડળ ને માનવીરે,
 જાત જાતનાં મા આડ (૨) દેવ, ઋષિ ને દાનવીરે. ૪
 પાવાગઢનો પ્રતાપ (૨) વિન્ધ્ય જાણી વાસો વસ્યાંરે,
 આઘશક્તિ અનુપ (૨) ધર્મસૌકથી આવી ધસ્યાંરે. ૫
 પતાઈ રાવળ પ્રચંડ (૨) ધર્મ રાજ કરે તે ધણીરે,
 જેના દેશમાં નહિ દંડ (૨) કૃપા કાલિકાની છે ધણીરે. ૬
 નવરાત્રી કેરી રાત્ર (૨) રમે ચોસઠ ચોગિનીરે,
 માએ વિચાર્યું છે મન (૨) ભોગ જોવાને ભોગનીરે. ૭
 મંગળ માનિનીઓ ગાય (૨) ગરબે રમે સો ગામનીરે,
 થેઈકાર થેઈકાર થાય (૨) નારાયણીના નામનીરે. ૮
 સજ્યા સોળે શણગાર, (૨) ચરણાં, ચોળી ને ચુંદડીરે,
 કડે મુકતાફળના હાર (૨) ફેર ફેરે છે મા કુંદડીરે. ૯
 લહેમાં કાલિકાજી માત (૨) ગરબે રમવાને આવીયાંરે,
 વાણી વેદમાં વિખ્યાત (૨) રૂપ લક્ષ રવિ લાવીયાંરે. ૧૦
 જાણે કોટિ ઉગ્યા ભાણુ (૨) કળા સોળેથી શ્યામિનીરે,
 મુખે શાં કડું વખાણુ (૨) ભજે માત એવી ભામિનીરે. ૧૧
 થઈ પતાઈને જાણુ (૨) રૂપ જોવાને કારણેરે,
 વાગ્યાં મોહનાં તે બાણુ (૨) ધીરજ નવ રહી ધારણેરે. ૧૨
 આવ્યાં ઉમીયા ને ઈશ (૨) કાલિકા જોવા કારણેરે,
 કમળા ને જગદીશ (૨) વિજય જય માને વારણેરે. ૧૩
 લહે બ્રહ્મા ન ભેદ (૨) નારદ નાચે છે નૃત્યમારે,
 વાણી વખાણુ છે વેદ (૨) મુણે સનકાદિક સર્તમંરે. ૧૪
 દેવ તેત્રીસ કોડ (૨) ઈન્દ્ર ઉતારે છે આર્તિરે,
 કૃષ્ણ રહ્યા કર જોડ (૨) ભાવ દેખાડે છે ભાવથીરે. ૧૫

મહાપૂજા મધ્યરાત્ર (૨) મંદિર આવી સહુ માનિનીરે,
 તહેમાં કાલિકાજી માત (૨) સુરલોક કેરી શ્યામિનીરે. ૧૬
 પતાઈ રાવળનું પાપ (૨) કામીએ લીધો છે કેડલોરે,
 અંબા એકલાં છે આપ (૨) ઝાડ્યો છળ કરીને છેડલોરે. ૧૭
 માજી થયાં છે પ્રસન્ન (૨) 'માગ, માગ,' મુખથી કહુરે,
 દેવીએ દીધું દર્શન (૨) લક્ષણુહીને તે નવ લહુરે. ૧૮
 બોડ્યો પતાઈ ત્યાં પેર (૨) 'મંદિર આવોજી માહરેરે,'
 'ચાલો ચાલો આપણુ ઘેર (૨) વશવર્તી હું તાહરેરે.' ૧૯
 શક્તિએ દીધો ત્યાં શાપ (૨) 'મૂર્ખ ! મેલ છેડો માહરેરે,
 'પાંચે પ્રકટયાં તહારાં પાપ, (૨) પ્રાણુ, પાવા જશે તાહરેરે.' ૨૦
 કર્યો કાલિકાએ કોપ (૨) 'વિભવ તહારો સર્વ વહોરે,'
 આપ થયાં છે લોપ (૨) જખ મારી રાજ રહોરે. ૨૧
 મુખો સાહેબ મુલતાન (૨) ચાર લક્ષ ઘોડે ચડાયોરે,
 ઉતારવા મહીપતિનું માન (૨) આવી પાવા તે ગઢ અડાયોરે. ૨૨
 અદકી કીધી છે આંચ (૨) મુલતાને શેર આધીયોરે,
 પૂરાં વર્ષ થયાં પાંચ, (૨) વઢતાં તે વંરી વાધીયારે. ૨૩
 ખુટયાં નવાણેનાં નીર (૨) અન્ન થયાં છે મા લોપમારે,
 ધારણુ નવ રહી ધીર (૨) હુખ્યો કાલિકાના કોપમારે. ૨૪
 શૂરો સાળો સરદાર (૨) તહેને છળ કરી દ્રોડીયોરે,
 જઈ કર્યો જુહાર (૨) બુદ્ધિહીન થયો તે વહોરે. ૨૫
 પ્રીત પાદશાહશું કીધ (૨) વેર કીધું વિશેકમારે,
 'પતાઈ રાવળની રિદ્ધ (૨) જઈ આપું પણ એકમારે. ૨૬
 'માર્ગ ચાલો મહારી સાથ (૨) દેશ જાણે કે દંડીઓરે,'
 કોલ દીધો છે હાથ (૨) લશ્કર ચડાવ્યું બંડીયોરે. ૨૭
 હૃદય સંગાથે રીસ (૨) મુખે વચન ભાખીયારે,
 મોતી મણુ દસ વીસ (૨) ભુંડે ભરડાવી નાંખીયારે. ૨૮

નવસેં નવાણું તહેની નાર (૨) રૂડી રતનાવલ રાણીઓરે,
 મારી નાખી છે દરબાર (૨) ચોવનવન્તી તે નવ જાણીયોરે. ૨૯
 પ્રીછયો પતાઈ ત્યાં પેર (૨) કોપ કલિકાનો જાણીયોરે,
 વેરી આવ્યો છે ઘેર (૨) પરવશ પડ્યો પ્રાણીયોરે. ૩૦
 પુલ પાટવીને પાંચ (૨) રાજખીજ રણુ રોળીયારે,
 ખીજ પુલ તો અનેક (૨) ચાંચડવત્ ગણીને ચોળીયારે. ૩૧
 દેશવટ દીધો દરબાર (૨) હસ્તી ઘોડા સર્વે લુટીયારે,
 ભારે ભૂપતિ ભંડાર (૨) સર્વ ખજાના તે ખુટીયારે. ૩૨
 ગયો શકિતને શરણુ (૨) પાવાગઢ કેરો રાજ્યોરે,
 કંઠણુ સાંભળાવ્યું છે કર્ણુ (૨) 'મૂર્ખ! મનમાં ન લાજીઓરે?' ૩૩
 'મતિ થઈતી મહારી મૂઢ (૨) મેં તો ઓળખ્યાં નહિ નામનારે,
 'તહારાં પરાક્રમ પ્રોઢ (૨) પૂરો મન કેરી કામનારે.' ૩૪
 માએ આપ્યું છે વરદાન (૨) અનામીષ કરીને સ્થાપીયોરે,
 આવે વૈકુંઠ વિમાન (૨) સુખ સાગરને આપીયોરે. ૩૫
 સાળો શૂરો સરદાર (૨) નરપતિ તેને નડ્યોરે,
 સામંત સોળ હજાર (૨) પૃથ્વી પાડીને પોતે પડ્યોરે. ૩૬
 થઈ પતાઈની હાર (૨) કીધી ઝમર તળાવડીરે,
 સામંત સોળ હજાર (૨) મૂઢ મારી નાખ્યા માવડીરે. ૩૭
 ઉત્પત્તિ કલિકાની ગાય (૨) જે કોઈ શિખેને સાંભળેરે,
 કરે નારાયણી સહાય (૨) સુખ, સંપત્તિ આવી મળેરે. ૩૮
 ઘણી લક્ષ્મી, ગૃહ-સૂત્ર (૨) કરે કામ શુભ કારણારે,
 વાંઝીયાને આપે પુત્ર (૨) પ્રીતે બંધાવે પારણારે. ૩૯
 મૂઢ કવિતા ગાય (૨) નિધિ પામે રંક રાજ્યોરે,
 ભાવટ ભવ તણી જાય (૨) પુનઃ સ્વર્ગમાં ગાજીયોરે. ૪૦
 બહેરાં સાંભળે તે કર્ણુ, (૨) મરતાં જીવે તે માંદલાંરે,
 ચાલે ખોડા તે ચરણુ (૨) આંખે દેખે છે આંધળારે. ૪૧

રોગીઓના ટાળે રોગ (૨) સુખસાગરની સારિકારે,
પામે ભાવતા મન ભોગ (૨) કૃપા કરે માન કલિકારે. ૪૨
શામળ ભટ્ટ શ્રીગોડ (૨) પિતા પુરુષોત્તમજી તણોરે,
ગરબો ગાય કર જોડ (૨) યશ મહિમા માનો ઘણોરે. ૪૩

૫ અનસૂયાનો ગરબો.

(ઓ મા ! પહેલા ચોવડી ની રાત-એ ગાડ)

આવો આનંદ આજેરે, ગાયત્રીના ગુણ ગાવા,
નવરાત્રી છે નિર્મળરે, ચરણ રજ દયો લહાવા:

મહંમાયાનો મહીમારે, સરોવર-માન તણો,
હૃદય-કમળ કળામારે, ભર્યો મન ભાવ ઘણો. ૧

માનુ મન સાગર છે રે, દૂધતો દયા દરીયો,
કરુણા જેને કીધીરે, સાગર સુખમાં ઝરીયો:

કથા ત્હેની કહું છું રે, ધ્યાન્યા જન જે માને,
સમર્થ થઈ બેઠારે, પૂર્ણ-પદ પયપાને. ૨

રેવાજીને તીરેરે, ઓર સંગમ પાસે,
ઋષિ અગ્નિનો આશ્રમરે, વૈકુંઠ શોભા છે:

અનસૂયા ત્યાં નારીરે, દેવી જેવી મહંમાયા.
તપ ત્હેનું ત્યાં જોઈનેરે, ઋષિ દેવે ગુણ ગાયા. ૩

કીર્તિ ત્હેની ત્યાં સુણનારે, બ્રહ્મા, હરિ, હર જેવા,
પ્રપંચ કરીનેરે, ગયા ત્હેનું તપ ખોવા:

સન્યાસીને વેષેરે, અભ્યાગત થઈ એવા,

એને બાણે જઈનેરે, બોલ્યા 'મિશ્નં દેહિ.' ૪

અનસૂયાએ આવીરે, આપ્યું આસન આણી,
બેસીને ઘરમ રે, ગયાં ભુક્તિ બાણી;

કહ્યું સ્વામીને સાચુંરે, ‘અતિથિ એ આવ્યા છે,
 ‘આજ્ઞા શી કરોછોરે, ફજેતીના ફાવ્યા છે.’ ૫
 ત્રદિ અત્રિ પછી બોલ્યારે, ‘ઈચ્છા એમની: ઉચરે,
 ‘આપો આહાર એમનેરે, જેથી સાચો ધર્મ તરે;
 ‘સતી છો સમર્થ શુંરે, વિચારો છો મન વિષે ?
 ‘સાચામાં તો સાચુંરે, કપટમાં તો કપટ દીસે.’ ૬
 અનસૂયાજી ત્યાંથીરે, આવ્યાં અતિથિ પાસે,
 અન્ન આગળ મૂક્યુંરે, ‘જમો તહમે સન્યાસ:’
 ત્યારે દેવ એ બોલ્યારે, ‘અન્ન અમે નવ જમીએ,
 ‘દુધ દેહ અમારોરે, પય પીવા રમીએ.’ ૭
 અનસૂયાએ ઉઠીરે, દુધ આણ્યું પેનું.
 ધૂણે શિપ સન્યાસીરે, ‘માત વિના પય કોનું ?
 ‘પશુનું તો પશુનેરે, માણસનું તો માણસને,
 ‘નજરે પડ્યું ન ખપેરે, અમારા તો તનને.’ ૮
 ત્યારે સહમજ્યાં એ સાચુંરે, સતી સમર્થ ધરણી,
 જલ હાથમાં લીધુંરે, ધર્યું ધ્યાન તપકરણી;
 અંજલિ જહાં અપીરે, થયાં શિશુ ત્રણે તહાં,
 બાળક માસ બેનારે, રૂવે ત્રણે ઉહાં ઉહાં. ૯
 ઉર આગળ લીધારે, ધવરાવ્યા ધાઈ,
 હરિ, હર, બ્રહ્માનેરે, બુલાવે છે ગુણ ગાઈ;
 ઉમા, લક્ષ્મી, સાવિત્રીરે, કરે શોધ સ્વામિની,
 અનસૂયા ત્યાં દીઠીરે, પોતાની ત્યાં દામિની. ૧૦
 અનસૂયાએ આદરે, દીધો દર્શન પામી,
 ‘મા ! મેં દીઠો અચંબોરે, શોધો છો તહમે સ્વામી:’
 દેવીઓ એમ કહે છેરે, ‘કોતુક આ તો નિરખ્યું,
 ‘સુત ત્રણ તહમારેરે, જોઈને જગત્ હરખ્યું.’ ૧૧

એમ કહીને તે ઉઠ્યાંરે, પારણાની પાસે ગયાં,
 બાળક બળ દેખીરે, જાણી તણે મોહી રહ્યાં;
 ઉમીયાજી કહે છે રે, 'રૂપ આ તો છે સાચું,
 'ઓળખાણા નહિ એરે, નથી ત્હાડું તપ કાચું.' ૧૨
 ઋષિ અત્રિએ આવીરે, કહ્યું નિજ નારીને,
 'આપો પુરૂષ એમનારે, પ્રભુ પ્રીતિ ધારીને;
 પુત્ર પારણે રાખીરે, ઉઠ્યા દેવ તણે સહી,
 'આ સુત અમ સરખારે,' ગયા દેવ તણે કહી. ૧૩
 બ્રહ્મદેવને ઠામેરે, ઋષિ ચન્દ્રમા આવ્યા,
 દત્તદેવ નારાયણરે, ગુણે કરી ગુરૂ ગાયા:
 દુર્વાસા એ શંકરરે, તે ધનવન્તર જાણે,
 પયપાન કર્યાંથીરે, મહાપદને માણે. ૧૪

૬ શંકર સ્વામીનું આખ્યાન.

(ગગ ઉપરનો.)

મહિમા વળી માનોરે, ગાવા મ્હાડું મન હરખે,
 આઈ આપે અતિ સુખરે, અમૃત નથને નિરખે;
 કથા બીજી કહું છું રે, જેમાં ગુરૂજ્ઞાન ઘણું,
 આખ્યાન છે અદ્ભુતરે, આ શંકરસ્વામી તાણું. ૧
 દેશ દ્રવિડ દયાળુરે, ગામ ગુણવન્ત ગજે,
 ત્હેમાં વિગ્ર વસે છેરે, ભવાનીને ભાવે ભજે;
 પુત્ર એક અનુપમરે, નારી નિર્મળ લલિતા,
 જુઝિાનું છે જોડું રે, જેવાં સાગર સરિતા. ૨
 ગામથી કોપ આજું રે, દેવળ એક દેવી તણું,
 મૂર્તિ મહા સુન્દરરે, જેમાં તત્ત્વ તેજ ઘણું;

નામ નંદા ભવાનીરે, ભજ્યા થકી ભવ ટાળે,
પ્રકટ એમ પોતેરે, જ્યોતે જ્યોત અજવાળે. ૩

ત્હેની પૂજા કારણેરે, વળી વિપ્ર એ આવે,
દધિ, દુધ, ફલાદિકરે, પૂજા પ્રકટ લાભે:
દુધ શેષ વધારીરે, લાવે સુતને સાડ,
પીએ પુત્ર પ્રસાદીરે, થનાડ છે હિતકાડ. ૪

પુત્ર પીને પુછે છેરે, ' માતા પીને આપે છે ?
તાત કહે છે ' હા ભાઈરે, તહારાં કળ કાપે છે; '
મુતે સાચું માન્યું છેરે, માજી નિત્ય દુધ પીએ,
મોકલે મુજ સાડરે, સહમજી એમ શેષ લીએ. ૫

એમ કરતાં ઘણા દિનરે, ગયા દેવી-સેવામાં,
પરગામ જવાનુરે, વિપ્રને એવામાં;
નર નારીને કહે છેરે, ' જવું પરગામ પડે,
' મહામાયાનું પૂજનરે, કરે કોણ દુધ વડે ? ' ૬

નારી કહે છે નિશ્ચિંતેરે, ' પધારો પ્રભુ ! પ્રેમે,
' પુત્ર કરશે તહારોરે, પૂજા નિર્માણ, નિયમે; '
દેવી ધ્યાન ધરીનેરે, વિપ્ર ગયો વિશ્વાસી,
કરશે મુત સાચુરે, અકકલ અંતર ભાસી. ૭

રાત ગઈ ઘર ધંધેરે, વાયું બીજે દિન બહાણું,
મુતને સહુ સોંચુરે, પૂજાપાત્ર તરભાણું:
દુધ, ધૂપ ને દીવારેં, ફુલમાંહી ફેફળ છે,
પુત્ર પ્રેમશું ચાહ્યોરે, પૂજની તો આ પળ છે. ૮

માને મન્દિર આવીરે, બોલ્યો ' જય જય ' વાણી,
ભેટ્યો ભાવે ભવાનીરે, ચરણ શિષ શું માણી;
પૂજા પૂર્ણ ફીધીરે, યથાવિધિ વેદ વડે,
પામ્યો આનંદ અંતરે, એમાં કેમ ચૂક પડે ? ૯

નૈવેદ્ય લઇનેરે, નજર ધર્યું પય પાવા,
દુધ ખ્યાલામાં પૂરીરે, બેઠો માના ગુણ ગાવા;
એમ કરતાં ઘટિકારે, ગઈ કોણ દુધ પીએ ?
જાણતો નથી જાણકરે, ધરીને પાછું લીએ. ૧૦

જાણે પીશે મા સાચુંરે, વધારી મહને આપશે,
પીધા વિના ન ચાલેરે, ભૂએ માને દુઃખ વ્યાપશે;
વાર વિશેષ થયાથીરે, જાણક બહુ ગભરાયો,
'દુધ છે મહારા ઘરનુંરે, બીજનું હું નથી લાગ્યો. ૧૧

'વાર કરવાનું કારણરે, કહો મુજને મુખથી.
'વાંક શો છે અમારોરે, પીતાં નથી શા દુઃખથી?
'પીઓ, નહિ તો હું પાડુંરે. દેહ મહારો દુઃખે કરી
એમ કહીને ત્યાં કરમારે, જાણકે તો લીધી છરી. ૧૨

જાણે ભોળી ભવાનીરે, 'બેટા ! લાવો દુધ પીઉં'
કર લાંબો કરીનેરે, ખાલું મુખમાંહી લીધું;
દુધ પીને તે ખાલુંરે, ઠાલું પાછું મા દે છે,
આશાએ મુત ઉભોરે, વચન કેવાં કહે છે. ૧૩

'પુત્ર પાત્રને પટકીરે, અટકી મુખ એમ બોલે,
'નિત્ય આપે વધારીરે, આજ મા તું શું ભૂલે !
'આઈ! આશાએ આવ્યોરે, આશ ભંગ કેમ કીધી?
'ભાગ મહારો ન આપ્યોરે, પ્રસાદી પોતે પીધી.' ૧૪

નયને પૂર પાણીરે, બોલે જાણક વાણી,
દેવી વાંકમાં આવીરે, શિશુ થકી શરમાણી;
પ્રેમ પૂર્ણ આવ્યોરે, પોતાને ચહડ્યો પાનો,
ઉર આગળ લીધોરે હૈયાને રાખ્યો છાનો. ૧૫

'દુધ તહાડું મેં પીધુંરે, મહાડું દુધ ધવરાવું,'
સ્તન આપ્યાં છે મુખમાંરે, ગુણ એના શા ગાઉં?

માના હૃદય-કમળમારે, સરોવર-માન વસે,
શારદા સંપૂર્ણરે, બાળકના તો મન વસે. ૧૬

જ્ઞાનસાગર પીધોરે, લખી શું લખે લેખે ?
એ તો રસ કોઈ ન્યારોરે, બ્રહ્માદિક શું દેખે ?
ઘેર બાળક પહોંચ્યોરે, શંકર રૂપ બની,
તાતે પુછ્યું ત્યાં આવીરે, વાણી જાણે મંત્રમણિ. ૧૭

આખ્યાન આ પૂરૂંરે, કથા સંક્ષેપે કહી,
સ્વામી શંકર પ્રકટ્યારે, વાણી જાણે ગંગા વહી:
મહિમા માનો ગાશેરે, થાશે સુખ સહુ જનને,
ધનવન્તર વાણીરે, માણી હ્યો પરમ પદને. ૧૮

૭ કાલિકાનો ગરબો.

(મા પાવા તે ગદથી ઉતર્યા—એ રાત)

જગદેવી યશ ગાઉં છું મહાકાળીરે,
જીવડાએ વસજે માત પાવાવાળીરે.

સેવક જાણી તાહરો મહાં શિર ઉપર ધરજે હાથ. પાવાં
હોંશ હેયામાં થાય છે મહાં ગુણ ગાવાનું છે મન. પાવાં
દયા કરો તમ દાસને મં તેથી થાય બુદ્ધિ પાવન. પાં
ગુણ ગંભીર છે તાહરા મં કહેતાં ન આવે પાર. પાં
બાળક બુદ્ધિ શું કહું મં જે હોય તહારો આધાર. પાં

નવતેરી નગરી વિષે મં ચ'પાવતી ચતુર સુજાણ. પાં
 રામ સરખું રાજ છે મં મહીં વસે અઢારે વર્ણ. પાં
 ત્યાં ચતુર નારીઓ અતિ ઘણી મં નિર્મળ છે જેનાં મન. પાં
 ગરબો જેલે ચોકમાં મં નવરાત્રિ કેરે દિન. પાં
 શણુગાર સર્વે શોભતા મં પહેરી હીરાગળ ચીર. પાં
 ગુણવન્તી ગરબો રમે મં રાખીને મનશું ધીર. પાં
 નાળીની ઝડીઓ પડે મં ત્યાં શોભા નૈતમ થાય. પાં
 કોકિલ શબ્દ સોહામણા મં નવરંગી નારી ગાય. પાં
 તે વેળા માતા આવીયાં મં વિજળીના સરખું રૂપ. પાં
 મુરજ સરખાં શોભતાં મં માએ ધાર્યું રૂપ અદ્ભુત. પાં
 રાણીઓ સર્વ ઝાંખી પડી મં છે તેજ તણો અંખાર. પાં
 રાણીઓ મનમાં એમ ધારે મં આ તે કો નવલી નાર? પાં
 રૂપ સ્વરૂપે આગળી મં જેની સોના સરખી કાય. પાં
 મધ્યરાત્ર રાણીઓ પરવરી મં જઈને વિનવીઓ રાય. પાં
 રાણીઓ રાય આગળ કહે મં 'સાંભળજે પ્રાણાધાર. પાં
 'એક રામા સુન્દર આવી છે મં જ્યાં આવનમો બજાર. પાં
 ' બત્રીસ લક્ષણ આગળી મં છે પદ્મિનીનો અવતાર. પાં
 ' તહેને જોઈ ત્રિભુવન મોહી રહે મં તે આગળ નહિ
 કો નાર.' પાં
 રાજને નારી ગમી મં વળી મુરજ થયો પ્રકાશ. પાં
 તે દિવસ ગયો અતિ દોહ્યો મં મનડામાં મોટી હામ. પાં
 વળી રાત પડી. દિન આથમ્યો મં ચોઘડીયાં ઠમકે બહાર. પાં

ઘેર ઘેરથી સહુ નીસર્યાં મં ગરબે રમવા સહુ નાર. પાં
 રંગ મર્યો સાહેલીમાં મં એવામાં આવ્યાં માત. પાં
 ત્યાં રાણીએ દાસી મોકલી મં રાય આગળ કહેવા વાત. પાં
 ત્યાંથી પતાઈ રાવળ ઉઠ્યો મં જોવાને નવલી નાર. પાં
 આવી નિરખી નયને ભરી મં વિષય વસ્યો અપાર. પાં
 નખશિખ મુઘી નિરખીયાં મં મૂછાંએ પડીઓ રાય. પાં
 રાજા રૂપે મોહી રહ્યો મં નારીશું લાગ્યો નેહ. પાં
 રમતાં રજની વહી ગઈ મં સહુ વાગ્યાં પોતાને ઘેર. પાં
 ત્યારે ચાલ્યાં માતા એકલાં મં પતાઈએ જાણી પેર. પાં
 પાપી પુઠે પરવર્યો મં માતાનો ઝાલ્યો હાથ. પાં
 'માગ, માગ મુખથી' કહ્યું મં એવું મુખથી જોલ્યાં માત. પાં
 'તહાઈ રૂપ વસ્યું' હૈયા વિષે મં હું રાખીશ મહારે ઘેર. પાં
 'ત્યાં મહેલ ચણાવું' માણેકના મં તેની કોઈ ન જાણે પેર. પાં
 'મહારે મહેલે રાણીઓ અતિ ઘણી મં તહેમાં પટરાણી
 આપ. પાં
 'ખાઓ પીઓ ખુબી કરો મં રૂડી રાજ સરખી રીત.' પાં
 ત્યારે કોપ કરીને જોલીયાં મં 'તહાઈ પ્રકટયું' રાજા ! પાપ. પાં
 'તહાઈ' રાજ જશે જડમૂળથી મં આવી મળશે તહારો ભોગ. પાં
 'ચેત, ચેત, ઓ અભાગીયા !' મં ત્યાં રોપ્યો રણુ સ્થંભ. પાં
 પોઠ ચલાવી પાધરી મં બુડીયો દરવાજો બંધ. પાં
 યુદ્ધ મર્યું જેમ જોરથી મં ત્યાં થઈ રહ્યો ઉત્પાત. પાં
 ત્યારે દળ એવું સઘળું રહ્યું મં તે યુદ્ધ થયું વર્ષ આર. પાં
 લઈ લશ્કરને આગળ થયો મં પછી ભેળવીઓ ચંડાળ. પાં

લોહી તણી નદીઓ વહી મં ત્યાં વત્યેા હાહાકાર. પાં
 ત્યારે પતાઈ રાવળનું પત ગયું મં તે જાણી યુગમાં
 વાત. પાં
 ત્યારે પતાઈ મનમાં સમજ્યો મં મુજ ઉપર કોપ્યાં માત. પાં
 કરગરતો રાજ ગયો મં બેઉ કર જોડી હાથ. પાં
 ‘મુજ ઉપર માત મહેર કરો મં દળ સઘળું પાછું જાય.’ પાં
 મહાકાળી મન એમ ધરે મં રાજને આપું સુખ. પાં
 મા તું અનામી રાજ્યા મં પતાઈનું ટાળ્યું દુઃખ. પાં
 જે ગાયશિખે ને સાંભળે મં ત્હેની માતા પૂરે આશ. પાં
 મા તું ગુણવન્તી કાલકા મં ગુણ ગાય ગોકુલદાસ. પાં

નવરાત્ર નિર્ઝરિણી

૯
પ્રકીર્ણ.

પ્રકીર્ણ.

૧

નમું હું માત અલખેલી ! કરોને સહાય બીરદાળી !
અમે તુજ રંક બાલુડાં, નિવારો દુઃખડાં કુડાં. (ટેક)
જીવનનોકા અમારી જે. તરે ભવસિંધુની ઉપરે,
રહે સુકાન નવ હાથે, વહે વાયુ પૂરે વેગે. નમું ૧
ખલાસી જીવ અજ્ઞાની, બની ભીડ ગયો હારી.
ધરી સુકાન નિજ હસ્તે, ચઢાવો વહાણને રસ્તે. નમું ૨
સાખી.

શરણ તહમારે આવીયાં, ઉગારો મહંમાયઃ
વિમલ મતિ પ્રકટાવજો. અંતર કેરી માંય. નમું ૩

૨

રૂડી પૂર્ણિમાની રાત (૨)
શોભા રૂડેરી ચાચર ચોકમાં. રૂડી ૦
સાખી.

સમોવડી મળી યોગિની, ચાચર કેરી માંયઃ
ગાઓ ગરબા પ્રેમશું. આનંદ ઉર ન માય.
ખેલે ખેલે (૨) ઉરે ધરી ઉમંગરેઃ
થેઈ થેઈકાર રૂડો થાય ત્યાં. રૂડી ૧
સાખી.

આબુખાબુ અરણ્યમાં, વ્યાપી શાન્તિ અપારઃ
અમરાપુરના અમર સો, નિરખે રહી નભ માંય.
ધુમે ધુમે (૨) ગરબાઓ લેઈ શિરરે,
યોગિની આનંદ સાગરે. રૂડી ૨

સાખી.

રત્નજડિત સિંહાસને, વિરાજ્યાં મહાંભાય;
 પ્રસન્ન વદને યોલતાં, વેણુ મધુરાં ત્યાંય.
 એવો રૂડો (૨) આનંદ થાય નિત્યરે.
 આરામુરી તણે બારણે. રૂડી૦ ૩

૩

(ભૈરવી રાગ.)

તું છે જગ-અધિષ્ઠાત. દયાળી !
 તું છે જગ-અધિષ્ઠાત. (ટેક)
 શરણે આવ્યા પાળો પ્રીતે.
 પૂર્ણ આણી પ્રેમ. દયાળી૦
 જીવન કેરી તું અધિષ્ઠાત્રી,
 તું હાથે અમ લાજ. દયાળી૦
 વિપત્તમાં તમ વિણ બીજું કો,
 કરે અમારાં કામ ? દયાળી૦
 અમ કિરમાં તમ દિવ્ય પ્રભાની
 રેલે હેલી અપાર. દયાળી૦
 મુદ્રિત અંકિત અમ અંતરમાં.
 પ્રતિકૃતિ તવ ચિરકાલ. દયાળી૦
 વિનવીએ મા કર જોડીને,
 રાખો અમારી લાજ. દયાળી૦

—:~:~:~:—

૪

આરામુર કેરાં રાણી શાણી,
 ભક્ત તણાં પ્રતિપાળીરે. આરામુર૦ ૧

મા ! જગદોદ્ધારક, શુભ વરદાયક,
લાયક જનની દાતારે. આરાસુર૦ (ટેક)

માજી કરજોને વહાર, ઉગારી લેજો બાળ;

મા ગવહરવાળી, દીનદયાળી,
માત શિરોમણિ સારારે. આરાસુર૦ ૧

સુરો સહુ તહારા દાસ, સેબે આવી તુજ પાસ;
એવાં જગજનની, ત્રિશક્તધારિણી,
બાલા ચહડજો વારેરે. આરાસુરવાળી૦ ૨

૫

(કાશી રાગ.)

જગત્માં એકજ સુદિર અંબે નામનું નાવ. (ટેક)

શુદ્ધ હૃદયના માનવી, તહેમાં સફર કરે ચોપાસ,
નિર્વિઘ્ને જઇ પાર ઉતરતાં,
કરતાં જનનીનો જયકાર. જગત્માં૦ ૧

સ્વાર્થી, લોભી, આડંબરી કોઈ, બેસતાં નાવની માંચ,
અર્ધ સમુદ્રે એ ડોલે ચહડી,
જઈ બેસે દરિયા માંચ. જગત્માં૦ ૨

પુનિત નૌકા માતની, તહેમાં બલ તાણું નાહ કામ,
દુર્મતિ-જનને સંઘરે નહિ,
વિરલ તાણું ત્યાં કામ. જગત્માં૦ ૩

૬

જનનીનો મહિમા.

(આશા ભર્યાં અમે આવીયાને મહારે વ્હાલે રખાડયા રામરે—એ રાહ.)

અવની-ઉછંગમહી ઓપતી ને કાંઠ-
સંત મુલટ કેરી માયરે, ધન્ય મહારી ભારત ભૂમિરે. (ટેક)

વિદ્યા કળાની રૂડી વાઢિકા ને તહારા-
ગભે રતન મણિ જાતરે. ધન્ય૦ ૨

ચરણે મહાનીર ધુધવે ને શિર-
છત્ર હિમાલય પહાડરે. ધન્ય૦ ૩

માથે મુકુટ માએ ધર્યો છે, કાશ્મીરી-
મહા મૂલ્યવાનરે. ધન્ય૦ ૪

હેયે હીરાના હારણારે વહે-
સિન્ધુ ગંગાનાં નીરરે. ધન્ય૦ ૫

ઉરે ભર્યાં તે શૂર-દુધડાં તે ધાવે-
શિખ, રાજપુત રણધીરરે. ધન્ય૦ ૬

કેડે કટિખંધ મેખલારે, વિન્ધ્ય-
આબુ ગિરિ તણી હારરે. ધન્ય૦ ૭

જમણે ફરફે મહારી માવડીરે, તહારો-
પાલવડો કચ્છ-ગૂજરાતરે. ધન્ય૦ ૮

ડાબી બાબુએ ભેરી ભુંગળો ને ડંક-
વાગે મુદેશ બંગાલરે. ધન્ય૦ ૯

ભારતભૂમિરે મહારી તીર્થભૂમિરે તહારી-
રિદ્ધિ સિદ્ધિનો નહિ પારરે. ધન્ય૦ ૧૦

- વર્ષેવર્ષ તહારા આંગણેરે થાય-
અન્ન તણા અંબારરે. ધન્ય૦ ૧૧
- જુવાર, ઘડું ને બાજરી ને વળી-
ચોખા, કઠોળ નહિ પારરે. ધન્ય૦ ૧૨
- લાખો ખેતરમાં નીપજેરે તહારા-
મેંઘા તે મૂલ્યના કપાસરે. ધન્ય૦ ૧૩
- આંખા, ગુલાબની વાડીઓ ને વળી-
અમૂલ્ય ગુલતાં આડરે. ધન્ય૦ ૧૪
- રિદ્ધિ ને સિદ્ધિ તહારી એવી ઘણીરે જેનો-
ગણુતાં ન આવે પારરે. ધન્ય૦ ૧૫
- સારા જગતની સંપત્તિરે તહારા-
આંગણીએ એકઠી જણાયરે. ધન્ય૦ ૧૬
- ભારતભૂમિરે, મહારી તીર્થભૂમિરે તહારા-
પુણ્ય તણો નહિ પારરે. ધન્ય૦ ૧૭
- તેત્રીસ કોટિ મહાબળીરે તહારા-
ખોળામાં ખેલતાં બાળરે. ધન્ય૦ ૧૮
- આર્ય, મુસલમાન, પારસી તે મહારા-
માડીના જાયા વીરરે. ધન્ય૦ ૧૯
- સંપે મળીને એક સાથે અહો ! તહારી-
સેવા કરે મહાધીરરે. ધન્ય૦ ૨૦
- સ્વામી દયાનંદ, ગુરૂ ગોવિન્દ, રામ-
મોહન, વિવેકાનન્દરે. ધન્ય૦ ૨૧

- ધર્મના સુધારામાં અર્પી ગયારે નિજ-
કાયા તે આનંદ કંદરે. ધન્ય૦ ૨૨
- દેવ સમા દીકરા દાદા થયા ને વળી-
કર્મવીર ગોખલે મહાનરે. ધન્ય૦ ૨૩
- વિધવિધ વિધનો ટાળી ગયા ને તહારા-
વિશ્વે વધાર્યા માનરે. ધન્ય ૨૪
- આજેય દેશભક્ત એવા અનેક તહારા-
ચરણે ખડા મહારી માયરે. ધન્ય૦ ૨૫
- દક્ષિણમાં દીકરો તિલક રમ્યો ને વીર-
ગાંધી છે કાઠીયાવાડરે. ધન્ય૦ ૨૬
- ભૂમિ પંજાબમાં રાખી છે નેક ટેક-
લાલા તે લજપતરાયરે. ધન્ય ૨૭
- દેશબન્ધુ કેસરી ગાજી રહ્યો છે બંગ-
દેશે મહા—મતિમાનરે. ધન્ય૦ ૨૮
- લાખો કરોડ આવા સાધુ સુપુત તહારી-
રક્ષા કરે મહારી માયરે. ધન્ય૦ ૨૯
- સુખ દુઃખ ઉર કાંઈલેખે નહિ ને તહારી-
ભાક્તનાં દિવ્ય ગીત ગાયરે. ધન્ય૦ ૩૦
- અમર તપોરે માતા અમર તપોરે તહારા-
ખેટાનો નામ મહીમાયરે. ધન્ય૦ ૩૧
- આનંદ વિજય હરિશંકર સદાય શુભ-
સ્વરાજ-વાચુ આજ વાયરે. ધન્ય૦ ૩૨

૭

અગસ્ત્યપુર વિષે હોરી.

(ગગ હોરી.)

અગસ્ત્યપુરી આનંદકારી, સાખ્રમતી જલ વહે ભારી. (ટેક)
 શ્વેતાચક્ષુથી સાખર ચલી આવે,
 વેગે આવે બહુ ભારી;
 તે માંહે સ્નાન કરત હય તો,
 પાપ કટે તતકારી. અગલ ૧
 ઉંચી ટેકરી અજબ નમુના,
 ઉપર બોરકી ઝાડી;
 બાબુમેં તો બગીચા લગા હય,
 શ્યામ મૂર્તિ બહુ સારી. અગલ ૨
 સપ્તનાથ! અબ સહાય કરી,
 જય ધારેશ્વર ધનધારી;
 અર્ધાંગે ઉમીયાળ બીરાજે,
 તાંહી ધવાકી બહુ ઝાડી. અગલ ૩
 ઉત્તમ, મધ્યમ, કનિષ્ઠ વસત હય,
 સર્વે રૈયત તહમારી;
 તે ઉપર હુકમદાર પૃથ્વીસિંહ,
 ગાદીકે અધિકારી. અગલ ૪
 સુરેશ્વર અબ સહાય કરી,
 જય મણિભદ્ર વીર ભારી;
 બંકટ બાંહ્ય ગ્રહી દ્યો હમારી,
 મત મૂકના હો વિસારી. અગલ ૫
 ગ્રામકી બીચમેં સુરેશ્વરી શોભે,
 ભકતનકે પ્રતિપાળી;

મહેર કરો સેવકપે દયાળી,
 દુઃખ દરિદ્ર નિવારી. અગ ૦ ૬
 ઉત્તમ જાતિ ઓદીચ્ય ગ્રાહણકી,
 જોષી હય અટક હમારી;
 કેવલસુત નિર્ભયરામ કહત હય,
 મત મૂકના હો વિસારી. અગ ૦ ૩

૮

અગસ્ત્ય પિતાની આર્તિ.

જય જય ઋષિરાયા, જય જય ઋષિરાયા,
 આર્તિ કીજે અગસ્ત્ય કેરી, નિર્મલ થાય કાયા.
 જય દેવ (૨)

રામચંદ્રજીનો જ્યાં નિવાસ, સીતા હુંગરી કહાવે,
 શ્વેતાચલ પર્વતથી સાગર વહી આવે.
 જય દેવ. (૨)

માનું જલ અતિ સુંદર. વર્ણવ્યામાં ન આવે,
 એકાગ્ર ચિત્તે નહાતાં, કોટિ કુકર્મ જાયે.
 જય દેવ (૨)

સપ્તધારેશ્વર, ધારેશ્વર, એકલશ્રૃંગી, દધિ સરખા,
 તહારા જળને તીરે, નિશદિન તપ કરતા.
 જય દેવ (૨)

વિન્ધ્યાચલ નિવાર્યો, રત્નાકર ખારો,
 પિતા! પુત્રને પાળો, દુષ્ટને સંહારો.
 જય દેવ (૨)

સાબર કેરે તીર, અગસ્ત્યપુરી તહારી,
સ્નેહે મહા દુઃખ દીધું, આપ ગયો હારી.

જય દેવ (૨)

અગસ્ત્ય ઋષિની આર્તિ, જે કોઈ ગારો,
ભણે વખતરામ સેવકે, સુખ સંપત્તિ થારો.

જય દેવ (૨)

શુદ્ધિ પત્ર.

<u>પાનું</u>	<u>શીટી</u>	<u>અશુદ્ધ</u>	<u>શુદ્ધ</u>
૫	૧૯	ભેંરવ	ભેરવ
૮	૪	યડી	ધડી
૯	૩	ઢાડી	ઢાઢી
૧૧	૧૪	હારા	હારી
૧૨	૮	શ્વેતાચલ	શ્વેતાચલ
૧૨	૧૫	૯	૮
૧૬	૬	ધ્વિ	ભુધ્વિ
૧૭	૪	મયા	મૈયા
૧૭	૬	મેયા	મૈયા
૧૭	૮	મેયા	મયા
૧૭	૧૦	રોશન	રોશન
૨૧	૯	શક	સદ
૨૮	૧૫	કલકી	કલિક
૨૮	૨૦	વિષ્ણુનીજનની	વિષ્ણુના ધરની
૩૮	૨૨	લાલ	માત
૪૧	૫	રાયરે	આખરે
૫૪	૧૭	૧૫	૧૪
૭૨	૯	અગસ્ત્યપુરી	અગસ્ત્યપુરી
૮૧	૧૦	૧૩૮	૧૮૩
૮૬	૬	પાલનપુર-સિદ્ધપુ	પાલનપુર-ઉંઝા

